

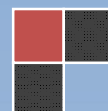
2014

Domonkos Tomáš, König Brian, Radvanský Marek

Problematika trhu práce podľa regionálnych rozdielov

EURÓPSKA ÚNIA

NÁRODNÝ PROJEKT

Centrum sociálneho dialógu

Slovenskej republiky

Typ projektu: Neinvestičný

Termín realizácie projektu: 05/2010 –09/2014

ITMS projektu: 27130330014, 27140130129

Autorský kolektív : Ing. Tomáš Domonkos, PhD.

Ing. Brian König, PhD.

Ing. Marek Radvanský, PhD.

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia.

www.esf.gov.sk

Autorské dielo bolo vypracované v rámci aktivity č. 3 Národného projektu Centrum sociálneho dialógu expertným tímom sociálneho partnera KOZ SR. Vyjadruje názory a postoje sociálneho partnera na predmetnú tému. Autorské dielo nevyjadruje názory ani postoje prijímateľa projektu a bolo schválené Riadiacim výborom Národného projektu Centrum sociálneho dialógu. *

---

* Tomáš DOMONKOS – Brian KÖNIG – Marek RADVANSKÝ, Ekonomický ústav SAV, Šancová 56, 811 05 Bratislava, SR; e-mail: tomas.domonkos@savba.sk; brian.konig@savba.sk; marek.radvansky@savba.sk

Obsah

Zoznam obrázkov.....	4
Zoznam tabuliek	7
Zoznam použitých skratiek a premenných.....	9
Zhrnutie.....	12
Úvod.....	16
1 Použité dáta a metodika výpočtu	19
2 Výsledky a diskusia.....	34
2.1 Náklady nezamestnanosti na národnej úrovni.....	34
3 Scenáre	47
3.1 Variantné scenáre nákladov nezamestnanosti na národnej úrovni.....	47
3.2 Náklady nezamestnanosti podľa úrovne vzdelania.....	51
3.3 Náklady nezamestnanosti v jednotlivých odvetviach SR.....	57
3.4 Náklady nezamestnanosti v regiónoch SR (NUTSIII).....	61
3.5 Náklady nezamestnanosti v regionálnom a odvetvovom členení.....	64
4 Analýza nákladov a výnosov	86
Záver	111
Použitá literatúra	117
Prílohy	119
Príloha I.	119
Príloha II.	122
Príloha III.....	123

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 Lorenzová krivka za rok, na základe príjmov zamestnancov v SR, 2012.....	28
Obrázok 2 Rozdelenie príjmov zamestnancov v SR v roku 2012	28
Obrázok 3 Štruktúra celkových nákladov na jedného nezamestnaného na jeden mesiac v eurách - Odhad na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti.....	43
Obrázok 4 Odhad celkových nákladov na jedného nezamestnaného na jeden mesiac v eurách, bežné ceny.....	44
Obrázok 5 Odhad celkových nákladov na jedného dlhodobo nezamestnaného na jeden rok v eurách, v cenách roku 2012.....	45
Obrázok 6 Odhad priamych nákladov na jedného nezamestnaného na jeden mesiac v eurách pri jednotlivých scenároch, v roku 2012	49
Obrázok 7 Odhad nepriamych nákladov na jedného nezamestnaného na jeden mesiac v eurách pri jednotlivých scenároch, v roku 2012	50
Obrázok 8 Celkové náklady štátu na jedného nezamestnaného v roku 2012 v eurách pri jednotlivých scenároch vs. celkové náklady na priemerného nezamestnaného.....	51
Obrázok 9 Celkové náklady štátu na jedného nezamestnaného v roku 2012 v eurách pri jednotlivých scenároch vs. celkové náklady na priemerného nezamestnaného.....	52
Obrázok 10 Priemerné priame náklady na jedného nezamestnaného za mesiac podľa štruktúry vzdelania za rok 2012 v bežných cenách	55
Obrázok 11 Priemerné nepriame náklady na jedného nezamestnaného za mesiac podľa štruktúry vzdelania za rok 2012 v bežných cenách	56
Obrázok 12 Štruktúra mesačných nominálnych nákladov nezamestnanosti na jednotlivca poberajúceho DvHN a PkD podľa SK NACE Rev.2, rok 2012.....	58
Obrázok 13 Štruktúra mesačných nominálnych nákladov nezamestnanosti na jednotlivca podľa SK NACE Rev.2, rok 2012 – 3 scenáre.....	59
Obrázok 14 Štruktúra ročných nominálnych nákladov nezamestnanosti na jednotlivca podľa SK NACE Rev.2, rok 2012 – 4 scenáre.....	60
Obrázok 15 Náklady nezamestnanosti na jedného nezamestnaného na jeden mesiac v eurách v roku 2012	62
Obrázok 16 Náklady nezamestnanosti na jedného nezamestnaného v závislosti od medián dĺžky nezamestnanosti v eurách v cenách roku 2012.....	62
Obrázok 17 Celkové náklady nezamestnanosti v regiónoch v závislosti od počtu nezamestnaných v regiónoch v ml. eur, rok 2012	63
Obrázok 18 Náklady nezamestnanosti v Bratislavskom kraji členené podľa ekonomických sektorov podľa klasifikácie NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	65
Obrázok 19 Štruktúra nákladov nezamestnanosti, poberateľ s DvN, Bratislavský kraj, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	66
Obrázok 20 Náklady nezamestnanosti v Trenčianskom kraji členené podľa ekonomických sektorov podľa klasifikácie NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	67
Obrázok 21 Štruktúra nákladov nezamestnanosti, poberateľ s DvN, Trenčiansky kraj, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	68
Obrázok 22 Náklady nezamestnanosti v Trnavskom kraji členené podľa ekonomických sektorov podľa klasifikácie NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	70
Obrázok 23 Štruktúra nákladov nezamestnanosti, poberateľ s DvN, Trnavský kraj, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	71

Obrázok 24 Náklady nezamestnanosti v Nitrianskom kraji členené podľa ekonomických sektorov podľa klasifikácie NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	73
Obrázok 25 Štruktúra nákladov nezamestnanosti, poberateľ s DvN, Nitrianský kraj, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	73
Obrázok 26 Náklady nezamestnanosti v Žilinskom kraji členené podľa ekonomických sektorov podľa klasifikácie NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	75
Obrázok 27 Štruktúra nákladov nezamestnanosti, poberateľ s DvN, Žilinský kraj, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	76
Obrázok 28 Náklady nezamestnanosti v Banskobystrickom kraji členené podľa ekonomických sektorov podľa klasifikácie NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	78
Obrázok 29 Štruktúra nákladov nezamestnanosti, poberateľ s DvN, Banskobystrický kraj, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	78
Obrázok 30 Náklady nezamestnanosti v Prešovskom kraji členené podľa ekonomických sektorov podľa klasifikácie NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	80
Obrázok 31 Štruktúra nákladov nezamestnanosti, poberateľ s DvN, Prešovský kraj, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	81
Obrázok 32 Náklady nezamestnanosti v Košickom kraji členené podľa ekonomických sektorov podľa klasifikácie NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	83
Obrázok 33 Štruktúra nákladov nezamestnanosti, poberateľ s DvN, Košický kraj, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	83
Obrázok 34 Návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, reprezentatívny nezamestnaný, minimálna mzda, v euro	87
Obrázok 35 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, reprezentatívny nezamestnaný, minimálna mzda, v euro	88
Obrázok 36 Návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, reprezentatívny nezamestnaný, mzda podľa PDvN, v euro	89
Obrázok 37 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, reprezentatívny nezamestnaný, mzda podľa PDvN, v euro.....	90
Obrázok 38 Návratnosť neutrálnej dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, reprezentatívny nezamestnaný, mzda na základe PDvN, v euro.....	91
Obrázok 39 Návratnosť neutrálnej dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, reprezentatívny nezamestnaný, mzda na základe PDvN, v euro.....	92
Obrázok 40 Návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, poberateľ s DvN, mzda podľa PDvN, v euro.....	94
Obrázok 41 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, poberateľ DvN, mzda podľa PDvN, v eur	94
Obrázok 42 Návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, poberateľ s DvHN a PkD, mzda podľa PDvN, v euro.....	95
Obrázok 43 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, poberateľ DvHN a PkD, mzda podľa PDvN, v euro	96
Obrázok 44 Návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, uchádzač o zamestnanie bez dávok, mzda podľa PDvN, v euro	98
Obrázok 45 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, uchádzač o zamestnanie bez dávok, mzda podľa PDvN, v euro.....	98
Obrázok 46 Návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, poberateľ s DvN, minimálna mzda, v euro	100

Obrázok 47 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, poberateľ DvN, minimálna mzda, v eur	100
Obrázok 48 Návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, poberateľ s DvHN a PkD, minimálna mzda, v euro	101
Obrázok 49 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, poberateľ DvHN a PkD, minimálna mzda, v euro	102
Obrázok 50 Návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, uchádzač o zamestnanie bez dávok, minimálna mzda, v euro.....	103
Obrázok 51 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, uchádzač o zamestnanie bez dávok, minimálna mzda, v euro	104
Obrázok 52 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, poberateľ DvHN a PkD, dotovaná minimálna mzda – vyplácaná minimálna mzda – pôvodná mzda na základe PDvN, v euro	106
Obrázok 53 Návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, poberateľ DvN, dotovaná minimálna mzda – vyplácaná mzda na základe PDvN – pôvodná mzda na základe PDvN, v euro.....	107
Obrázok 54 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, poberateľ DvN, dotovaná minimálna mzda – vyplácaná mzda na základe PDvN – pôvodná mzda na základe PDvN, v euro	107

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Nezdanieľná časť základu dane v rokoch 2007- 2012	21
Tabuľka 2 Prehľad výšky zdravotného poistenia v jednotlivých rokoch	22
Tabuľka 3 Prehľad výšky výdavkov na všeobecné služby úradov práce a APTP v rokoch 2008-2012 v eurách	22
Tabuľka 4 Prehľad DvN a PkD v roku 2012.....	24
Tabuľka 5 Implicitná daňová sadzba zo spotreby v SR v rokoch 2007 - 2012	25
Tabuľka 6 Podiel výberu dane z príjmu právnických osôb na HDP v rokoch 2007-2012.....	26
Tabuľka 7 Štruktúra nezamestnaných podľa dosiahnutej výšky vzdelania v rokoch 2007-2012.....	29
Tabuľka 8 Mzdový interval priemerného nezamestnaného v eurách, bežné ceny	31
Tabuľka 9 Medián dĺžky nezamestnanosti podľa VZPS (disponibilní nezamestnaní) a UPSVaR (evidovaní UoZ) v rokoch 2010 - 2012.....	32
Tabuľka 10 Medián dĺžky nezamestnanosti podľa UPSVaR v jednotlivých krajoch SR v roku 2012..	33
Tabuľka 11 Odhady mesačných výpadkov príjmu verejnej správy na jedného nezamestnaného zníženým výberom priamych daní a odvodov (sociálne a zdravotné odvody) od zamestnanca a zamestnávateľa v eurách, nominálne	34
Tabuľka 12 Výdavky štátu na jedného nezamestnaného, bežné ceny	36
Tabuľka 13 Výdavky verejnej správy na administráciu nezamestnaných a na aktívne politiky trhu práce v eurách, , bežné ceny	37
Tabuľka 14 Výpadok štátu na daniach pri jednotlivých variantoch 2007 - 2012.....	38
Tabuľka 15 Výpadok štátu na dani z príjmu právnických osôb a podiel nepriamych daní na HDP v rokoch 2007 - 2011	41
Tabuľka 16 Vývoj nepriamych nákladov na jeden mesiac a jedného nezamestnaného v rokoch 2007 – 2012	41
Tabuľka 17 Celkové náklady na jedného nezamestnaného na jeden mesiac v eurách, nominálne	42
Tabuľka 18 Celkové náklady na jedného dlhodobo nezamestnaného na jeden rok v eurách, bežné ceny	44
Tabuľka 19 Celkové ročné náklady podľa priemerného počtu nezamestnaných (UPSVaR) v ml. eur, bežné ceny	46
Tabuľka 20 Prepočet mediánu priemernej mzdy v hospodárstve, bežné ceny	48
Tabuľka 21 Priame náklady štátu na jedného nezamestnaného v roku 2012 v eurách pri jednotlivých scenároch, bežné ceny.....	48
Tabuľka 22 Nepriame náklady štátu na jedného nezamestnaného v roku 2012 v eurách pri jednotlivých scenároch, bežné ceny.....	49
Tabuľka 23 Celkové náklady štátu na jedného nezamestnaného v roku 2012 v eurách pri jednotlivých scenároch vs. celkové náklady na priemerného nezamestnaného.....	50
Tabuľka 24 Štruktúra zamestnaných podľa dosiahnutej výšky vzdelania v rokoch 2007-2012	53
Tabuľka 25 Poradie jednotlivých vzdelanostných skupín a ich podiel na celkovom počte zamestnaných a nezamestnaných v roku 2012.....	54
Tabuľka 26 Celkové náklady na jedného nezamestnaného na jeden mesiac roku 2012 v eurách, nominálne.....	56
Tabuľka 27 Medián nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca podľa ekonomických činností SK NACE Rev.2	57
Tabuľka 28 Náklady nezamestnanosti členené na ekonomické sektory NACE, v euro na nezamestnaného za mesiac, rok 2012	59

Tabuľka 29 Medián hrubej mesačnej mzdy v eur a medián dĺžky nezamestnanosti v mesiacoch v regionálnom členení.....	61
Tabuľka 30 Náklady nezamestnanosti v Bratislavskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac	66
Tabuľka 31 Náklady nezamestnanosti v Bratislavskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného podľa dĺžky nezamestnanosti.....	67
Tabuľka 32 Náklady nezamestnanosti v Trenčianskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac	69
Tabuľka 33 Náklady nezamestnanosti v Trenčianskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného podľa dĺžky nezamestnanosti.....	69
Tabuľka 34 Náklady nezamestnanosti v Trnavskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	71
Tabuľka 35 Náklady nezamestnanosti v Trnavskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného podľa dĺžky nezamestnanosti.....	72
Tabuľka 36 Náklady nezamestnanosti v Nitrianskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	74
Tabuľka 37 Náklady nezamestnanosti v Nitrianskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného podľa dĺžky nezamestnanosti.....	74
Tabuľka 38 Náklady nezamestnanosti v Žilinskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	76
Tabuľka 39 Náklady nezamestnanosti v Žilinskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného podľa dĺžky nezamestnanosti.....	77
Tabuľka 40 Náklady nezamestnanosti v Banskobystrickom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac	79
Tabuľka 41 Náklady nezamestnanosti v Banskobystrickom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného podľa dĺžky nezamestnanosti.....	79
Tabuľka 42 Náklady nezamestnanosti v Prešovskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	81
Tabuľka 43 Náklady nezamestnanosti v Prešovskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného podľa dĺžky nezamestnanosti.....	82
Tabuľka 44 Náklady nezamestnanosti v Košickom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac.....	84
Tabuľka 45 Náklady nezamestnanosti v Košickom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného podľa dĺžky nezamestnanosti.....	84
Tabuľka 46 Celkové náklady nezamestnanosti a ziskovosť dotácie oproti jednotlivým situáciám z hľadiska výšky nákladov nezamestnanosti 2012, na jedného UoZ, 10000 UoZ, na priemerný počet UoZ 2012	89
Tabuľka 47 Neutrálna výška dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených a nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa v regionálnom porovnaní v roku 2012, DvN, DvHN, bez dávky.....	109
Tabuľka 48 Klasifikácia sektorov NACE	123

Zoznam použitých skratiek a premenných

ADM_C - celkové ročné náklady spojené so všeobecnými službami úradov práce

AOPT - opatrenia aktívnej politiky trhu práce

APTP - aktívna politika trhu práce

APTP_C - celkové ročné náklady spojené s APTP

BA - Bratislavský kraj

BB - Banskobystrický kraj

ČM - čistá mesačná mzda

ČR - Česká republika

D - príjem vo forme dávok (DvN resp. DvHM a PkD)

DH - dolná hranica mzdy

DK - daňová kvóta

DPFO - daň z príjmu fyzických osôb

DPH - daň z pridanej hodnoty

DvHN a PkD - dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke

DvHN_C - celkový ročný objem výdavkov štátu vynaložených na dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávkam na nezamestnaných

DvN - dávka v nezamestnanosti

DvN_C - celkové ročné výdavky na vyplácanie dávok v nezamestnanosti

G7 - Francúzsko, Japonsko, Kanada, Nemecko, Spojené kráľovstvo, Spojené štáty, Taliansko

HDP - hrubý domáci produkt

HDP_n - odhad straty HDP v dôsledku jedného nezamestnaného, mesačne

HH - horná hranica mzdy

HM - hrubá mzda

IFP SR - Inštitút finančnej politiky SR

IMPLP - implicitná daňová sadzba z príjmu právnických osôb, vyjadrujúca podiel výberu daní z príjmov právnických osôb na HDP

IMPLS - implicitná daňová sadzba zo spotreby

KE - Košický kraj

MDvN - priemerná nominálna mzda nezamestnaného, počítaná na základe priemernej dávky v nezamestnanosti

MENŠ - mesačné ekonomické náklady štátu

MF SR - Ministerstvo financií SR

MNŠ - metóda najmenších štvorcov

NČZD - nezdaniteľná časť základu dane
NEZ - priemerný ročný počet UoZ podľa UPSVaR
NR - Nitriansky kraj
NUTSIII - normalizovaná klasifikácia územných celkov (kraje)
PDvN - priemerná dávka v nezamestnanosti
PN - práceneschopná osoba
PO - Prešovský kraj
S_DPFO - výpadok dane z príjmu právnických osôb na jedného UoZ, mesačne
S_DZ - strata spojená s poklesom zisku firmy v dôsledku dodatočného nezamestnaného na jedného UoZ, mesačne
S_SaZP - výpadok odvodov zamestnávateľa do sociálnej a zdravotnej poisťovne na jedného UoZ, mesačne
S_SaZPZ - výpadok odvodov zamestnanca do sociálnej a zdravotnej poisťovne na jedného UoZ, mesačne
S_SD - strata spojená s poklesom kúpyschopnosti nezamestnaného a následným poklesom výberu spotrebných daní na jedného UoZ, mesačne
SaZP - odvody sociálneho a zdravotného poistenia
SK NACE Rev. 2 - Štatistická klasifikácia ekonomických činností v Európskom spoločenstve (Rev. 2 - platné od roku 2008)
SR - Slovenská republika
SS - sklon k spotrebe
SUR - zdanlivo nesúvisiace regresie
ŠÚ SR - Štatistický úrad SR
TN - Trenčiansky kraj
TT - Trnavský kraj
UoZ - uchádzač o zamestnanie
UPSVaR - Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
US - Spojené štáty
V_ADM - priemerné mesačné výdavky verejnej správy spojené s chodom úradov práce a administráciou nezamestnaných na jedného UoZ
V_APTP – mesačné výdavky na aktívnu politiku trhu práce na jedného UoZ
V_DvHN a PkD - výdavky štátu spojené s vyplácaním dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke na jedného UoZ, mesačne

V_DvN - výdavky štátu spojené s vyplácaním dávky v nezamestnanosti na jedného UoZ, mesačne

V_PDvHN_U - priemerná mesačná dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke na jedného UoZ

V_PDvN_U - priemerná mesačná dávka v nezamestnanosti na jedného UoZ mesačne

V_ZP - výdavky na zdravotné poistenie poistenca štátu

VZP - Všeobecná zdravotná poisťovňa

VZPS - výberové zisťovanie pracovných síl

ZA - Žilinský kraj

ZP - zdravotné poistenie

Zhrnutie

Slovenský trh práce dlhodobo zápasí s problémom vysokej nezamestnanosti, ktorý sa síce podarilo zmierniť počas transformačného procesu ale nepodarilo odstrániť. V európskom merítku Slovensko z pohľadu miery nezamestnanosti v roku 2013 obsadilo šiestu najhoršiu pozíciu. Samotná Európska komisia upozornila na problém vysokej miery nezamestnanosti v správe o makroekonomických nerovnováhach, pričom poukázala na to, že sa jedná o dlhodobý jav. Ďalším dôležitým aspektom tohto problému je vysoké percento dlhodobo nezamestnaných, ktorí často strácajú pracovné návyky a stávajú sa pre trh práce nezaujímavými, a tým pádom aj takmer nezamestnatelnými. Tento stav vytvára dlhodobo priamy tlak na verejné financie prostredníctvom vyplácania dávok v nezamestnanosti, dávok v hmotnej núdzi a príspevkov k dávkam, hradenia zdravotného poistenia nezamestnaným, nákladov na chod úradov práce a aktívnu politiku trhu práce. Problém vysokej miery nezamestnanosti nespočíva iba v náraste výdavkov verejných rozpočtov spojených s dodatočným nezamestnaným, ale aj vo výraznom poklese príjmov verejných financií v dôsledku neplatenia odvodov za nezamestnaného, poklese výberu na dani z príjmu fyzických osôb, poklese výberu daní zo spotreby zásluhou nižšej kúpyschopnosti nezamestnaného a v iných nepriaznivých socioekonomických dôsledkoch.

Po týchto úvahách nastáva otázka, čo s týmto problémom a koľko finančných prostriedkov by bolo efektívne vynaložiť na zmenu tohto stavu. Zodpovedať túto otázku je možné vyčíslením nákladov nezamestnanosti. Uvažovanie však iba s priamymi nákladmi štátu je možné považovať za povrchnú kalkuláciu, a to z dôvodu, že nezamestnaný generuje aj množstvo priamych výpadkov na príjmovej strane verejného rozpočtu a taktiež aj nepriame náklady ako výpadok na spotrebe čo má za dôsledok znížený príjem dane z pridanej hodnoty. Samotná kvantifikácia nedá odpoveď na spôsob riešenia nezamestnanosti, ale slúži ako užitočná pomocná informácia koľko finančných prostriedkov je efektívne vynaložiť na aktivity spojené so znižovaním nezamestnanosti a aké sú regionálne a odvetvové špecifiká. Preto odhady nákladov boli realizované ako na národnej úrovni, tak aj na regionálnej (NUTSIII) a odvetvovej úrovni (hlavné činnosti NACE) separátne a aj prierezovo.

Ako priemerného nezamestnaného sme identifikovali osobu, ktorá ak by sa zamestnala, tak by zarábala mzdu, ktorá vychádza z priemernej výšky dávky v nezamestnanosti. Samozrejme, je potrebné rozlíšiť, či nezamestnaný má nárok na dávku v nezamestnanosti (prvých šesť mesiacov nezamestnanosti), alebo na dávku v hmotnej núdzi a príspevku k dávke (ak sa jedná o sociálny prípad) alebo nemá nárok ani na jednu z vyššie spomínaných dávok (ak je

nezamestnaný viac než šesť mesiacov a nie je sociálny prípad). Mesačné celkové náklady na reprezentatívneho nezamestnaného v priemere boli v roku 2012 na úrovni 606 eur, čo znamená, že ročne štátny rozpočet stojí jeden nezamestnaný v priemere 7272 eur ak je 12 mesiacov nezamestnaný. Nezamestnaný, ktorý zarábala minimálnu mzdu a má nárok na dávku v nezamestnanosti stojí verejné financie 440 eur mesačne, čo je viac ako samotná minimálna mzda, ktorá je 327 eur. Tento výsledok vyvoláva otázku, koľko je vlastne vhodné investovať do zamestnania nezamestnaného, keď jeho náklady ak je nezamestnaný prevyšujú minimálnu mzdu. Vo všeobecnosti by úvaha mohla smerovať k otázke, či by nebolo výhodnejšie pre štát dotovanie vytvorenia pracovného miesta napr. na úrovni minimálnej mzdy. Takéto pracovné miesto by popri ekonomických výhodách malo vplyv aj na zníženie nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti, čo popri čistých ekonomických výhodách prináša aj množstvo sociálnych výhod.

Z pohľadu regionálnej dĺžky nezamestnanosti za rok 2012 je najkratšia medián dĺžka nezamestnanosti v Bratislavskom kraji na úrovni sedem mesiacov a najdlhšia v Banskobystrickom kraji až sedemnásť mesiacov, pričom v tesnom závесе sú Prešovský a Košický kraj, s dĺžkou nezamestnanosti šestnásť mesiacov. Regionálna analýza ukázala, že najvyššia mesačná medián mzda je v Bratislavskom kraji 924 eur a najnižšia v Prešovskom kraji 637 eur. Z uvedeného vyplýva, že najvyššie náklady na jedného nezamestnaného na jeden mesiac sú potom v kraji Bratislavskom 779 - 1162 eur a najnižšie v kraji Prešovskom 552 - 817 eur. Oproti tomu však najvyššie celkové náklady na jedného nezamestnaného, prepočítané podľa medián dĺžky nezamestnanosti vykazuje Košický kraj 11534 - 12759 eur a najnižšiu Trnavský kraj 5067 - 7109 eur. Je to spôsobené rozdielnym počtom mesiacov, ktoré nezamestnaný strávi v stave nezamestnanosti. Táto informácia umožňuje lepšie využitie nástrojov politiky trhu práce, aby sa z regionálneho pohľadu efektívne alokovali prostriedky na znižovanie nezamestnanosti. Ďalej, najvyššie celkové ročné náklady nezamestnanosti vykazuje kraj Košický 565 - 747 mil. eur v tesnom závесе s Prešovským krajom na úrovni 559 - 742 mil. eur. Najnižšie celkové náklady nezamestnanosti vykazuje Bratislavský kraj na úrovni 109 - 157 mil. eur.

Z pohľadu odvetvovej klasifikácie najvyššie mesačné ekonomické náklady nezamestnanosti vykazujú odvetvia dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu 1026 – 1533 eur, informácie a komunikácie 1052 – 1572 eur a poisťovacie služby 998 – 1491 eur. Naopak, najnižšie náklady nezamestnanosti vykazujú odvetvia ubytovacie služby 408 – 598 eur a administratívne a podporné služby 426 – 626 eur.

Ak by sme uvažovali, že SR by vynaložila 624 eur mesačne počas jedného roka na vytvorenie jedného pracovného miesta, s tým, že zamestnávateľ sa zaviazá udržať pracovné miesto jeden rok po uplynutí dotácie, pričom nominálna mzda zamestnanca nemôže klesnúť pod úroveň 624 eur, tak by náklady tejto aktivity boli takmer na rovnakej úrovni, ako náklady spojené s nezamestnaným jednotlivcom, ak by zostal bez práce. Dá sa povedať, že uvedená situácia počas prvého roka dotovania pracovného miesta je akousi alternatívnou formou využitia finančných prostriedkov, o ktoré by štát prišiel, ak by sa daná osoba nezamestnala. Táto forma investície by priniesla zníženie tlaku na verejné financie už po prvom roku dotovania, v porovnaní so stavom, keď by bola takáto osoba nezamestnaná. Po dvoch rokoch od začatia vyplácania dotácie štátny rozpočet získa viac ako 7 000 eur, oproti situácii, ak by nezamestnaná osoba zostala bez práce.

V prípade, ak by štát vynaložil do rovnakého pracovného miesta (s hrubou mzdou 624 eur) iba 327 eur mesačne, čo je minimálna mzda, tak by náklady spojené s touto aktivitou priniesli zníženie tlaku na verejné financie okamžite oproti stavu nezamestnanosti takejto osoby.

Návratnosť ročnej investície na úrovni 327 eur v porovnaní s nákladmi na dotáciu do pracovného miesta, kde by sa vyplácala minimálna mzda by bola 6 - 8 mesiacov po vyčerpaní dotácie, v závislosti od typu poberateľa dávok. Avšak, keby sme rovnakú situáciu porovnali oproti nákladom, ktoré by štát musel vynaložiť, ak by nezamestnaná osoba zostala bez práce, náklady na dotáciu by boli porovnateľné s nákladmi na nezamestnaného a vo viacerých prípadoch dokonca nižšie, čo by malo za následok pokles tlaku na verejné financie od prvého mesiaca dotovania pracovného miesta.

Ak by výška dotácie pracovného miesta počas jedného roka bola na úrovni 887 eur mesačne a zamestnávateľ by udržal pracovné miesto rok po vyplatení dotácie, pričom hrubá mzda uchádzača o zamestnanie by bola 624 eur, tak z hľadiska nákladov vynaložených na dotáciu by investícia do pracovného miesta bola neutrálna. To znamená, že ak by sa štát rozhodol dotovať novovytvorené pracovné miesto do výšky 887 eur za uvedených podmienok by investícia z pohľadu nákladov vynaložených na dotáciu bola pre štát výhodná. Výška takejto dotácie by počas jedného roku jej trvania bola na úrovni 10 647 eur.

Ak by sa štát rozhodol dotovať pracovné miesto s hrubou mzdou 624 eur, či už vo výške minimálnej mzdy (327 eur) alebo v plnej výške hrubej mzdy (624 eur) tak by po dvoch rokoch dosahoval vždy zisk, ktorého výška je do istej miery determinovaná typom nezamestnaného jednotlivca (poberateľ DvN, poberateľ DvHN a PkD, nezamestnaný bez

dávok). V prípade dotácie na úrovni minimálnej mzdy v porovnaní s nákladmi vynaloženými na dotáciu by sa zisk pohyboval zhruba v intervale 6 360 eur – 7 040 eur a v prípade nákladov nezamestnanosti, ak by nezamestnaný zostal bez práce, zisk verejných rozpočtov by sa pohyboval na úrovni 9 060 – 12 400 eur. Ak by štát dotoval pracovné miesto na úrovni hrubej mzdy, výška zisku v porovnaní s nákladmi na dotáciu by bola približne v intervale 2 800 eur – 3 500 eur a oproti nákladom nezamestnanosti, ak by nezamestnaná osoba zostala bez práce by zisk dosahoval úroveň 5 500 eur – 8 800 eur v závislosti od typu nezamestnaného.

Uvedené výsledky slúžia k analýze, či politika vytvorenia pracovného miesta formou dotácie v spolupráci so zamestnávateľmi je možná alternatíva na zmiernenie nepriaznivého stavu na trhu práce, ktorá by zároveň znížila tlak na verejné financie. Takéto opatrenia však budú vyžadovať prísnu koordináciu a neustranný racionálny a pragmatický prístup, ktorý bude odolný voči korupčnému správaniu a zneužívaniu takéhoto opatrenia, aby priniesli žiaduce výsledky. Vo všeobecnosti platí, že najvyššie náklady sú spojené s krátkodobo nezamestnaným, ktorý má nárok na dávku v nezamestnanosti a preto je výhodné sa zamerať aj na zamestnanie takýchto osôb, lebo pravdepodobne majú pracovné návyky, a preto sa ľahšie zamestnajú, prípadne rekvalifikujú. Samozrejme vytvorenie pracovného miesta pre dlhodobo nezamestnaných je rovnako dôležité, musíme však mať na zreteli, že generujú nižšie náklady ako krátkodobo nezamestnaní a je vysoká pravdepodobnosť straty pracovných návykov, a tak majú nižšiu šancu na zamestnanie a udržanie si pracovného miesta. Samotné vytvorenie pracovného miesta, na ktoré sa zamestná nezamestnaný má popri ekonomických efektoch aj množstvo pozitívnych sociálnych efektov, ktoré je takmer nemožné kvantifikovať, preto je potrebné sa venovať zamestnávaniu ako krátkodobo tak aj dlhodobo nezamestnaných.

Úvod

Náklady nezamestnanosti sa v Európe v poslednom období stávajú čoraz častejšie diskutovanou problematikou. Je to o to dôležitejšie, že jedným z pilierov Stratégie 2020 je inkluzívny rast, ktorý definuje zamestnanosť ako nástroj boja proti chudobe a sociálnej inklúzii (European Commission, 2010). V prípade Slovenskej republiky (ďalej SR) je táto otázka ešte závažnejšia, nakoľko vykazuje dlhodobo jednu z najvyšších mier nezamestnanosti spomedzi krajín Európskej únie. Dlhodobá vysoká miera nezamestnanosti vytvára enormný tlak na verejné financie, ako z pohľadu priamych tak aj z pohľadu nepriamych nákladov nezamestnanosti. Samotná kvantifikácia nákladov nezamestnanosti predstavuje veľkú výzvu, nakoľko neexistuje jednoznačná metodika ich vyčíslenia. Cieľom predloženej analýzy je kvantifikovať celkové ekonomické náklady nezamestnanosti verejných rozpočtov na jedného nezamestnaného na národnej, odvetvovej a regionálnej NUTSIII úrovni. Okrem toho sú ďalej odhadnuté celkové regionálne, odvetvové a národné náklady nezamestnanosti. Pomocou týchto výsledkov sa pokúsime odhadnúť modelové situácie, za akých podmienok by bolo rentabilné dotovanie vytvorenia pracovného miesta pre nezamestnaného z verejných zdrojov. Z pohľadu tvorby politiky trhu práce, je dôležité mať informáciu o tom, koľko vlastne stojí jeden nezamestnaný a či finančné prostriedky vynaložené na ich návrat do skupiny nezamestnaných by boli využité efektívne alebo nie. Analýza je ďalej rozšírená o odhad nákladov nezamestnanosti podľa úrovne vzdelania nezamestnaného.

Náklady nezamestnanosti boli vyčíslené v Českej republike (ďalej ČR) autormi Čadil et al. (2011). Autori odhadli nepriame a priame náklady a použitím strednej dĺžky nezamestnanosti odhadli náklady na jedného nezamestnaného v ČR. Pri odhade priamych nákladov vychádzali z predpokladu, že priame náklady sa skladajú z výpadku príjmov verejnej správy (sociálne a zdravotné odvody zamestnanca a zamestnávateľa a daň z príjmu fyzických osôb), výdavkov verejnej správy na dávky v nezamestnanosti a výdavkov verejnej správy na administráciu nezamestnaných. Pri odhade však abstrahovali od výdavkov verejnej správy na administráciu nezamestnaných a výdavkov na aktívnu politiku trhu práce (ďalej APTP). Nepriame náklady odhadovali pomocou Okunovho zákona, ktorý dáva do vzťahu ekonomický rast a nezamestnanosť. Okunov zákon bol empiricky testovaný viacerými autormi. Moosa (1997) skúmal vzťah nezamestnanosti a ekonomického rastu v krajinách G7, pričom na odhad parametrov použil viaceré ekonometrické metódy odhadu – metóda najmenších štvorcov (ďalej MNS), rolujúcu MNS, model so zdanlivo nesúvisiacimi regresiami (ďalej SUR). Stabilita Okunovho zákona v Spojených štátoch (ďalej US) bola preskúmaná prostredníctvom

rolujúcej MNŠ autorom Knotek (2007). Elbona (2006) vypracovala rozsiahlu štúdiu, ktorej hlavnou motiváciou bolo vyčíslenie nákladov štátu na jedného nezamestnaného pričom sa využívajú verejne dostupné údaje. Vyčíslenie nákladov predstavuje užitočný podporný nástroj tvorby politiky trhu práce, pretože umožní posúdiť a efektívne zvoliť výšku vynaložených prostriedkov na zamestnanie dodatočného nezamestnaného v porovnaní s nákladmi vynaloženými v prípade, že jednotlivец by zostal aj naďalej nezamestnaný. Štúdia popri celkových ekonomických nákladov štátu venuje rozsiahlu časť aj neekonomickým dôsledkom nezamestnanosti. Marten et al. (2012) zdôrazňujú, že vyčíslenie skutočných nákladov nezamestnanosti je kľúčové pre kreovanie hospodárskej politiky v krízovom období. Autori sa zaoberajú odhadom priamych nákladov nezamestnanosti a nepriamych nákladov nezamestnanosti. Navrhujú novú metodiku, ktorú aplikujú na odhad nákladov nezamestnanosti v šiestich členských krajinách Európskej únie (Belgicko, Nemecko, Švédsko, Francúzsko, Španielsko a Spojené kráľovstvo). V štúdiu sú náklady nezamestnanosti definované ako dodatočné verejné intervencie vyvolané nezamestnanosťou a ako potenciálna strata príjmov verejnej správy jednotlivých štátov. Za účelom vyčíslenia bol navrhnutý model, ktorý je použiteľný pre všetky členské štáty aj napriek tomu, že daňový a sociálny systém je v týchto krajinách odlišný. Takýto harmonizovaný prístup umožnil porovnanie vyčíslených nákladov medzi skúmanými krajinami. Hlavný rozdiel oproti práci Čadil et al. (2011) spočíval v odlišnom prístupe odhadu výpadku nepriamych daní v dôsledku poklesu kúpyschopnosti nezamestnaného. Zatiaľ čo Čadil et al. (2011) počítali výpadok nepriamych daní prostredníctvom odhadu výpadku hrubého domáceho produktu (ďalej HDP) v dôsledku straty zamestnania pomocou Okunovho zákona a následne pomocou daňovej kvóty odhadli výpadok nepriamych daní na reprezentatívneho nezamestnaného, v práci Marten et al. (2012) odhadovali iba výpadok DPH na nezamestnaného v porovnaní s výškou DPH vyplatenou priemerným zamestnancom. Helliwell et al. (2011) sa snažia odhadnúť nepriame a vedľajšie efekty nezamestnanosti na blahobyť najmä zamestnaných v spojených štátoch amerických. Odhadujú náklady nezamestnanosti na blahobyť rôznych skupín populácie, pričom rozlišujú finančné a nefinančné dopady a nepriame vplyvy na celkovú populáciu. Analýza ukázala, že nepriame náklady sú rádovo vyššie než priame náklady. Autori naznačujú, že je potrebný ďalší výskum, ktorý by umožnil hlbšie pochopenie tejto problematiky a tak mohol slúžiť ako užitočný nástroj počas kreovania hospodárskych politik a politik trhu práce. Douglas et al. (2000) navrhujú metodiku na odhad nákladov nezamestnanosti, ktorá vychádza z kritiky Okunovho zákona, ktorý je založený na predpoklade, že nárast nezamestnanosti o jeden percentuálny bod má za následok trojpercentný pokles outputu. Tento postup považujú za

nedostatočný pre normatívne analýzy, pretože neskúmajú pokles užitočnosti spôsobený cyklickou nezamestnanosťou. Preto navrhujú postup merania týchto strát prostredníctvom merania tzv. rizika trhu práce.

Okrem ekonomických nákladov samozrejme existujú aj mnohé sociálne náklady a dôsledky, ktoré je náročné vyčíslit' (Čadil et al., 2011). Medzi sociálne dopady nezamestnanosti patria napr. zvýšená kriminalita, strata pracovných návykov, zdravotné ťažkosti, spoločenské vylúčenie alebo znížená schopnosť opätovného zamestnania sa. Strata zamestnania vedie k zvýšeniu rizika infarktu a taktiež aj k vyššej úmrtnosti u osôb, ktoré stratili prácu, v porovnaní s ľuďmi, ktorí prácu nestratili (Dao et al., 2010). Nezamestnanosť ma negatívny efekt aj na deti rodičov, ktorý sa stali nezamestnaní. Takéto deti dosahujú horšie výsledky v škole a majú vyššiu pravdepodobnosť opakovať ročník (Dao et al., 2010). Od odhadu sociálnych nákladov budeme ďalej v predloženej štúdií abstrahovať, nakoľko ich ekonomické vyčíslenie je veľmi náročné, predovšetkým kvôli neexistujúcim sociálnym štatistikám a nie sú ani predmetom našej analýzy.

1 Použité dáta a metodika výpočtu

V predloženom článku budeme vychádzať z metodiky aplikovanej autormi Čadil et al. (2011) a Marten et al. (2012), pričom pristúpime k modifikáciám, ktoré si vyžiadali odlišné vlastnosti systému poistenia v nezamestnanosti a dostupnosť údajov v podmienkach SR. Ďalej metodiku rozšírime o odhad nákladov verejnej správy na administráciu nezamestnaných a na aktívnu politiku trhu práce, o ktoré Čadil et. Al (2011) abstrahovali z dôvodu nedostupnosti tejto informácie pre ČR. Pri odhade nepriamych nákladov budeme vychádzať z postupu Marten et al. (2012), pričom rozšírime odhad o výpadok na výbere daní z príjmov fyzických osôb, ktoré by boli vygenerované ak by nezamestnaný pracoval a podieľal sa na tvorbe produkcie.

Samotná metodika odhadu je založená na princípe, že celkové ekonomické náklady štátu na jedného nezamestnaného môžeme rozdeliť podľa finančných tokov, o ktoré štát prichádza, a ktoré musí v dôsledku nezamestnanosti dodatočne vynaložiť ako pomoc v nezamestnanosti do nasledujúcich dvoch hlavných skupín:

1. Priame náklady

- Výpadok príjmov verejnej správy spôsobený zníženým výberom priamych daní a odvodov (sociálne a zdravotné odvody) od zamestnanca a zamestnávateľa.
- Výdavky verejnej správy na dávky v nezamestnanosti (max. po dobu pol roka), sociálne poistenie (dávka v hmotnej núdzi, ochranný príspevok, aktivačný príspevok, príspevok na nezaopatrené dieťa, príspevok na bývanie) a výdavky na zdravotné poistenie nezamestnaného.
- Výdavky verejnej správy na administráciu nezamestnaných a na APTP.

2. Nepriame náklady

- Výpadok na spotrebe nezamestnaného v dôsledku poklesu jeho príjmu a pokles produkcie spôsobený nezamestnanosťou. Tento jav sa prejaví v znížení HDP a teda aj poklesom na výbere nepriamych daní (najmä DPH a spotrebných daní) a na poklese produkcie a príjmov právnických osôb a tým pádom aj na výbere daní z príjmov týchto právnických osôb.

Metodika odhadu nákladov na jedného nezamestnaného na jeden mesiac bude pozostávať z kvantifikácie všetkých troch zložiek priamych nákladov a z kvantifikácie dvoch zložiek nepriamych nákladov.

Mesačné ekonomické náklady štátu (ďalej MENŠ) spojené s dodatočným nezamestnaným je možné vyjadriť tromi spôsobmi v závislosti od toho, ako dlho je osoba nezamestnaná a od sociálnej situácie, v ktorej sa nachádza. Všeobecný výpočet celkových mesačných nákladov nezamestnanosti na jedného nezamestnaného je možné definovať na základe vzťahu (1), pričom všetky premenné sú vyjadrené v mesačných nákladoch na jedného nezamestnaného:

$$\begin{aligned} \text{MENŠ} = & (\text{S\_DPFO} + \text{S\_SaZP} + \text{S\_SaZPZ}) \\ & + (\text{V\_ZP} + \text{V\_ADM} + \text{V\_AFTP} + \text{V\_PDvN\_U} + \text{V\_PDvHN\_U}) + (\text{S\_SD} \\ & + \text{S\_DZ}) \end{aligned} \quad (1)$$

Presnejšie, výpočet nákladov v nezamestnanosti v závislosti od nároku na poberanie jednotlivých dávok je možné charakterizovať na základe nasledujúcich troch vzťahov:

$$\begin{aligned} \text{MENŠ s DvN} = & (\text{S\_DPFO} + \text{S\_SaZP} + \text{S\_SaZPZ}) + (\text{V\_ZP} + \text{V\_ADM} + \text{V\_AFTP} + \\ & \text{V\_DvN}) + (\text{S\_SD} + \text{S\_DZ}) \end{aligned} \quad (2)$$

$$\begin{aligned} \text{MENŠ bez DvN a s DvHN a PkD} \\ = & (\text{S\_DPFO} + \text{S\_SaZP} + \text{S\_SaZPZ}) \\ & + (\text{V\_ZP} + \text{V\_ADM} + \text{V\_AFTP} + \text{V\_DvHN a PkD}) + (\text{S\_SD} + \text{S\_DZ}) \end{aligned} \quad (3)$$

$$\begin{aligned} \text{MENŠ bez DvN a bez DvHN a PkD} \\ = & (\text{S\_DPFO} + \text{S\_SaZP} + \text{S\_SaZPZ}) + (\text{V\_ZP} + \text{V\_ADM} + \text{V\_AFTP}) \\ & + (\text{S\_SD} + \text{S\_DZ}) \end{aligned} \quad (4)$$

kde:

S_DPFO –strata dane z príjmu fyzických osôb (ďalej DPFO). Jedná sa o stratu štátu spojenú s výpadkom platieb DPFO na jedného nezamestnaného. Sadzba dane z príjmu fyzických osôb bola počas sledovaného obdobia rokov 2008 – 2012 na úrovni 19 %. Pri výpočte straty spôsobenej výpadkom DPFO sa uvažovalo s nezdaniiteľnou časťou základu dane (ďalej NČZD), ktorej výšku v jednotlivých rokoch uvádzame v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka 1 Nezdaniateľná časť základu dane v rokoch 2007- 2012

rok	Nezdaniateľná časť základu dane na daňovníka za 1 mesiac
2007	264,49
2008	272,45
2009	335,47
2010	335,47
2011	296,6
2012	303,72

Zdroj: www.szcoportal.sk.

Strata DPFO v dôsledku dodatočného nezamestnaného bola vyčíslená na základe vzťahu:

$$S_{DPFO} = 0,19 * (HM - S_{SaZPZ} - N\check{C}ZD) \quad (5)$$

kde HM vyjadruje hrubú nominálnu mesačnú mzdu a S_{SaZPZ} reprezentuje výpadok sociálnych a zdravotných odvodov zamestnanca. Ak úroveň DPFO nadobudne zápornú hodnotu, jej výška je stanovená na nulu. Od daňového bonusu na dieťa bolo abstrahované.

S_{SaZP} – vyjadruje stratu štátu na sociálnom a zdravotnom poistení vyplácanú zamestnávateľom.¹ Odvody zamestnávateľa sa počas sledovaného obdobia pohybovali na úrovni 35,2% z hrubej mzdy. Výška S_{SaZP} je počítaná pomocou vzťahu:

$$S_{SaZP} = 0,352 * HM \quad (6)$$

S_{SaZPZ} – strata vyvolaná poklesom sociálneho a zdravotného poistenia plateného zamestnancom. Výška S_{SaZPZ} bola počas sledovaného obdobia (2007 - 2012) 13,4% z hrubej mzdy.

$$S_{SaZPZ} = 0,134 * HM \quad (7)$$

V_{ZP} – je strata verejných rozpočtov spojená s vyplácaním zdravotného poistenia. Prehľad výšky zdravotného poistenia poistenca štátu v sledovanom období je možné pozorovať v nasledovnej tabuľke:

¹ Pri výpočtoch straty štátu v dôsledku výpadku zdravotných a sociálnych odvodov sme predpokladali, že všetci nezamestnaní sú poistencami štátnej poisťovne.

Tabuľka 2 Prehľad výšky zdravotného poistenia v jednotlivých rokoch

Rok	Výška zdravotných odvodov poistenca štátu (eur)
2007	24,83
2008	28,02
2009	32,78
2010	34,56
2011	32,16
2012	30,76 (31,5 od júla 2012)

Zdroj: Spracované na základe dát VZP.

V_APTP – vyjadruje výdavky na aktívnu politiku trhu práce na jedného uchádzača o zamestnanie. Tie pozostávajú z výdavkov na zamestnancov, výdavkov na správny aparát v oblasti APTP a na jednotlivé opatrenia v rámci APTP.

V_ADM – položka, ktorá reprezentuje výdavky verejnej správy spojené s chodom úradov práce a administráciou nezamestnaných na jedného uchádzača o zamestnanie. Výdavky na všeobecné služby úradov práce spolu s APTP za roky 2008-2012 možno pozorovať v nasledujúcej tabuľke (Tabuľka 3).

Tabuľka 3 Prehľad výšky výdavkov na všeobecné služby úradov práce a APTP v rokoch 2008-2012 v eurách

	2008	2009	2010	2011	2012
Výdavky na všeobecné služby úradov práce	123 755 195	125 341 624	138 525 199	116 760 001	118 127 992
z toho					
zamestnanci v oblasti APTP	41 562 139	44 044 287	47 658 134	39 885 783	39 598 910
správny aparát v oblasti APTP	2 110 702	1 807 958	1 283 104	1 590 392	1 146 410
zamestnanci v soc. oblasti	53 295 127	53 843 723	60 522 497	53 081 317	53 753 889
správny aparát v soc. oblasti	2 700 458	2 218 167	1 633 041	2 110 026	1 560 391
Výdavky na APTP spolu	135 862 345	135 013 650	186 764 000	162 600 564	142 439 308
Náklady na administráciu a APTP spolu	259 617 540	260 355 274	325 289 199	279 360 565	260 567 300

Zdroj: Spracované na základe dát z UPSVaR.

Náklady na výdavky spojené so všeobecnými službami úradov práce a APTP na jedného nezamestnaného boli počítané pomocou agregovaných dát uvedených v tabuľke, na základe nasledovného vzťahu:

$$V_{APTP} + V_{ADM} = (APTP\_C + ADM\_C) / (NEZ * 12) \quad (8)$$

kde NEZ reprezentuje nezamestnanosť vyjadrenú ako priemerný ročný počet uchádzačov o zamestnanie podľa Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej UPSVaR a APTP_C,

ADM_C reprezentujú celkové náklady spojené s APTP a so všeobecnými službami úradov práce.

V_PDvN_U - reprezentuje priemernú dávku v nezamestnanosti na jedného uchádzača mesačne. Je počítaná na základe vzťahu:

$$V\_PDvN\_U = DvN\_C / (NEZ * 12) \quad (9)$$

kde DvN_C reprezentuje celkové ročné výdavky na vyplácanie dávok v nezamestnanosti.

V_DvN – je výpadok štátu spojený s vyplácaním dávky v nezamestnanosti v závislosti od jeho predchádzajúcich príjmov. Výpočet výšky V_DvN je uvedený v prílohe. „Základná podmienka nároku na dávku v nezamestnanosti – poistenec v posledných troch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie bol poistený v nezamestnanosti najmenej dva roky, t. j. 730 dní. Predpoklad nároku na dávku v nezamestnanosti je podmienený dobou účasti na poistení v nezamestnanosti.“²

V_PDvHN_U – vyjadruje priemernú dávku v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke na jedného nezamestnaného, pričom jej výška je vypočítaná na základe vzťahu:

$$V\_PDvHN\_U = DvHN\_C / (NEZ * 12) \quad (10)$$

kde DvHN_C reprezentuje celkový ročný objem výdavkov štátu vynaložených na dávky v nezamestnanosti a príspevkov k dávkam na nezamestnaných.

V_DvHN a PkD – vyjadrujú náklady štátu spojené s vyplácaním dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke. Ak uchádzač nemá nárok na vyplácanie dávky v nezamestnanosti v dôsledku jeho nepriaznivej sociálnoekonomickej situácie môže mať nárok na dávku v hmotnej núdzi. „O dávku v hmotnej núdzi a príspevky k dávke môže požiadať občan, ak jeho príjem a príjem osôb spoločne s ním posudzovaných nedosahuje životné minimum a ak si občan a osoby spoločne s ním posudzované nemôžu príjem zvýšiť vlastným pričinením.“³ Prehľad dávky v hmotnej núdzi a jednotlivých príspevkov k dávke uvádzame v nasledujúcej tabuľke:

---

² <http://www.socpoist.sk/>

³ <http://www.upsvar.sk/>

Tabuľka 4 Prehľad DvN a PkD v roku 2012

DvHN	výška dávky/mesačne	PkD	výška príspevku/mesačne
DvHN jednotlivec	60,50 €	Príspevok na zdravotnú starostlivosť	2,00 €
DvHN jednotlivec s 1 až 4 deťmi	115,10 €	Aktivačný príspevok	63,07 €
DvHN jednotlivec s viac ako 4 deťmi	168,20 €	Ochranný príspevok	63,07 €
DvHN dvojica bez detí	105,20 €	Ochranný príspevok (ak ide o občana v hmotnej núdzi alebo fyzickú osobu, ktorá sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzuje s nepriaznivým zdravotným stavom, pričom choroba alebo porucha zdravia uznaná príslušným ošetrojúcim lekárom trvá nepretržite viac ako 30 dní)	34,69 €
DvHN dvojica s 1 až 4 deťmi	157,60 €	Príspevok na bývanie pre jednotlivca	55,80 €
DvHN dvojica s viac ako 4 deťmi	212,30 €	Príspevok na bývanie, ak je viac spoločne posudzovaných osôb	89,20 €
Navýšenie DvHN ak občan alebo fyzická osoba, ktorá sa s občanom v hmotnej núdzi posudzuje spoločne, je tehotná žena.	13,5 €		
Navýšenie DvHN pre občana alebo fyzickú osobu, ktorá sa s občanom v hmotnej núdzi posudzuje spoločne, ak je rodičom dieťaťa do jedného roku veku.	13,5 €		
Dávka pre dieťa riadne si plniace povinnú školskú dochádzku.	17,20 €		

Zdroj: Spracované na základe údajov z UPSVaR.

S_SD – je strata spojená s poklesom kúpyschopnosti nezamestnaného a následným poklesom výberu spotrebných daní. Výška straty je počítaná na základe implicitnej daňovej sadzby zo spotreby. Tá je každoročne publikovaná Eurostatom a predstavuje „podiel daňových príjmov zo spotreby a konečných výdavkov domácností na spotrebu“.⁴ Jednotlivé zložky implicitnej daňovej sadzby zo spotreby sú uvedené v prílohe. Prehľad implicitnej daňovej sadzby v rokoch 2007 – 2012 uvádzame v tabuľke (Tabuľka 5). Pri výpočte straty na daniach zo spotreby sme predpokladali, že nezamestnaný v období pred stratou zamestnania nespotreboval celý svoj príjem, ale iba jeho časť. Táto časť bola vypočítaná na základe sklonu k spotrebe, ktorý poskytuje informáciu o časti príjmu domácností, ktorá bola spotrebovaná na spotrebné tovary a služby. Je vyjadrený ako podiel konečnej spotreby domácností a hrubého disponibilného príjmu. V prípade, že nezamestnaný poberá príjem vo forme DvN resp. DvHN a PkD, pri výpočtoch sme predpokladali, že celá časť tohto príjmu sa spotrebuje. Na základe uvedených predpokladov strata daní spojená so zníženou kúpyschopnosťou môže byť vyjadrená prostredníctvom vzťahu:

⁴ <http://www.finance.gov.sk>

$$S_{SD} = IMPLS * (SS * \check{C}M - D) \quad (11)$$

kde IMPLS je implicitná daňová sadzba zo spotreby, SS vyjadruje sklon k spotrebe, ČM je čistá mzda a D reprezentuje príjem vo forme dávok (DvN resp. DvHM a PkD). Ak nezamestnaná osoba nepoberá žiadne dávky, tak D je rovné nula.

Tabuľka 5 Implicitná daňová sadzba zo spotreby v SR v rokoch 2007 - 2012

roky	2007	2008	2009	2010	2011	2012
implicitná daňová sadzba zo spotreby v %	20,2	18,7	17,3	17,7	18,7	17,0
sklon k spotrebe v %	94,7	95,6	94,9	91,4	92,3	93,8

Zdroj: Spracované na základe údajov z Eurostatu, Štatistického úradu, IFP SR.

S_{DZ} – je strata spojená s poklesom zisku firmy v dôsledku dodatočného nezamestnaného. Nepriaznivým prejavom nezamestnanosti nie je len pokles kúpyschopnosti nezamestnaného v dôsledku poklesu jeho príjmu, ale aj skutočnosť, že nevytvára žiadnu hodnotu, čo sa prejaví v poklese produkcie firmy, následne jej príjmov a teda aj dane z príjmu právnických osôb, ktorá sa často označuje ako daň zo zisku. Táto strata sa relatívne ťažko odhaduje, nakoľko nie sú evidované údaje o podiele zamestnancov na zisku jednotlivých firiem. Strata z príjmov právnických osôb je odhadnutá prostredníctvom odhadu výpadku HDP zapríčineného dodatočným nezamestnaným. Tento odhad je vykonaný pomocou metódy najmenších štvorcov na báze Okunovho zákona uvedeného nižšie. Parameter z regresie Okunovho zákona poskytuje údaj o priemernej strate HDP vyvolanej dodatočným nezamestnaným. Keďže výška produkcie vytvorená jedným pracujúcim nadobúda rôzne úrovne,⁵ ktoré je veľmi náročne zachytiť, za účelom odlišenia medzi objemom produkcie jednotlivých pracovníkov bude prijatý predpoklad, že výška vytvorenej produkcie zamestnanca je priamoúmerná výške jeho hrubej mzdy. Priemerná výška straty HDP prislúcha priemernému resp. „reprezentatívne“ nezamestnanému. Za reprezentatívnu mzdu nezamestnaného pri výpočte výpadku dane z príjmov právnických osôb budeme považovať mzdu vypočítanú na základe priemernej dávky v nezamestnanosti, ktorá je uvádzaná ďalej. Jednotliví nezamestnaní budú posudzovaní na základe pomeru ich mzdy pred stratou zamestnania a reprezentatívnu mzdou nezamestnaného. Na základe výšky straty HDP pre sledovaného nezamestnaného pomocou nami vytvorenej daňovej sadzby, ktorá reprezentuje podiel vybranej dani z príjmov

⁵ Existuje viacero faktorov, ktoré vplývajú na objem vytvorenej produkcie jednotlivcom (odvetvie, pracovná pozícia, vek atď.).

právnických osôb na HDP bude odhadnutá strata daní z príjmov právnických osôb. Výška tejto straty bude vypočítaná na základe vzťahu:

$$S_{DZ} = HDP_n * (HM/MDvN) * IMPLP \quad (12)$$

kde HDP_n je odhad straty HDP v dôsledku jedného nezamestnaného, HM – hrubá nominálna mesačná mzda nezamestnaného pred stratou zamestnania, MDvN – priemerná nominálna mzda nezamestnaného, počítaná na základe priemernej dávky v nezamestnanosti, IMPLP – implicitná daňová sadzba z príjmu právnických osôb, vyjadrujúca podiel výberu daní z príjmov právnických osôb na HDP. Priebeh daňovej sadzby reprezentujúcej podiel výberu dane z príjmu právnických osôb na HDP je zobrazený v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 6 Podiel výberu dane z príjmu právnických osôb na HDP v rokoch 2007-2012

roky	2007	2008	2009	2010	2011	2012
implicitná daňová sadzba z príjmu právnických osôb voči HDP v %	2,8	3,2	3,4	1,9	2,3	2,4

Zdroj: Spracované na základe údajov zo Štatistického úradu, IFP SR.

Na odhad priamych a nepriamych nákladov je potrebné odhadnúť potenciálnu mzdu nezamestnaného a na základe tejto mzdy vyčíslit' výpadok príjmov verejnej správy spôsobený zníženým výberom priamych daní a odvodov od zamestnanca a zamestnávateľa, ako aj pokles daní zo spotreby spôsobený zníženou kúpnu silou nezamestnaného. Na základe údajov vykazovaných sociálnou poisťovňou SR ďalej môžeme vypočítať priemerné výdavky verejnej správy na dávky v nezamestnanosti, sociálne poistenie a výdavky na zdravotné poistenie na jedného nezamestnaného. Nakoniec bude potrebné vypočítať na základe údajov od Ústredia práce sociálnych vecí a rodiny (ďalej UPSVaR) priemerné výdavky verejnej správy na administráciu, na APTP pripadajúce na jedného nezamestnaného a na dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávke na jedného nezamestnaného.

V prípade časti nepriamych nákladov súvisiacej s výpadkom dane z príjmu právnických osôb budeme pri odhade vychádzať z Okunovho zákona, ktorý skúma vzťah ekonomického rastu a nezamestnanosti. Pomocou metódy najmenších štvorcov kvantifikujeme štatistickú závislosť medzi rastom HDP a nezamestnanosťou v SR a využijeme tieto informácie na odhad výpadku na výbere daní zo zisku v dôsledku dodatočného rastu nezamestnanosti o jednu osobu. Jednotlivé čiastkové náklady a celkové náklady na jedného nezamestnaného prepočítame na jeden mesiac. Odhadnuté celkové náklady nám potom dávajú informáciu, koľko Slovenskú republiku stojí každý dodatočný mesiac, ktorý ekonomicky aktívny osoba je nezamestnaná.

Následne budú celkové mesačné náklady na jedného nezamestnaného prepočítané podľa štruktúry dĺžky obdobia nezamestnanosti v jednotlivých rokoch na základe dát UPSVaR. Takto vypočítané náklady nezamestnanosti budú vyjadrovať výšku nákladov na jedného nezamestnaného daného roku.

Reprezentatívna mzda

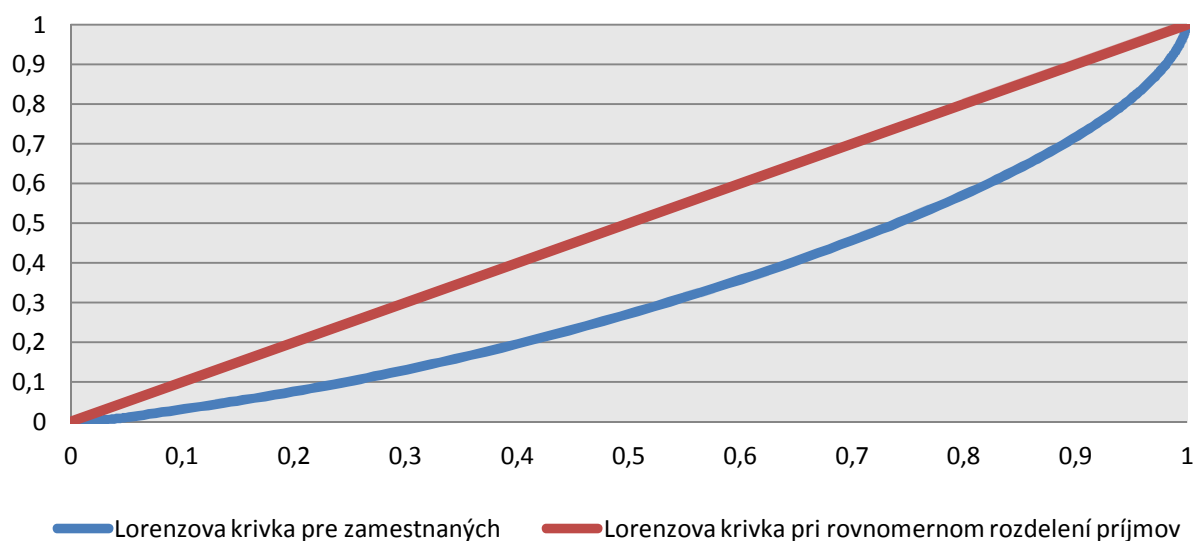
K tomu, aby sme mohli kvantifikovať výšku výpadku verejnej správy, ktorá je spôsobená v dôsledku straty zamestnania a následného výpadku priamych daní, či odvodov je potrebné poznať výšku príjmu nezamestnaného, resp. odhadnúť výšku mzdy, ktorú by pravdepodobne poberal keby bol zamestnaný. Nakoľko mzdy zamestnancov v SR sú veľmi rôznorodé (od minimálnej mzdy, ktorú dosahuje relatívne vysoký počet zamestnaných až po desaťtisíce eur, ktorých zarába zopár tých „úspešnejších“) je nevyhnutné si vymedziť tzv. „reprezentatívneho“ nezamestnaného, s ktorým budeme pri našich výpočtoch uvažovať. Mzda takéhoto jednotlivca by mala odzrkadľovať strednú hodnotu mzdy, ktorú väčšina ľudí v hospodárstve zarába. Použitie priemernej mzdy, ako reprezentatívneho ocenenia práce väčšiny pracujúcich je adekvátne v prípade krajiny, kde sú mzdy rovnomerne rozdelené (Čadil et al., 2011). Aby sme vedeli identifikovať vhodnosť použitia priemernej mzdy, je potrebné na úvod preskúmať rozdelenie príjmov populácie. Na tento účel skonštruujeme Lorenzovú krivku⁶ pre SR. Použité dáta boli individuálne údaje z databázy Sociálnej poisťovne SR.⁷

---

⁶ Lorenzova krivka slúži na určení nerovnomernosti rozdelenia príjmov populácie. Priamka pod 45 stupňovým uhlom vyjadruje dokonale rovnomerne rozdelené príjmy a Lorenzová krivka vyjadruje skutočné rozdelenia príjmov populácie. Vo všeobecnosti platí, že čím je väčší rozdiel medzi priamkou pod 45 stupňovým uhlom a Lorenzovou krivkou, tým je rozdelenie príjmov výraznejšie v danej krajine.

⁷ Ideálne by bolo použiť dáta o individuálnej mzde celej populácie SR, avšak tieto dáta nie sú dostupné. K dispozícii máme údaje o výške vymeriavacieho základu zamestnaných ľudí agregované v mzdových skupinách s intervalom 50 eur. Napriek tomu, že použité údaje skresľujú informáciu o výške mzdy v prípade, že sledovaná osoba je PN alebo nemá plný úväzok, dáta sú postačujúce, aby sme na ich základe určili rozdelenie príjmov populácie. K dispozícii máme aj presné hodnoty priemeru a mediánu vymeriavacieho základu.

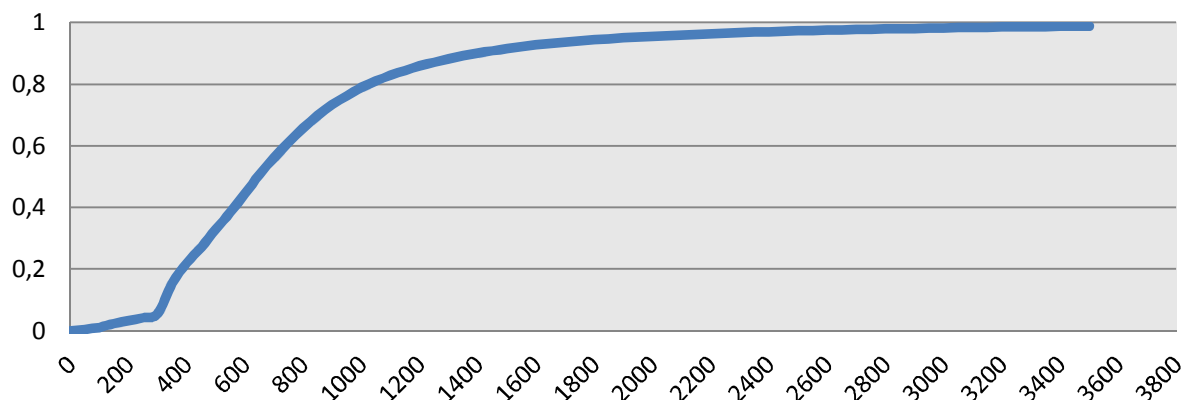
Obrázok 1 Lorenzová krivka za rok, na základe príjmov zamestnancov v SR, 2012

Zdroj: Vlastné prepočty autorov a údaje zo Sociálnej poisťovne SR.

Na obrázku (Obrázok 1) horizontálna os zobrazuje percento pracujúcej populácie (zoradenej podľa výšky príjmov vzostupne) a na vertikálnej osi sa nachádza kumulatívne percento príjmov, ktoré pracujúca sila vytvorila. Dolných 50 % pracujúcich vytvára menej ako 30 % celkových vytvorených príjmov a 50 % celkových príjmov je vytvorených približne dolnými 75 % pracujúcej populácie. Na základe týchto informácií môžeme jednoznačne vysloviť záver, že rozdelenie príjmov v prípade SR bolo v roku 2012 nerovnomerné. Rozdelenie príjmov nebolo rovnomerné ani v ostatných sledovaných obdobiach⁸.

Obrázok 2 Rozdelenie príjmov zamestnancov v SR v roku 2012

Zdroj: Vlastné prepočty autorov a údaje zo Sociálnej poisťovne SR.

Obrázok 2 dáva mierne odlišný pohľad na problematiku rozdelenia príjmov v SR. Vyjadruje početnosť osôb podľa ich výšky mzdy. Dolných 50 % pracujúcej populácie zarába mzdu do 700 eur (stred intervalu 675 - 725), avšak odhad priemernej mzdy získaný z uvedených dát by

⁸ Podrobnejšie sa problematikou rozdelenia príjmov SR zaoberá napr. Domonkos et al. (2013).

spadal do spodnej časti mzdového intervalu 825 - 875 eur. Ak by sme využili pri odhade výpadku príjmov štátu z priamych daní a odvodov priemerný údaj, ktorý je zhruba o 150 eur vyšší ako zarába dolných 50 % zamestnanej populácie (stredná hodnota - medián), výsledky by boli pravdepodobne nadhodnotené. Vo všeobecnosti sa dá predpokladať, že väčšina nezamestnaných patrí do skupiny z dolných 50 %, nakoľko táto skupina je senzitivnejšia na ekonomické šoky a zmeny na trhu práce. Z toho dôvodu pre potreby našej analýzy bude reprezentatívnejším ukazovateľom medián.

Následne treba zvoliť typ dát, z ktorých bude medián mzdy nezamestnaného jednotlivca vypočítaný. Aby bolo možné presne určiť reprezentatívnu výšku mzdy nezamestnaných, potrebovali by sme individuálne údaje o výške poslednej mzdy nezamestnaných, avšak tento údaj nemáme k dispozícii. Preto bude potrebné použiť alternatívnu formu, ktorá nám poskytne vhodnú aproximáciu skutočnosti. Ak by bol použitý medián mzdy v hospodárstve, dá sa očakávať, že táto hodnota bude neadekvátna, pretože väčšina nezamestnaných patrí do skupiny s nižším vzdelaním (nanajvýš stredným s maturitou) a teda aj ich predchádzajúca mzda bola pravdepodobne u prevažnej časti nižšia ako medián. Na základe štruktúry nezamestnanosti podľa vzdelania z dát VZPS vyplýva, že v roku 2012 viac ako 50 % nezamestnaných je zastúpených ľuďmi s najvyšším dosiahnutým vzdelaním v kategórii „vyučení“ (sú tu započítané aj skupiny s nižším vzdelaním – základné resp. nedokončené). Zároveň 90 % nezamestnaných je reprezentovaných populáciou s najvyšším vzdelaním v kategórii „úplne stredné odborné a všeobecné“ (započítané sú všetky vzdelanostné skupiny, ktoré majú najvyššie vzdelanie úplne stredné a nižšie). Štruktúru nezamestnaných podľa vzdelania uvádzame v nasledujúcej tabuľke (Tabuľka 7).

Tabuľka 7 Štruktúra nezamestnaných podľa dosiahnutej výšky vzdelania v rokoch 2007-2012

Výška dokončeného vzdelania	2007	2008	2009	2010	2011	2012
základné a nedokončené	29.2%	27.8%	20.4%	18.6%	18.2%	18.7%
vyučení(á)	36.5%	36.3%	37.0%	38.2%	37.3%	36.6%
stredné (bez maturity)	2.6%	1.9%	2.2%	2.9%	3.1%	2.8%
vyučení(á) s maturitou	3.8%	4.5%	5.7%	4.9%	3.9%	3.2%
úplne stredné všeobecné	3.5%	3.3%	4.6%	3.8%	4.8%	5.0%
úplne stredné odborné	19.0%	20.2%	24.3%	24.2%	24.3%	24.1%
vyššie odborné	0.5%	0.5%	0.4%	0.5%	0.5%	0.4%
bakalárske	0.3%	0.5%	1.0%	1.4%	1.2%	1.6%
vysokoškolské	4.6%	4.9%	4.4%	5.5%	6.5%	7.4%
vedecká kvalifikácia	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%
Nezamestnaných spolu	291852	257458	323207	389011	367905	376893

Zdroj: Vlastné prepočty autorov a údaje VZPS.

Z dôvodu nedostatkov dostupných dát a nedostupnosti individuálnych dát sme sa rozhodli vymedziť mzdový interval, do ktorého by pravdepodobne priemerný nezamestnaný mal spadať v prípade, ak by bol zamestnaný.

Spodná hranica tohto intervalu bude vypočítaná z dát sociálnej poisťovne ako medián posledného vymeriavacieho základu nezamestnaného. Na základe dát o vymeriavacom základe sme nezamestnaného definovali ako osobu, ktorá aspoň tri mesiace po sebe nemá evidovaný vymeriavací základ. Nakoľko v prípade, že nezamestnaný nemusí dostať výpoveď len ku koncu mesiaca, ale aj k inému dňu, rozhodli sme vynechať poslednú výšku vymeriavacieho základu a použiť priemer posledných troch predchádzajúcich hodnôt. Nedostatkom tejto informácie je situácia, kedy zamestnanec bol práceneschopný (ďalej PN), pretože toto obdobie nie je započítané do vymeriavacieho základu⁹. Ďalšou nevýhodou tohto údaju je, že v sebe nezahŕňa iba informáciu o plných úväzkoch, ale aj čiastočných. Oba nedostatky použitia vymeriavacieho základu majú tendenciu skresľovať informáciu o skutočnej reprezentatívnej hodnote mzdy smerom nadol. Preto za hornú hranicu bol zvolený vážený medián mzdy podľa štruktúry vzdelania, pričom ako váha bol použitý počet nezamestnaných v danej vzdelanostnej skupine. Očakávame, že takáto hodnota bude vyššia ako skutočná hodnota mediánu mzdy nezamestnaných, pretože predpokladáme, že väčšina nezamestnaných reprezentuje menej úspešnú časť danej vzdelanostnej skupiny. Za účelom overenia, či skonštruovaný interval mediánu mzdy je reprezentatívny pre skupinu nezamestnaných, porovnáme ho s výškou mzdy vypočítanou na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti vyplatenej v sledovanom roku. Informácia o priemernej mzde nezamestnaného vypočítaná na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti má výhodu oproti inému druhu priemernej mzdy, že má svoj strop a tým pádom je očistená o príliš vysoké extrémne hodnoty. Jej nevýhoda spočíva v tom, že neposkytuje informáciu o všetkých nezamestnaných, keďže nie všetci majú nárok na jej vyplácanie. Tento údaj slúži ako kontrolný mechanizmus, ktorým sa sleduje, či zvolený interval je realistický.

---

⁹ Ak zamestnanec pracoval iba jeden týždeň v mesiaci a zvyšné tri bol PN, jeho vymeriavací základ bude pozostávať iba z výšky týždňovej mzdy, ktorú pracoval.

Tabuľka 8 Mzdový interval priemerného nezamestnaného v eurách, bežné ceny

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Dolná hranica mzdy	348,5	451,0	415,8	420,6	422,5	438,6
Horná hranica mzdy	507,7	556,3	578,2	593,0	616,5	648,7
Mzda vypočítaná podľa priemernej výšky dávky v nezamestnanosti	445,7	478,2	496,0	514,0	578,0	624,0

Zdroj: Vlastné prepočty autorov a údaje zo Sociálnej poisťovne SR a VZPS.

V tabuľke vyššie (Tabuľka 8) sa nachádzajú dolná hranica (ďalej DH) a horná hranica (ďalej HH) odhadnutej mzdy a mzda vypočítaná podľa priemernej výšky dávky v nezamestnanosti. Mzda určená na základe dávky v nezamestnanosti sa v každom z rokov od 2007 po 2012 nachádza v intervale DH a HH. Priemerná potenciálna výška mzdy, ktorú by nezamestnaný zarábala ak by bol zamestnaný sa napr. v roku 2012 nachádzala v intervale od takmer 439 po takmer 649 eur. Mzda vypočítaná podľa priemernej výšky dávky v nezamestnanosti by bola v tom istom roku na úrovni 624 eur. Použitie intervalového prístupu je výhodné pre ďalší výpočet z toho dôvodu, že samotný odhad je ovplyvnený nedostupnosťou a spochybniteľnou kvalitou údajov Sociálnej poisťovne SR a VZPS. Tento fakt vytvára priestor na skreslenie výsledkov, a preto je racionálne odhadnúť interval, kde by sa skutočné náklady na jedného nezamestnaného na jeden mesiac mohli pravdepodobne nachádzať, namiesto odhadu jednej hodnoty, ktorá za daných podmienok v sebe skrýva vysoké riziko skresleného výsledku. Na základe stanovenej výšky mzdy nezamestnaného môžu byť odhadnuté výpadky financií štátu spôsobené stratou odvodov (do Sociálnej a zdravotnej poisťovne) a nepriamych daní. Odvody zamestnanca a zamestnávateľa sa v sledovaných rokoch pohybovali na úrovni 13,4 % a 35,2 % hrubej mzdy. Výška priamych daní (daň z príjmu fyzických osôb) bola na úrovni 19 %¹⁰.

Dĺžka nezamestnanosti

Za účelom vyčíslenia nákladov nezamestnanosti za celú dĺžku obdobia, počas ktorého je skúmaná osoba nezamestnaná je nevyhnutné určiť reprezentatívny údaj o dĺžke nezamestnanosti jednotlivých nezamestnaných v hospodárstve SR. Za reprezentatívny ukazovateľ sme zvolili medián dĺžky nezamestnanosti v SR v jednotlivých regiónoch

¹⁰ V analýze bolo uvažované aj s daňovým bonusom na dieťa, avšak na základe analýzy domácností nezamestnaných z dát rodinných účtov bolo zistené, že prevažná časť nezamestnaných nemá nárok na daňový bonus, nakoľko 40 % nezamestnaných nemá nezaopatrené dieťa a pri zvyšných domácnostiach kde bol jeden z rodičov nezamestnaný sa predpokladá, že si daňový bonus uplatnil druhý rodič. V prípade oboch nezamestnaných rodičov sa uvažuje, že len jeden by mal nárok na daňový bonus, ak by sa zamestnal a takýchto domácností je relatívne málo, preto od uplatnenia daňového bonusu na dieťa táto analýza abstrahuje.

(krajoch) počítaný na základe dát UPSVaR. Medián je použitý z dôvodu reprezentatívnejšej miery, nakoľko v prípade použitia priemernej hodnoty dĺžky nezamestnanosti by mohlo dochádzať k výraznému skresleniu a to najmä v dôsledku vysokej miery dlhodobej nezamestnanosti. Dáta UPSVaR sme zvolili z dôvodu, že by mali odzrkadľovať obdobie, za ktoré štát má výdavky s nezamestnaným. Avšak ak by sme zvolili údaje merané na základe VZPS medián dĺžky nezamestnanosti by bol výrazne vyšší. Treba však poznamenať, že údaje VZPS sú prepočítavané na disponibilnú mieru nezamestnanosti. Uvedené závery ilustrujeme v tabuľke.

Tabuľka 9 Medián dĺžky nezamestnanosti podľa VZPS (disponibilní nezamestnaní) a UPSVaR (evidovaní UoZ) v rokoch 2010 - 2012

dĺžka nezamestnanosti UPSVaR	2012	2011	2010	dĺžka nezamestnanosti VZPS	2012	2011	2010
nezamestnaných spolu	405889	389264	380791	nezamestnaných spolu	376893	367905	389011
do 3	17,7%	19,7%	19,5%	do 3	10,2%	10,3%	10,4%
4 - 6	32,5%	34,6%	34,8%	4 - 6	18,2%	18,6%	19,5%
7 - 9	42,5%	44,7%	45,9%	7 - 9	25,4%	26,2%	28,2%
10 - 12	50,3%	52,0%	54,8%	10 - 12	32,7%	33,6%	37,6%
13 - 18	61,2%	62,2%	68,1%	13 - 24	51,6%	54,4%	60,1%
19 - 24	68,2%	70,1%	76,0%	25 - 48	74,1%	75,5%	76,5%
25 - 30	73,4%	76,9%	80,0%	nad 48	100,0%	100,0%	100,0%
31 - 36	77,9%	81,6%	82,6%				
37 - 42	82,1%	84,3%	84,5%				
43 - 48	85,3%	86,1%	86,0%				
nad 48	99,7%	100,0%	100,0%				
Medián UPSVaR	12	12	11	Medián VZPS	23	21	17

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z UPSVaR a VZPS.

Z tabuľky vyššie (Tabuľka 9) možno pozorovať, že medián dĺžky nezamestnanosti podľa UPSVaR pre roky 2010 - 2012 spadá do intervalu 10 - 12 mesiacov. Ak predpokladáme, že nezamestnaní spadajúci do tohto intervalu sú v ňom rovnomerne rozdelení, môžeme povedať, že medián dĺžky nezamestnanosti podľa údajov UPSVaR bol v roku 2012 približne 12 mesiacov. Výsledky založené na VZPS sú výrazne odlišné. Medián dĺžky nezamestnanosti nadobúdal v roku 2012 hodnotu 23 mesiacov.

Pri výpočtoch vychádzame z údajov UPSVaR, na báze ktorých prepočítavame medián nezamestnanosti v jednotlivých regiónoch. Výsledky sú zobrazené v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka 10 Medián dĺžky nezamestnanosti podľa UPSVaR v jednotlivých krajoch SR v roku 2012

Rok 2012	BA	TT	TN	NR	ZA	BB	PO	KE	SR
Spolu	19992	29104	33476	51435	43220	68740	84265	75658	405889
do 3	26,4%	23,7%	21,9%	18,9%	21,0%	14,4%	15,0%	14,7%	17,7%
4 - 6	48,2%	42,3%	39,7%	34,7%	38,3%	26,7%	27,7%	27,0%	32,5%
7 - 9	61,5%	53,9%	51,2%	45,3%	49,8%	35,2%	37,0%	36,0%	42,5%
10 - 12	70,6%	62,5%	59,7%	53,6%	58,3%	42,1%	44,5%	43,3%	50,3%
13 - 18	81,7%	73,9%	70,9%	65,1%	69,9%	51,9%	55,2%	54,2%	61,2%
19 - 24	87,6%	80,6%	77,7%	72,3%	76,8%	58,4%	62,2%	61,8%	68,2%
25 - 30	91,6%	85,2%	82,8%	77,6%	81,6%	63,7%	67,8%	67,6%	73,4%
31 - 36	94,3%	88,9%	87,0%	82,2%	85,4%	68,5%	72,7%	72,2%	77,9%
37 - 42	96,3%	92,1%	90,7%	86,4%	88,8%	73,4%	77,5%	76,7%	82,1%
43 - 48	97,4%	94,2%	93,1%	89,4%	91,2%	77,5%	81,4%	80,6%	85,3%
nad 48	99,6%	99,6%	99,6%	99,7%	99,6%	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%
Medián	7	8	9	12	10	17	16	16	12

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z UPSVaR.

Zo štruktúry nezamestnaných podľa dĺžky nezamestnanosti v roku 2012 možno konštatovať, že najkratšie nezamestnaní sú v Bratislavskom kraji (7 mesiacov) a najdlhšie v Banskobystrickom kraji (17 mesiacov). Za Bratislavským krajom je v tesnom závесе Trnavský kraj s mediánom 8 mesiacov a následne Trenčiansky kraj s medián dĺžkou v nezamestnanosti 9 mesiacov. Na predposlednom mieste sa umiestnili dva kraje s dĺžkou 16 mesiacov, konkrétne Prešovský kraj a Košický kraj.

2 Výsledky a diskusia

2.1 Náklady nezamestnanosti na národnej úrovni

Priame náklady

Výpočet výpadku príjmov verejnej správy spôsobený zníženým výberom priamych daní a odvodov (sociálne a zdravotné odvody) od zamestnanca a zamestnávateľa sme realizovali pomocou vyššie prezentovaných odhadov mzdových intervalov priemerného nezamestnaného v eurách v SR. Ako prvé sme odhadli výpadok príjmov z výberu daní z príjmov fyzických osôb. DH sa v rokoch 2007 až 2012 pohybovala v intervale od 4,7 po 14,5 eur na jedného nezamestnaného za jeden mesiac a HH sa pohybovala v intervale od 31,4 po 49 eur na jedného nezamestnaného za jeden mesiac. Najnižšie hodnoty boli vykazované v rokoch 2009 (DH 4,7 a HH 31,4 eur) a 2010 (DH 5,5 a HH 33,8 eur). V roku 2012 bola DH na úrovni 14,5 eur a HH 49 eur na jedného nezamestnaného za jeden mesiac. Dane z príjmov fyzických osôb odhadnuté na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti boli 45 eur za jeden mesiac na jedného nezamestnaného.

Tabuľka 11 Odhady mesačných výpadkov príjmu verejnej správy na jedného nezamestnaného zníženým výberom priamych daní a odvodov (sociálne a zdravotné odvody) od zamestnanca a zamestnávateľa v eurách, nominálne

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
DH - Dane z príjmov fyzických osôb	7,1	22,4	4,7	5,5	13,2	14,5
HH - Dane z príjmov fyzických osôb	33,3	39,8	31,4	33,8	45,1	49,0
Dane z príjmov fyzických osôb - Odhad na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti	23,1	26,9	17,9	20,8	38,8	45,0
DH - Sociálne a zdravotné poistenie platené zamestnávateľom	122,7	158,7	146,4	148,0	148,7	154,4
HH - Sociálne a zdravotné poistenie platené zamestnávateľom	178,7	195,8	203,5	208,7	217,0	228,3
Sociálne a zdravotné poistenie platené zamestnávateľom - Odhad na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti	156,9	168,3	174,6	180,9	203,5	219,6
DH - Sociálne a zdravotné poistenie platené zamestnancom	46,7	60,4	55,7	56,4	56,6	58,8
HH - Sociálne a zdravotné poistenie platené zamestnancom	68,0	74,5	77,5	79,5	82,6	86,9
Sociálne a zdravotné poistenie platené zamestnancom - Odhad na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti	59,7	64,1	66,5	68,9	77,5	83,6
Spolu – DH	176,5	241,6	206,8	209,9	218,5	227,6
Spolu – HH	280,0	310,2	312,4	322,1	344,7	364,3
Spolu – Odhad na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti	239,7	259,3	258,9	270,6	319,7	348,2

Zdroj: Vlastné prepočty autorov a údaje zo Sociálnej poisťovne SR, VZPS a MF SR.

V prípade príjmov zo sociálneho a zdravotného poistenia plateného zamestnávateľom na nezamestnaného na mesiac sa DH v rokoch 2007 až 2012 pohybovala v rozmedzí od 122,7 eur po 154,4 eur a HH sa pohybovala v intervale od 178,7 eur po 228,3 eur. Analogicky ako v prípade daňových príjmov, krízové roky 2009 až 2010 vykazujú pokles príjmov zo sociálneho a zdravotného poistenia plateného zamestnávateľom oproti ostatným rokom. Odhad vypočítaný na základe mzdy určenej z priemernej výšky dávky v nezamestnanosti bol v sledovaných rokoch v rozpätí 156,9 až 219,6 eur. V roku 2012 bol výpadok sociálneho a zdravotného poistenia plateného zamestnávateľom na nezamestnaného za jeden mesiac odhadnutý v intervale DH 154,4 eur - HH 228,3 eur a odhad na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti 219,6 eur.

Odhadnutá strata z výpadku sociálneho a zdravotného poistenia plateného zamestnancom sa v rokoch 2007 – 2012 pohybovala v intervale v prípade DH od 46,7 po 58,8 eur, v prípade HH od 68 po 86,9 eur. Pokiaľ sa jednalo o odhad na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti tak tá spadala do intervalu 59,7 až 83,6 eur. V roku 2012 bola DH na úrovni 58,8 eur a HH 86,9 eur. Odhad na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti bol v roku 2012 vo výške 83,6 eur na jedného nezamestnaného na jeden mesiac.

Nakoniec na kvantifikovanie výpadku zníženým výberom priamych daní a odvodov (sociálne a zdravotné odvody) od zamestnanca a zamestnávateľa je potrebné spočítať jednotlivé čiastkové výsledky. V rokoch 2007 až 2012 sa výpadok na jedného nezamestnaného na jeden mesiac pohyboval v intervale v prípade DH od 176,5 po 227,6 eur, v prípade HH bol výpadok z intervalu od 280 po 364,3 eur a v prípade odhadu na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti od 239,7 po 348,2 eur. V poslednom sledovanom roku 2012 bol odhadnutý interval 227,6 – 364,3 eur. Odhad na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti bol 348,2 eur, čo sa približuje k HH odhadnutého intervalu. Z pohľadu štruktúry má najvyšší podiel na výpadku neplatenie sociálneho a zdravotného poistenia plateného zamestnávateľom. Najnižší podiel vykazuje výpadok spôsobený neplatením dane z príjmov fyzických osôb, čo je determinované aj tým, že v prípade nižších zárobkov je značná časť mzdy oslobodená od daňovej povinnosti. Výpadok príjmov verejnej správy bol ovplyvnený aj krízovým obdobím rokov 2009-2010, kedy môžeme sledovať pokles týchto príjmov oproti ostatným rokom.

Ďalej sa budeme zaoberať odhadom výdavkov verejnej správy na nezamestnaného na jeden mesiac v súvislosti s vyplácaním dávky v nezamestnanosti, sociálneho poistenia a výdavkov na platenie zdravotného poistenia nezamestnaného. V tomto prípade budeme vychádzať pri

výpočte iba z priemernej výšky dávky v nezamestnanosti. Pre naše účely bude potrebné vyčísliť priemernú výšku odvodov poistenca štátu pripadajúcu na jedného nezamestnaného za jeden mesiac a priemernú váženú výšku dávky v hmotnej núdzi (ďalej DHN) a príspevkov k dávke (ďalej PkD) pre uchádzača o zamestnanie (ďalej UoZ).

Tabuľka 12 Výdavky štátu na jedného nezamestnaného, bežné ceny

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Priemerná výška dávky v nezamestnanosti (DvN)	222,8	239,1	248,0	257,0	289,0	312,0
Priemerný počet poberateľov dávky v nezamestnanosti	21984	23099	50602	43002	42153	42521
Podiel PDvN na celkovom počte UoZ	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Priemerná DvN na jedného UoZ	19,5	24,0	36,9	29,0	31,3	32,7
Výška odvodov poistenca štátu	24,8	28,0	32,8	34,6	32,2	30,8
Priemerný počet DvHN a PkD pre UoZ	104484,6	86470,9	99600,9	123692,6	126199,0	129820,7
Priemerná mesačná suma finančných prostriedkov čerpaných pre účely DvHN a PkD pre UoZ	15761044,0	12622791,6	14744843,7	18498616,9	18366575,9	18566769,7
Priemerná výška DvHN a PkD pre UoZ	150,8	146,0	148,0	149,6	145,5	143,0
Priemerný počet nezamestnaných podľa UPSVaR	250938	230433	340243	380791	389264	405889
Podiel UoZ s DvHN	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Priemerná vážená výška DvHN a PkD pre UoZ	62,8	54,8	43,3	48,6	47,2	45,7

Vlastné prepočty autorov a údaje zo Sociálnej poisťovne SR.

Výška odvodov, ktoré štát musí zaplatiť za jedného nezamestnaného sa v rokoch 2007 až 2012 pohybovala v intervale zhruba od 25 po 35 eur. V posledných dvoch sledovaných rokoch môžeme sledovať mierny pokles odvodov platených štátom oproti rokom 2009 a 2010. V roku 2012 bola výška odvodov do zdravotnej poisťovne za zamestnanca štátu 30,76 eur za jeden mesiac¹¹. Priemerná vážená výška DvHN a PkD pre UoZ sa v sledovaných rokoch pohybovala od 62,8 do 43,3 eur. Táto hodnota oproti všetkým doteraz skúmaným výpadkom postupne klesala. Bolo to spôsobené tým, že suma finančných prostriedkov čerpaných pre účely DvHN a PkD pre UoZ rástla pomalšie ako počet nezamestnaných. Ináč povedané, štát postupne znižoval svoje výdaje v oblasti sociálnej politiky čo bolo ovplyvnené hospodárskou krízou a záväzkami v smere k Európskej únii v oblasti rozpočtovej zodpovednosti.

Ako posledné zo skupiny priamych nákladov bolo potrebné odhadnúť výdavky verejnej správy na administráciu nezamestnaných a na APTP. Väčšina analýz nákladov

¹¹ Platná do konca júna 2012 a od júla 2012 bola navýšená na úroveň 31,5 eur.

nezamestnanosti od tejto zložky abstrahuje najmä z dôvodu nedostupnosti údajov. Výpočet prezentovaný na tomto mieste je založený na prepočte celkových nákladov na všeobecné služby úradov práce a výdavkov na APTP okrem zamestnancov a správneho aparátu prepočítané na jedného nezamestnaného na jeden mesiac.

Tabuľka 13 Výdavky verejnej správy na administráciu nezamestnaných a na aktívne politiky trhu práce v eurách, , bežné ceny

	2008	2009	2010	2011	2012
Výdavky na všeobecné služby úradov práce na jedného nezamestnaného na jeden rok	537,1	368,4	363,8	300,0	291,0
Výdavky na všeobecné služby úradov práce na jedného nezamestnaného na jeden mesiac	44,8	30,7	30,3	25,0	24,3
Výdavky na zamestnancov a správny aparát v oblasti APTP na jedného nezamestnaného na jeden mesiac	15,8	11,2	10,7	8,9	8,4
Výdavky na APTP okrem zamestnancov a správneho aparátu na jedného nezamestnaného na jeden rok	589,6	396,8	490,5	417,7	350,9
Výdavky na APTP okrem zamestnancov a správneho aparátu na jedného nezamestnaného na jeden mesiac	49,1	33,1	40,9	34,8	29,2
Výdavky na všeobecné služby úradov práce na jedného nezamestnaného na jeden mesiac a výdavky na APTP na jedného nezamestnaného na jeden mesiac spolu	93,9	63,8	71,2	59,8	53,5

Zdroj: Úrad práce sociálnych vecí a rodiny a vlastné prepočty autorov.

Mesačné náklady na jedného nezamestnaného na administráciu úradov práce a APTP v rokoch 2008 až 2012 sa pohybovali od 53,5 eur po 93,9 eur, pričom najvyššia hodnota bola vykázaná v roku 2008 a najnižšia v roku 2012. Tento pokles bol spôsobený najmä rastúcim počtom nezamestnaných, čo malo za následok pokles priemerných nákladov pripadajúcich na jedného UoZ. Taktiež rozpočtové škrty v krízovom období spomaľovali rast alokovaných verejných prostriedkov do oblasti administrácie úradov práce a APTP.

Nepriame náklady

Pre účely vyčíslenia výšky nepriamych nákladov v dôsledku straty zamestnania uvažujeme s dvoma formami nákladov. V prvom rade dochádza k poklesu príjmu nezamestnaného a následne k poklesu jeho kúpyschopnosti a spotreby. V dôsledku tohto javu štát prichádza o dane spojené so zmenou v spotrebnom správaní nezamestnaného, ktoré vedie k nižším spotrebným výdavkom a zároveň nižšiemu výberu daní zo spotrebných tovarov. Druhý aspekt nepriamych nákladov nezamestnanosti, s ktorým uvažujeme je nepodielanie sa na tvorbe produkcie. Nezamestnaní nič nevyrába a ani nevytvára, v dôsledku čoho klesá objem produkcie firmy, v ktorej jednotliviec pred stratou zamestnania pracoval, následne klesá aj jej

príjem a zisk, z čoho štátu klesá výber na dani z príjmov právnických osôb.¹² V tejto časti výpočtov nepriamych nákladov predpokladáme, že výška príjmu reprezentatívneho nezamestnaného je tvorená súčtom priemernej dávky v nezamestnanosti na jedného nezamestnaného a priemernej dávky v hmotnej núdzi spolu s príspevkami k tejto dávke na jedného nezamestnaného. V nasledujúcej časti rozoberieme náklady nezamestnanosti aj z pohľadu rôznych scenárov, kde budú zahrnuté odlišné mzdové skupiny a viaceré prístupy k jednotlivým dávkam.

Tabuľka 14 Výpadok štátu na daniach pri jednotlivých variantoch 2007 - 2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Hodnota príjmu určená na spotrebu DH	279	352	337	328	326	343
Hodnota príjmu určená na spotrebu HH	385	423	445	438	451	481
Hodnota príjmu určená na spotrebu DH - Odhad na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti	344	370	391	388	426	465
Priemerná DvN a DvHN na jedného UoZ spolu	82	79	80	78	78	78
Výpadok štátu na daniach zo spotreby DH	40	51	44	44	46	45
Výpadok štátu na daniach zo spotreby HH	61	64	63	64	70	68
Výpadok štátu na daniach zo spotreby - Odhad na základe PDvN	53	54	54	55	65	66

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov Sociálnej poisťovne, UPSVaR, Štatistický úrad.

Strata štátu spojená so zníženým výberom daní zo spotreby sa v závislosti od výšky uvažovanej mzdy nezamestnaného pred stratou zamestnania pohybovala v rokoch 2007 – 2012 v intervale 40 – 70 eur (interval zahŕňa náklady pri všetkých troch mzdách – DH, HH a Odhad na základe priemernej dávky v nezamestnanosti).

Ako už bolo vyššie spomenuté, časť odhadu nepriamych nákladov spojenú s výpadkom produkcie nezamestnaného a následným poklesom zisku firmu na jedného nezamestnaného je možné odhadnúť pomocou Okunovho zákona. Okunov zákon je založený na predpoklade, že medzi nezamestnanosťou a hrubým domácim produktom existuje závislosť, pričom tento vzťah platí obojsmerne t. j. vyjadruje o koľko by mala ekonomika rásť aby sa nezamestnanosť nezmenila, resp. ako ovplyvní zmena nezamestnanosti ekonomický rast. Pri odhade nepriamych nákladov bola využitá práve druhá spomínaná možnosť na odhad vzťahu medzi počtom nezamestnaných (exogénna premenná) a HDP v stálych cenách roku 2005 (endogénna premenná) pomocou metódy najmenších štvorcov. Základný tvar rovnice je takýto:

$$\Delta Y_n = b_1 + b_2 \Delta UN_n + e_n \quad (13)$$

¹² Predpokladáme, že produkcia, ktorú by nezamestnaní vytvorili by sa predala.

kde, ΔY_n – medzikvartálna zmena HDP v stálych cenách roku 2005,

ΔUN_n - medzikvartálna zmena počtu nezamestnaných,

e_n – stochastický člen,

b_1 – úrovňová konštanta,

b_2 – zmena HDP pri jednotkovej zmene počtu nezamestnaných, inak povedané, ako sa zmení HDP, ak sa počet nezamestnaných zmení o jednu jednotku.¹³

Ekonometrická rovnica bola odhadnutá na základe kvartálnych údajov za obdobie rokov 2000 prvý kvartál až 2013 tretí kvartál. Odhad východiskovej rovnice na základe vyššie popísanej hypotézy je takýto:

$$\Delta \hat{Y}_n = (1,18E + 08) + -5078,818 * \Delta UN_n \quad (14)$$

(4,224) (-3,122)

$R^2 = 0,1322$
 $Adj R^2 = 0,1186$
 $DW = 2,195$

Odhad základnej rovnice vykazuje nízke hodnoty koeficienta determinácie, iba 13,22 %. Táto skutočnosť je z časti spôsobená nevysvetlenými výkyvmi na konci roka 2008 a začiatku roka 2009, kedy došlo k prepadu HDP, avšak pokles nezamestnanosti nebol až taký dramatický. Z tohto dôvodu bolo potrebné rovnicu modifikovať a zaviesť do nej umelú premennú¹⁴, ktorá vysvetľuje nesystémové výkyvy na konci roka 2008 a na začiatku roka 2009 spôsobené najmä začiatkom hospodárskej krízy, ktorá významne determinovala výkonnosť Slovenskej ekonomiky.

$$\Delta \hat{Y}_n = (1,50E + 08) - 3347,074 * \Delta UN_n - 6,63E + 08 * ump \quad (15)$$

(6,533) (-2,377) (-5,441)

$R^2 = 0,4420$
 $Adj R^2 = 0,4205$
 $DW = 2,195$

---

¹³ Jedná sa o zmenu v potenciálnom prírastku/úbytku HDP vyvolanú jednotkovou zmenou prírastku/úbytku v počte nezamestnaných.

¹⁴ Umelá premenná je štandardný nástroj v ekonometrickom modelovaní, a používa sa v prípade ak vysvetľujúce premenné nedokážu vysvetliť nesystémové výkyvy. Nadobúda hodnoty 0 a 1.

Rovnica odhadnutá pomocou umelej premennej vykazuje lepšie štatistické charakteristiky ako pôvodne odhadnutý tvar. Koefficient determinácie je 44,20 %, čo je síce relatívne nízka hodnota, ale takmer trojnásobne vyššia ako bolo pri predošlom odhade. Všetky premenné boli štatisticky významné, čo znamená, že sú vhodné na vysvetlenie medzikvartálneho prírastku HDP. Parameter $b_2 = -3347,074$, čo znamená, že ak sa zvýši počet nezamestnaných o jednu osobu, tak medzikvartálne sa HDP zníži o -3347,074 eur (vyjadrené v cenách roku 2005, v cenách roku 2012 by to bolo 3662,205 eur).

Na základe vyššie uvedeného ekonometrického odhadu (15), vyjadrujúceho vzťah medzi nezamestnanosťou a HDP môžeme kvantifikovať stratu daňových príjmov verejnej správy prostredníctvom tzv. daňovej kvóty¹⁵ (ďalej DK). DK vyjadruje celkovou úroveň daňovej záťaže v danej krajine¹⁶. Nakoľko DK zachytáva aj príjmy z priamych a nepriamych daní, ktorých položky boli odhadnuté v predchádzajúcej časti, v nasledujúcich výpočtoch budú tieto príjmy vynechané a použijeme iba časť daňovej kvóty reprezentujúcu podiel dane z príjmov právnických osôb vybratej v sledovanom roku na celkovom vytvorenom HDP v bežných cenách. V tabuľke uvádzame vývoj odhadu straty na dani z príjmov právnických osôb na jedného nezamestnaného za jeden mesiac. Použili sme predpoklad uvedený v metodologickej časti, že výška straty na HDP v dôsledku straty zamestnania je priamoúmerná výške hrubej mzdy dosahovanej pred stratou zamestnania. Ďalej predpokladáme, že priemerný výpadok HDP na jedného nezamestnaného prislúcha nezamestnanému s poslednou vyplácanou mzdou na úrovni priemernej výšky dávky v nezamestnanosti v danom roku a voči tejto mzde sú prepočítavané výpadky HDP. V prípade použitia mzdy na úrovni DH je výška výpadku HDP priamoúmerne nižšia pomeru mzdy DH a odhadu mzdy na základe priemernej výšky v nezamestnanosti. V prípade použitia mzdy HH je táto úroveň vyššia.

---

¹⁵ Bola použitá jednoduchá daňová kvóta, ktorá abstrahuje od sociálnych a zdravotných odvodov.

¹⁶ Daňová kvóta môže byť jednoduchá a zložená:

- Jednoduchá daňová kvóta vyjadruje podiel daní (bez príspevku na sociálneho zabezpečenia) na HDP.
- Zložená daňová kvóta vyjadruje podiel všetkých daní a príspevkov na sociálne zabezpečenie na HDP.

Tabuľka 15 Výpadok štátu na dani z príjmu právnických osôb a podiel nepriamych daní na HDP v rokoch 2007 - 2011

roky	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Implicitná daňová sadzba z príjmu právnických osôb voči HDP	2.83%	3.17%	3.38%	1.90%	2.35%	2.43%
Mesačný výpadok HDP na jedného nezamestnaného	1162	1196	1181	1186	1206	1221
Výpadok štátu na dani z príjmu právnických osôb DH	26	36	34	18	21	21
Výpadok štátu na dani z príjmu právnických osôb HH	37	44	47	26	30	31
Výpadok štátu na dani z príjmu právnických osôb - Odhad na základe PDvN	33	38	40	23	28	30

Zdroj: Vlastné prepočty autorov a údaje zo ŠÚSR a MF SR.

Na základe údajov v tabuľke vyššie pozorujeme, že výška výpadku nominálneho HDP v dôsledku jedného nezamestnaného sa pohybovala na úrovni 1162 – 1221 eur. Implicitná daňová sadzba sa počas sledovaného obdobia pohybovala v intervale 18 - 34 eur v prípade DH, 26 - 41 eur pri HH a 23 - 40 eur pri mzde počítanej na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti.

Celkové nepriame náklady z pohľadu verejných rozpočtov na jeden mesiac a jedného nezamestnaného získame sčítaním výpadku štátu na daniach zo spotreby a výpadku na dani z príjmu právnických osôb. Výsledky ilustrujeme v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 16 Vývoj nepriamych nákladov na jeden mesiac a jedného nezamestnaného v rokoch 2007 – 2012

roky	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nepriame náklady DH	65	87	78	63	67	66
Nepriame náklady HH	99	108	110	90	100	99
Nepriame náklady - Odhad na základe PDvN	86	92	94	77	93	95

Zdroj: Vlastné prepočty autorov a údaje zo ŠÚSR a MF SR.

Nepriame náklady na jedného nezamestnaného spôsobené jeho zníženou kúpyschopnosťou a neaktivitou sa pohybovali v rokoch 2007 – 2012 v rozmedzí od 63 – 110 eur na nezamestnaného za jeden mesiac. Fluktuácia úrovne nepriamych nákladov bola ovplyvnená počtom nezamestnaných, výkonnosťou Slovenskej ekonomiky v danom roku, príchodom silných ročníkov na trh práce alebo samotnou politikou trhu práce a daňovou politikou štátu.

Celkové náklady na jedného nezamestnaného

Za účelom odhadu celkových nákladov na jedného nezamestnaného je potrebné spočítať priame náklady a nepriame náklady. Jednotlivé čiastkové náklady sa nachádzajú v tabuľke (Tabuľka 17)Tabuľka 8 nižšie. Ako výsledok sú prezentované tri hodnoty, a to DH, Odhad na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti a HH za všetky sledované roky.

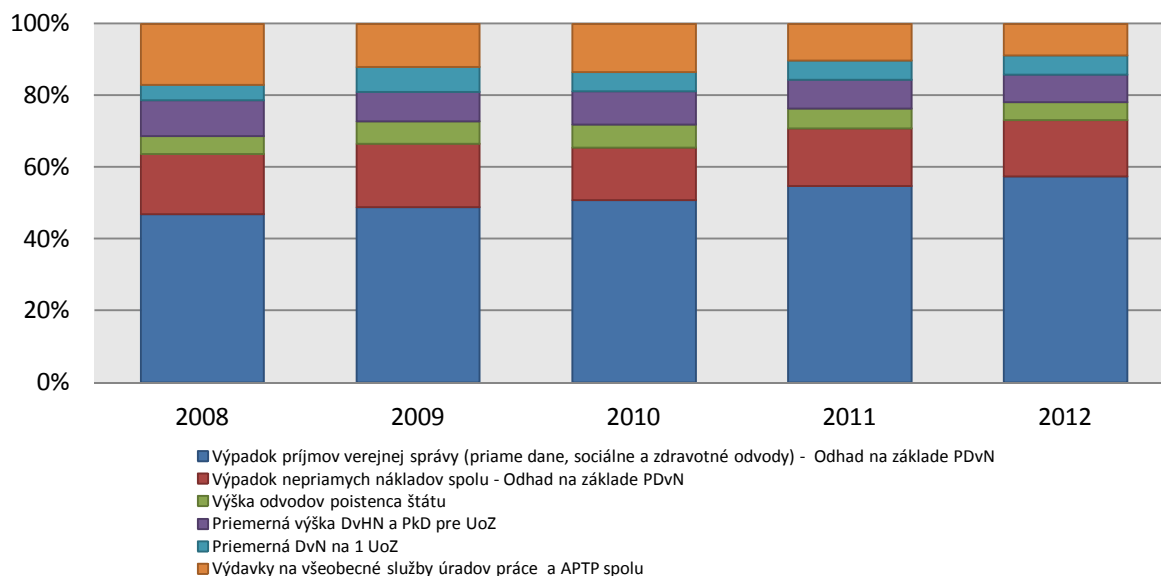
Tabuľka 17 Celkové náklady na jedného nezamestnaného na jeden mesiac v eurách, nominálne

	2008	2009	2010	2011	2012
Výpadok príjmov verejnej správy (priame dane, sociálne a zdravotné odvody) - DH	242	207	210	218	228
Výpadok príjmov verejnej správy (priame dane, sociálne a zdravotné odvody) - Odhad na základe PDvN	259	259	271	320	348
Výpadok príjmov verejnej správy (priame dane, sociálne a zdravotné odvody) - HH	310	312	322	345	364
Výpadok nepriamych nákladov spolu DH	87	78	63	67	66
Výpadok nepriamych nákladov spolu - Odhad na základe PDvN	92	94	77	93	95
Výpadok nepriamych nákladov spolu HH	108	110	90	100	99
Výška odvodov poistenca štátu	28	33	35	32	31
Priemerná výška DvHN a PkD pre UoZ	55	43	49	47	46
Priemerná DvN na 1 UoZ	24	37	29	31	33
Výdavky na všeobecné služby úradov práce a APTP spolu	94	64	71	60	53
Spolu DH	529	462	456	456	456
Spolu odhad na základe PDvN	552	529	531	583	606
Spolu HH	619	599	595	615	626

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Celkové náklady na jedného nezamestnaného na jeden mesiac sa počas sledovaných rokov pohybovali v intervale 456 – 626 eur (interval tvorený súčasne z DH aj HH). Odhad na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti je bližšie k HH takmer počas celého sledovaného obdobia (okrem roku 2008). Tieto výsledky naznačujú, že náklady štátu na každý jeden dodatočný mesiac, ktorý nezamestnaný zotrúva mimo trhu práce sa v roku 2012 nachádzali v intervale od 456 po 626 eur. Odhad na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti bol 606 eur.

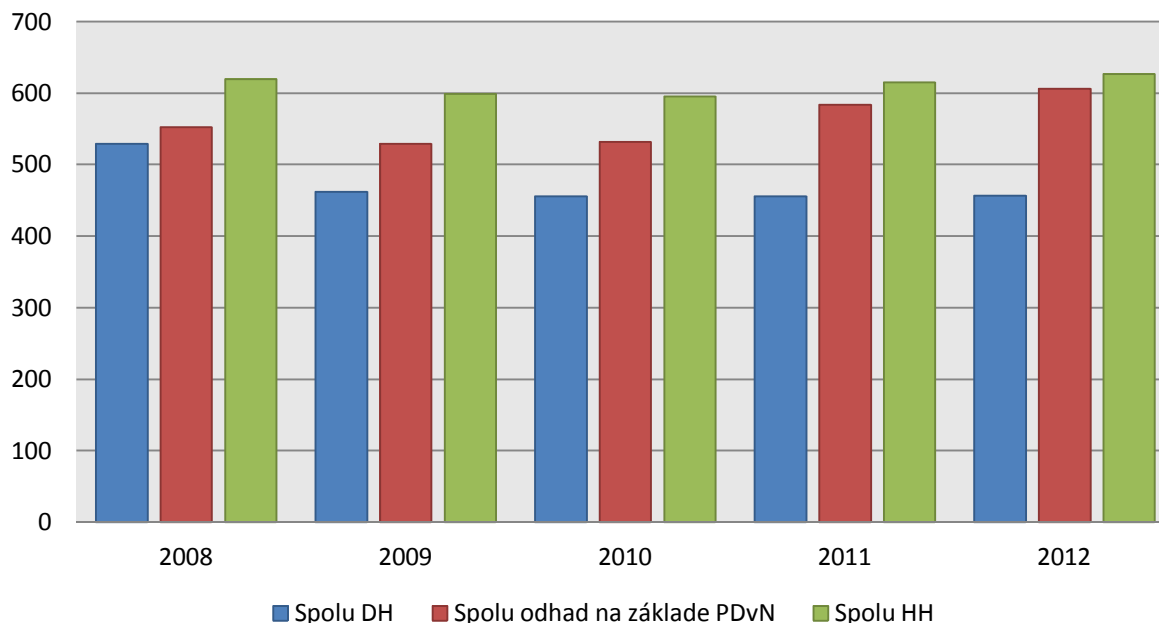
Obrázok 3 Štruktúra celkových nákladov na jedného nezamestnaného na jeden mesiac v eurách - Odhad na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Z pohľadu štruktúry nákladov, vykazuje najvyšší podiel na celkových nákladoch vo všetkých sledovaných rokoch výpadok na priamych daniach, sociálnych a zdravotných odvodoch. V rokoch 2010 až 2012 bola táto hodnota viac než polovica všetkých mesačných nákladov, v rokoch 2008 a 2009 bola mierne pod 50 %. Druhú najväčšiu časť nákladov tvoril výpadok na nepriamych daniach na jedného nezamestnaného, ktorý reprezentoval približne 14,5% - 17,5% všetkých nákladov (okrem roku 2008 kedy výdavky na všeobecné služby úradov práce a APTP boli mierne vyššie ako nepriame dane). Ostatné zložky (odvody poistenca platené štátom, DvN, DvHN a PkD pre UoZ a výdavky na všeobecné služby úradov práce a APTP spolu) tvorili v roku 2008 približne 36 % všetkých nákladov, ale ich podiel postupne klesal, najmä nárastom počtu nezamestnaných a v roku 2012 poklesol na približne 27 %.

Obrázok 4 Odhad celkových nákladov na jedného nezamestnaného na jeden mesiac v eurách, bežné ceny

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Na grafe (Obrázok 4) možno sledovať vývoj celkových nákladov na jedného nezamestnaného na jeden mesiac v bežných cenách, pričom vidíme, že celkové mesačné náklady počítané na základe HH sa v priebehu rokov 2008 – 2012 výrazne nemenili. Náklady počítané na základe DH mali spočiatku klesajúcu tendenciu, ale počas posledných troch sledovaných rokov zostali konštantné. Odhad nákladov vykonaný pomocou priemernej dávky v nezamestnanosti zaznamenal v prvej časti sledovaného obdobia mierny pokles, ktorý v rokoch 2010 – 2012 prešiel do výrazného nárastu.

Ak by sme predpokladali, že dĺžka nezamestnanosti skúmanej osoby je aspoň jeden rok (dlhodobo nezamestnaný)¹⁷ a zároveň, že sledovaný jednotlivec by bol nezamestnaný nepretržite počas celého kalendárneho roka, môžeme vypočítať výšku celkových ročných nákladov štátneho rozpočtu (Tabuľka č.18).

Tabuľka 18 Celkové náklady na jedného dlhodobo nezamestnaného na jeden rok v eurách, bežné ceny

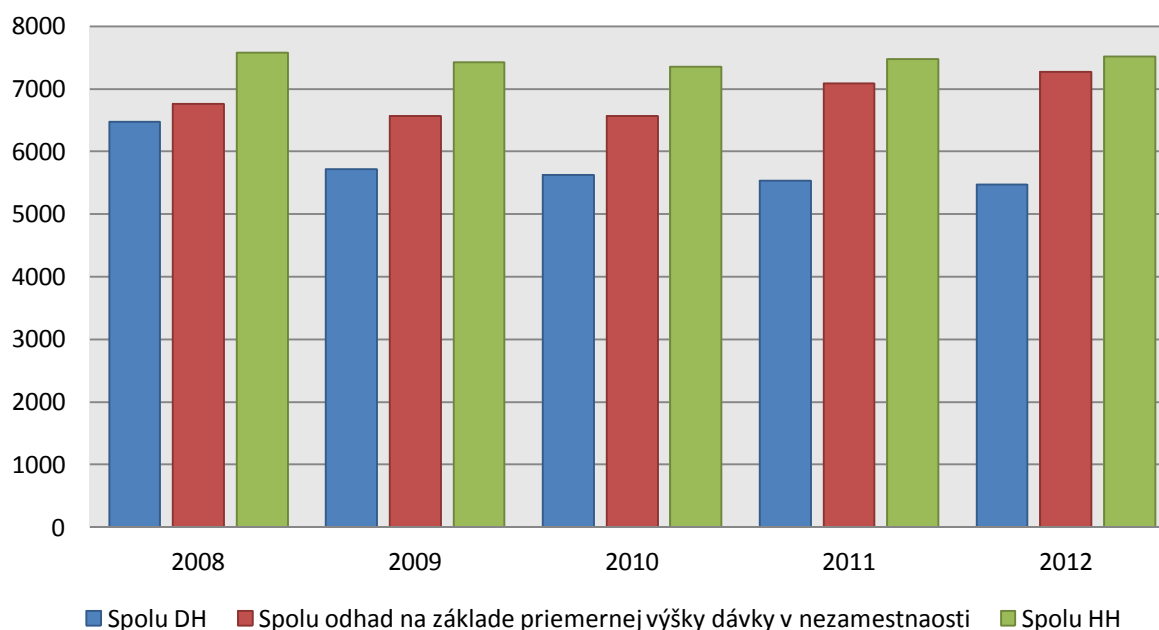
	2008	2009	2010	2011	2012
Celkové ročné náklady DH	6348	5538	5472	5469	5474
Celkové ročné náklady Odhad na základe PDvN	6627	6353	6378	7001	7276
Celkové ročné náklady HH	7429	7187	7144	7380	7516

¹⁷ Obdobie jedného roka reprezentuje autormi vypočítaný medián dĺžky nezamestnanosti v SR pre roky 2012, na základe dát UPSVaR.

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Na základe výsledkov celkových ročných nákladov môžeme konštatovať, že v roku 2012 sa výpadok verejných rozpočtov na jedného dlhodobo nezamestnaného pohyboval v rozmedzí 5469 – 7516 eur, pričom sa dá očakávať, že výška výpadkov verejných rozpočtov sa viac prikláňa k hornej hranici použitého intervalu, na čo poukazuje aj odhad celkových nákladov vypočítaných na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti (7276 Eur). Po prepočte nákladov na ceny roku 2012 (Obrázok 45) môžeme porovnať ich vývoj v čase.

Obrázok 5 Odhad celkových nákladov na jedného dlhodobo nezamestnaného na jeden rok v eurách, v cenách roku 2012¹⁸

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

V rokoch 2008 až 2012 sa náklady na jedného dlhodobo nezamestnaného pohybovali na takmer rovnakej úrovni. Priemerné reálne ročné náklady na jedného nezamestnaného v tomto období boli v intervale od 5474 eur do 7583 eur. Najvyššia hodnota HH bola vykázaná v roku 2008. V roku 2008 analýza vykázala najvyššiu DH, mierne pod 6500 eur. Odhad nákladov nezamestnanosti na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti bol najvyšší v roku 2012, kedy dosahoval výšku takmer 7300 eur (7276 eur).

Ak si premietneme celkové ročné náklady na jedného reprezentatívneho nezamestnaného z pohľadu celkového počtu nezamestnaných podľa UPSVaR za obdobie rokov 2008 - 2012, bude to vyzerat' nasledovne:

¹⁸ Porovnanie je vyjadrené v cenách roku 2012, aby sme mohli vývoj nákladov porovnať medzi jednotlivými rokmi.

Tabuľka 19 Celkové ročné náklady podľa priemerného počtu nezamestnaných (UPSVaR) v ml. eur, bežné ceny

roky	2008	2009	2010	2011	2012
Priemerný počet UoZ spolu	230433	340243	380791	389264	405889
Spolu DH	1463	1884	2084	2129	2222
Spolu odhad na základe PDvN	1527	2161	2429	2725	2953
Spolu HH	1712	2445	2720	2873	3051

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Na základe výsledkov v tabuľke (Tabuľka 19) možno konštatovať, že celkové nominálne náklady nezamestnanosti v závislosti od počtu nezamestnaných v roku 2012 sa pohybovali v intervale 2,2 mld. eur – 3,05 mld. eur. Ak by sme za reprezentatívnu úroveň mzdy nezamestnaného zvolili mzdu vypočítanú na základe PDvN, celkové náklady nezamestnanosti z pohľadu verejných rozpočtov v rokoch 2008 – 2012 by dosahovali úroveň 1,5 mld. eur – 3 mld. eur.

3 Scenáre

V predchádzajúcej časti boli vyčíslené náklady nezamestnanosti na jedného reprezentatívneho nezamestnaného na agregovanej úrovni v podmienkach SR. Cieľom nasledujúcej kapitoly je priblížiť výšku nákladov nezamestnanosti verejných rozpočtov z viacerých pohľadov. Podrobnejšie analyzujeme štruktúru nezamestnanosti v závislosti od sociálnej situácie a nároku poberania jednotlivých dávok (dávka v nezamestnanosti, dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke), pričom budú zohľadnené odlišné mzdové podmienky na národnej, regionálnej a odvetvovej úrovni.

3.1 Variantné scenáre nákladov nezamestnanosti na národnej úrovni

Pre ilustráciu prezentujeme tri mzdové varianty a ich hodnoty výpadku celkových nákladov verejných rozpočtov v troch rôznych situáciách za rok 2012, pričom sa pozrieme zvlášť na vývoj priamych a nepriamych nákladov v jednotlivých situáciách. V prvom scenári odhadujeme výšku priamych nákladov v prípade, ak uchádzač o zamestnanie pred stratou zamestnania zarábala minimálnu mzdu. V druhom variante predpokladáme s výškou platu na úrovni mediánu mzdy v hospodárstve a v tretej situácii uvažujeme s priemernou mzdou v hospodárstve. Pre každý zo sledovaných mzdových variantov ilustrujeme tri možné vývojové situácie. Buď osoba, ktorá stratila zamestnanie má nárok na poberanie dávky v nezamestnanosti (prvých šesť mesiacov) alebo na túto dávku nárok nemá a žiada o dávku v hmotnej núdzi a o príspevky k tejto dávke (predovšetkým príspevok na bývanie)¹⁹. Ako tretiu možnú situáciu predpokladáme, že sledovaný nezamestnaný nemá nárok na poberanie žiadnych dávok. Jednotlivé dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávke sú uvažované na osobu, ktorá je posudzovaná ako jednotliviec. Existuje mnoho kombinácií, ktoré mohli nastať, avšak autori sa rozhodli použiť také situácie, ktoré považujú za najčastejšie sa vyskytujúce.

Medián nominálnej mzdy za hospodárstvo je k dispozícii z databázy štatistického úradu, avšak je získaný prostredníctvom výberového zisťovania o štruktúre miezd, pričom priemerná mzda v hospodárstve je výsledkom štatistického výkazníctva. Ak porovnáme priemerné mzdy v hospodárstve vypočítané na základe výberového zisťovania a štatistického výkazníctva tak môžeme pozorovať, že hodnota priemernej mzdy v prvom prípade pre rok 2012 je o 83 eur vyššia ako v druhom (Tabuľka 9). Nakoľko medián mzda v hospodárstve vykazovaný štatistickým úradom SR je počítaný z dát výberového zisťovania o štruktúre miezd

---

¹⁹

Uvažované je s jednotlivcom, ktorý má nárok na dávku v hmotnej núdzi (60,5 Eur), príspevok na bývanie (55,8 Eur) a príspevok na zdravotnú starostlivosť (2 Eurá).

a priemerná mzda v hospodárstve je počítaná na základe údajov zo štatistického výkazníctva. Aby boli výsledky v rámci použitých hodnôt mzdy (medián, priemer) na národnej úrovni porovnateľné, je potrebné hodnoty mediánu upraviť voči priemernej hodnote mzdy v hospodárstve. V analýze použijeme predpoklad, že pomer mediánu voči mzde vypočítanej na základe dát získaných z výberového zisťovania bude rovnaký aj pre prípad priemernej mzdy vypočítanej na základe štatistického výkazníctva. Uvedené ilustrujeme v nasledovnej tabuľke:

Tabuľka 20 Prepočet mediánu priemernej mzdy v hospodárstve, bežné ceny

	Výberové zisťovanie o štruktúre miezd			Štatistické výkazníctvo	
	Priemerná hrubá mesačná mzda (Eur)	Medián hrubej mesačnej mzdy (Eur)	váha	Priemerná hrubá mesačná mzda (Eur)	Medián hrubej mesačnej mzdy (Eur)
2007	718,9	561,5	0,78	668,7	522,3
2008	773,0	609,0	0,79	723,0	569,7
2009	803,3	629,6	0,78	744,5	583,5
2010	831,0	651,0	0,78	769,0	602,4
2011	855,0	670,0	0,78	786,0	615,9
2012	888,0	703,0	0,79	805,0	637,3

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR.

Vývoj priamych nákladov verejných rozpočtov (zdravotné a sociálne odvody platené zamestnávateľom a zamestnancom, výška zdravotných odvodov platených štátom, DvN, DvHN a PkD) je zobrazený v tabuľke (Tabuľka 8).

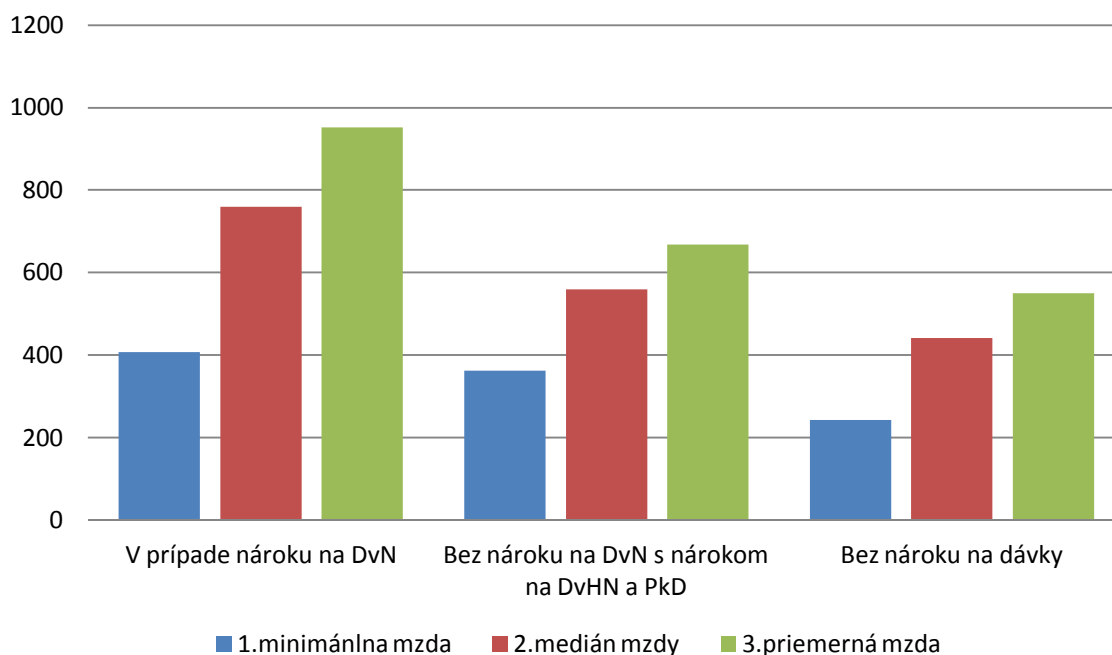
Tabuľka 21 Priame náklady štátu na jedného nezamestnaného v roku 2012 v eurách pri jednotlivých scenároch, bežné ceny

Výška mzdy	V prípade nároku na DvN	Bez nároku na DvN s nárokom na DvHN a PkD	Bez nároku na dávky
1. minimálna mzda (327,2 eur)	407	362	243
2. medián mzdy (637,3 eur)	760	559	441
3. priemerná mzda (805 eur)	953	669	550

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

V prípade, že osoba, ktorá sa stala nezamestnanou v roku 2012 zarábala minimálnu mzdu, priame náklady verejných rozpočtov sa pohybovali na úrovni 243 - 407 eur v závislosti od nároku na poberanie niektorej z dávok. Ak nezamestnaný dostával mzdu na úrovni mediánu mzdy v hospodárstve, priama strata štátu spadala do intervalu 441 - 760 eur a ak sa jednalo o jednotlivca s priemernou mzdou, strata dosahovala úroveň 550 - 953 eur. Uvedené ilustrujeme na obrázku (Obrázok 6).

Obrázok 6 Odhad priamych nákladov na jedného nezamestnaného na jeden mesiac v eurách pri jednotlivých scenároch, v roku 2012

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Ako sa dalo predpokladať, najväčšie priame náklady pripadajú na skupinu nezamestnaných, ktorí majú nárok na poberanie dávky v nezamestnanosti (prvých šesť mesiacov), za nimi nasleduje kategória nezamestnaných v hmotnej núdzi a najnižšie výdavky sú potrebné na tých, ktorí si žiadne dávky nárokovať nemôžu.

Vývoj nepriamych nákladov nezamestnanosti z pohľadu verejných rozpočtov možno sledovať na nasledujúcej tabuľke (Tabuľka 22).

Tabuľka 22 Nepriame náklady štátu na jedného nezamestnaného v roku 2012 v eurách pri jednotlivých scenároch, bežné ceny

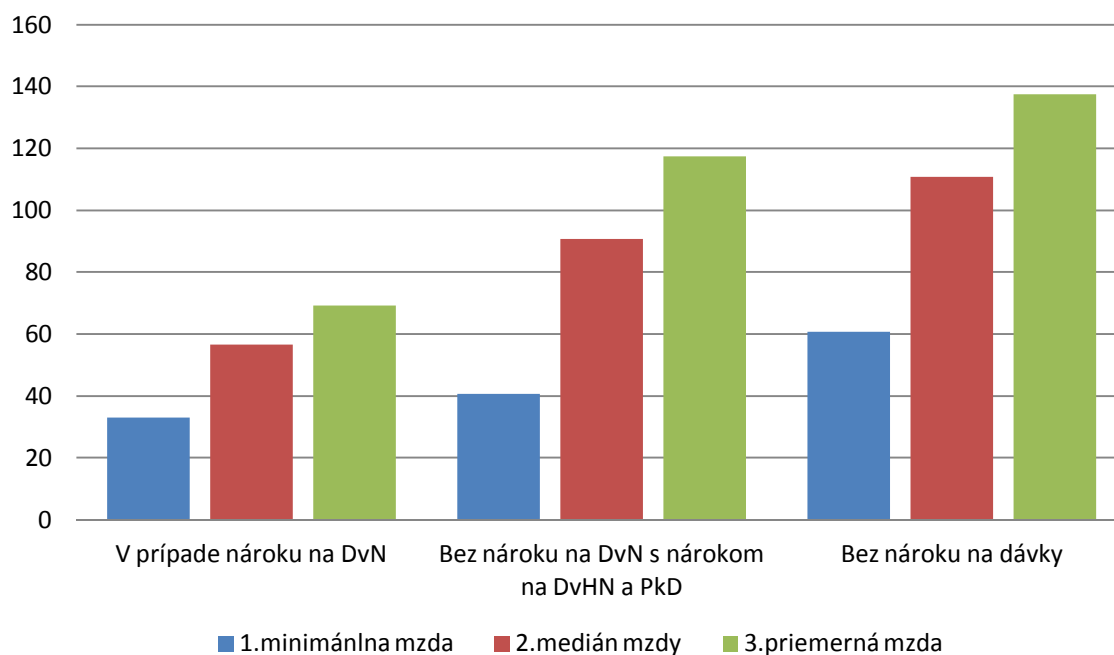
Výška mzdy	V prípade nároku na DvN	Bez nároku na DvN s nárokom na DvHN a PkD	Bez nároku na dávky
1. minimálna mzda (327,2 eur)	33	41	61
2. medián mzdy (637,3 eur)	57	91	111
3. priemerná mzda (805 eur)	69	117	138

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Nakoľko dominujúcou časťou nepriamych nákladov je strata štátu na daniach zo spotreby, ktorá závisí nie len od posledného príjmu pred stratou zamestnania, ale aj od aktuálnej príjmovej situácie, úroveň nepriamych nákladov nezamestnanosti je najvyššia v prípade ak nezamestnaný nemá nárok na poberanie žiadnej z dávok. Naopak, v situácií kedy nezamestnaná osoba poberá dávku v nezamestnanosti sa jej príjmová situácia veľmi

nehoršila a takýto jednotlivec si môže zachovať podobnú úroveň spotreby ako dosahoval pred stratou zamestnania. Z uvedeného vyplýva, že najnižšia strata nepriamych nákladov nezamestnanosti je dosahovaná, ak nezamestnaný má nárok na dávku v nezamestnanosti. Uvedené môžeme ilustrovať na grafe (Obrázok 7).

Obrázok 7 Odhad nepriamych nákladov na jedného nezamestnaného na jeden mesiac v eurách pri jednotlivých scenároch, v roku 2012

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Ak by sme vyjadrili celkové náklady na jedného nezamestnaného prislúchajúce jednotlivým mzdovým variantom a trom sledovaným situáciám finálna výška celkových nákladov by bola nasledovná:

Tabuľka 23 Celkové náklady štátu na jedného nezamestnaného v roku 2012 v eurách pri jednotlivých scenároch vs. celkové náklady na priemerného nezamestnaného

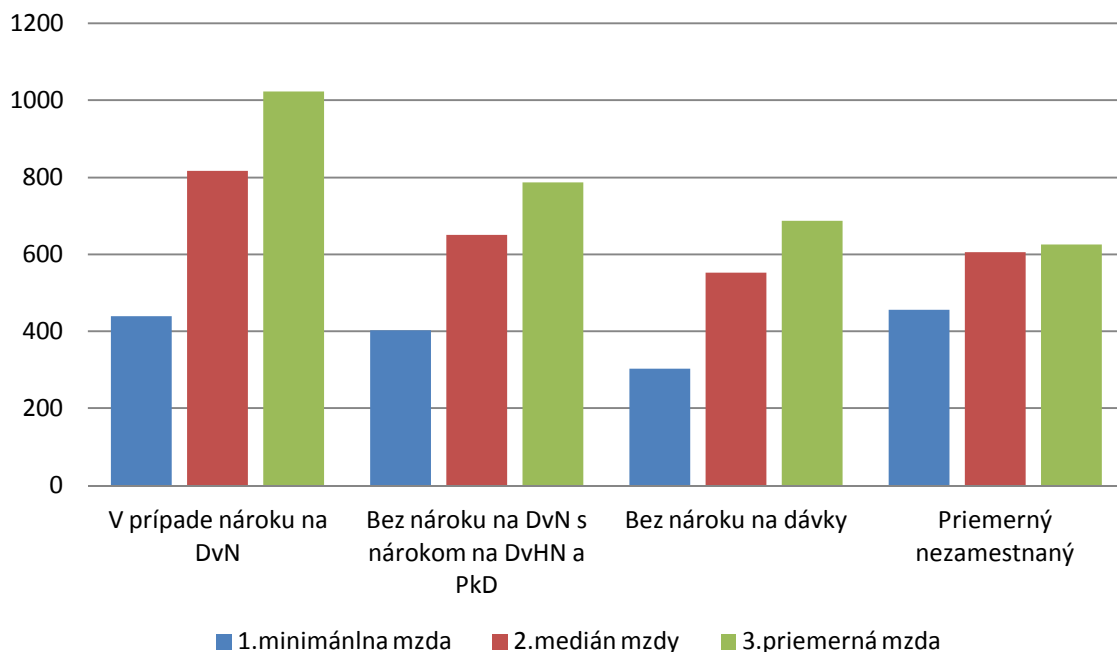
Výška mzdy	V prípade nároku na DvN	Bez nároku na DvN s nárokom na DvHN a PkD	Bez nároku na dávky	Priemerný nezamestnaný
1. minimálna mzda (327,2 eur)	440	402	304	DH (438,6 eur) 456
2. medián mzdy (637,3 eur)	816	650	552	odhad na základe PDvN (624 eur) 606
3. priemerná mzda (805 eur)	1022	786	688	HH (648,7 eur) 626

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Na základe týchto výsledkov možno konštatovať, že horná hranica celkových nákladov na reprezentatívneho nezamestnaného (626 eur) spadá približne do intervalu nezamestnaného

s medián mzdou v hospodárstve bez nároku na dávky a nezamestnaného s rovnakou mzdou s nárokom na dávku v hmotnej núdzi a príspevkom k dávke (650 eur). Dolná hranica celkových nákladov (456 eur) sa približuje nákladom nezamestnanosti prislúchajúcim nezamestnanému s minimálnou mzdou a s nárokom na dávku v nezamestnanosti (440 eur). Na základe uvedených výsledkov sa dá očakávať, že použité hranice mzdového intervalu (DH, HH) boli zvolené vhodne, pričom sa dá očakávať, že reprezentatívny nezamestnaný nadobúdal mzdu v danom intervale, avšak tá je bližšie k hornej hranici daného intervalu. Na túto skutočnosť môže poukazovať aj priemerná mzda vypočítaná na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti, nakoľko jej hodnota v roku 2012 sa nachádza relatívne blízko HH v porovnaní s DH. Uvedené výsledky sú ilustrované na obrázku (Obrázok 8).

Obrázok 8 Celkové náklady štátu na jedného nezamestnaného v roku 2012 v eurách pri jednotlivých scenároch vs. celkové náklady na priemerného nezamestnaného

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Stĺpce v kategórii „Priemerný nezamestnaný“ reprezentujú celkové náklady verejných rozpočtov na jedného nezamestnaného, pričom jednotlivé dieliky charakterizujú zľava doprava DH, odhad na základe priemernej výšky DvN a HH.

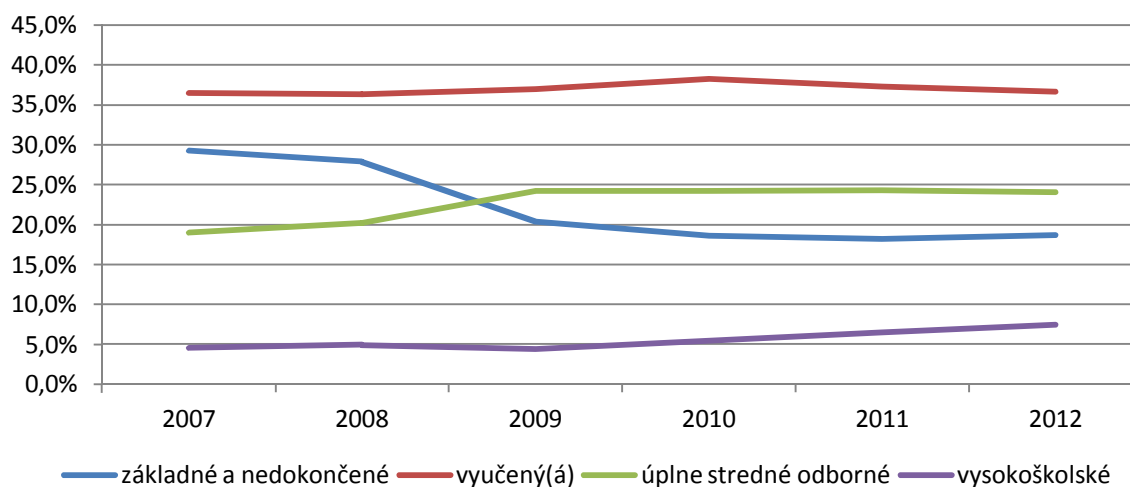
3.2 Náklady nezamestnanosti podľa úrovne vzdelania

Nakoľko kľúčovým ukazovateľom, ktorý determinuje výšku nákladov nezamestnanosti resp. výšku príjmov, ktoré štát dodatočne získa v prípade opätovného zamestnania sa jednotlivca je jeho mzda, rozhodli sme sa uviesť štruktúru výdavkov resp. príjmov v závislosti od rôznych mzdových úrovní. Výška mzdy je determinovaná viacerými faktormi ako napríklad výška

dosiahnutého vzdelania, odvetvie a región v ktorom jednotlivec pracoval resp. sa zamestnal. V tejto časti sa zameriame predovšetkým na odlišnosti v mzde vyplývajúce z rôznorodej výšky dosiahnutého vzdelania bez vplyvu rozdielov medzi jednotlivými ekonomickými odvetviami a regiónmi. Štruktúru miezd budeme sledovať pre ekonomiku SR ako celok.

Za účelom analýzy nákladov nezamestnanosti je nevyhnutné poznať štruktúru nezamestnaných podľa výšky vzdelania (tabuľka 1). Pre ilustráciu uvádzame štyri najpočetnejšie zastúpené vzdelanostné skupiny spomedzi nezamestnaných osôb.

Obrázok 9 Celkové náklady štátu na jedného nezamestnaného v roku 2012 v eurách pri jednotlivých scenároch vs. celkové náklady na priemerného nezamestnaného

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR získané pomocou VZPS.

Z pohľadu na štruktúru nezamestnaných podľa výšky vzdelania je vidieť, že najpočetnejšia vzdelanostná skupina je zastúpená osobami, ktorých najvyššie dosiahnuté vzdelanie je výučný list. V priebehu rokov 2007 - 2012 sa podiel tejto skupiny pohyboval v rozmedzí 36,3 % - 38,2 % na celkovom počte nezamestnaných. Na druhom a treťom mieste sa v roku 2009 vystriedala skupina so základným a nedokončeným vzdelaním (18,2 % - 29,2 %) so skupinou s úplným stredným odborným vzdelaním (19 % - 24,3 %). Najmenej zastúpenou skupinou v rámci sledovaných štyroch skupín bola skupina s vysokoškolským vzdelaním (4,4 % - 7,4 %). K tomu, aby bolo možné vyhodnotiť vzdelanostnú štruktúru nezamestnaných je nevyhnutné poznať vzdelanostnú štruktúru pracujúcich. Pre ilustráciu uvádzame zamestnaných podľa štruktúry vzdelania (Tabuľka 24).

Tabuľka 24 Štruktúra zamestnaných podľa dosiahnutej výšky vzdelania v rokoch 2007-2012

Výška dokončeného vzdelania	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Základné a nedokončené	4.5%	4.5%	3.9%	3.9%	3.9%	3.8%
Vyučený(á)	32.1%	31.6%	31.3%	30.1%	28.9%	29.0%
Stredné (bez maturity)	2.6%	2.5%	2.4%	2.4%	2.5%	3.1%
Vyučený(á) s maturitou	5.2%	5.2%	4.5%	3.5%	4.5%	4.8%
Úplne stredné všeobecné	4.3%	4.3%	4.3%	4.3%	4.3%	4.2%
Úplne stredné odborné	34.9%	35.2%	35.6%	35.7%	34.4%	33.7%
Vyššie odborné	0.8%	0.8%	0.8%	0.7%	1.5%	1.5%
Bakalárske	0.9%	1.0%	1.5%	1.9%	2.3%	2.6%
Vysokoškolské	14.5%	14.6%	15.3%	17.2%	17.2%	16.9%
Vedecká kvalifikácia	0.2%	0.3%	0.3%	0.3%	0.5%	0.5%

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR získané pomocou VZPS.

Z hľadiska pracujúcich bola najpočetnejšou vzdelanostnou skupinou v rokoch 2007 - 2012 skupina s úplným stredným odborným vzdelaním (33,7 % - 35,7 %). V tesnom závесе sa nachádza skupina s výučným listom (28,9 % - 32,1 %) a tretie miesto obsadila skupina vysokoškolsky vzdelaných osôb (14,5 % - 17,2 %) s približne polovičným podielom oproti predchádzajúcej skupine. Na štvrtom mieste sa nachádza skupina vyučený s maturitou s podielom 3,5 % - 5,2 %²⁰. Vo väčšine vzdelanostných skupín medzi zamestnanými a nezamestnanými nedochádza k výrazným rozdielom v zastúpení danej skupiny na celkovom počte, či už zamestnaných alebo nezamestnaných. Ku značnej odchýlke dochádza najmä v skupine so základným a nedokončeným vzdelaním, ktorá v prípade nezamestnaných sa nachádza na 2. - 3. mieste s podielom (18,2 % - 29,2 %), avšak do prvých štyroch miest v oblasti pracujúcich sa nedostala (v rámci rokov 2007 - 2012 sa pohybuje na úrovni okolo štyroch percent). Menej výrazným rozdielom je skupina vysokoškolsky vzdelaných, ktorá sa pri nezamestnaných nachádza na štvrtom mieste s 4,4 % - 7,4 %, avšak pri pracujúcich táto vzdelanostná skupina reprezentuje viac ako dvojnásobný podiel 14,5 % - 17,2 % oproti nezamestnaným. Pre ilustráciu uvádzame podiel zastúpenia danej vzdelanostnej skupiny na celkovom počte zamestnaných aj nezamestnaných v roku 2012.

²⁰ Skupina vyučených s maturitou sa počas sledovaného obdobia 2007-2012 nachádzala na 4. mieste s výnimkou roka 2010, kedy na 4. mieste bola skupina úplne stredné všeobecné.

Tabuľka 25 Poradie jednotlivých vzdelanostných skupín a ich podiel na celkovom počte zamestnaných a nezamestnaných v roku 2012

	nezamestnaní		zamestnaní	
	podiel	poradie	podiel	poradie
Výška dokončeného vzdelania				
Vyučený(á)	36.6%	1	29.0%	2
Úplne stredné odborné	24.1%	2	33.7%	1
Základné a nedokončené	18.7%	3	3.8%	6
Vysokoškolské	7.4%	4	16.9%	3
Úplne stredné všeobecné	5.0%	5	4.2%	5
Vyučený(á) s maturitou	3.2%	6	4.8%	4
Stredné (bez maturity)	2.8%	7	3.1%	7
Bakalárske	1.6%	8	2.6%	8
Vyššie odborné	0.4%	9	1.5%	9
Vedecká kvalifikácia	0.1%	10	0.5%	10

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR získané pomocou VZPS.

Za účelom vyčíslenia nákladov nezamestnanosti jednotlivých vzdelanostných skupín je nevyhnutné poznať mzdu danej skupiny. Ako už bolo uvedené, za reprezentatívny ukazovateľ je zvolený medián mzdy danej vzdelanostnej skupiny. Priebeh výšky mediánov miezd v rokoch 2007 - 2012 podľa štruktúry vzdelania uvádzame v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 14 Medián hrubej nominálnej mzdy podľa štruktúry vzdelania v rokoch 2007 – 2012 v eurách.

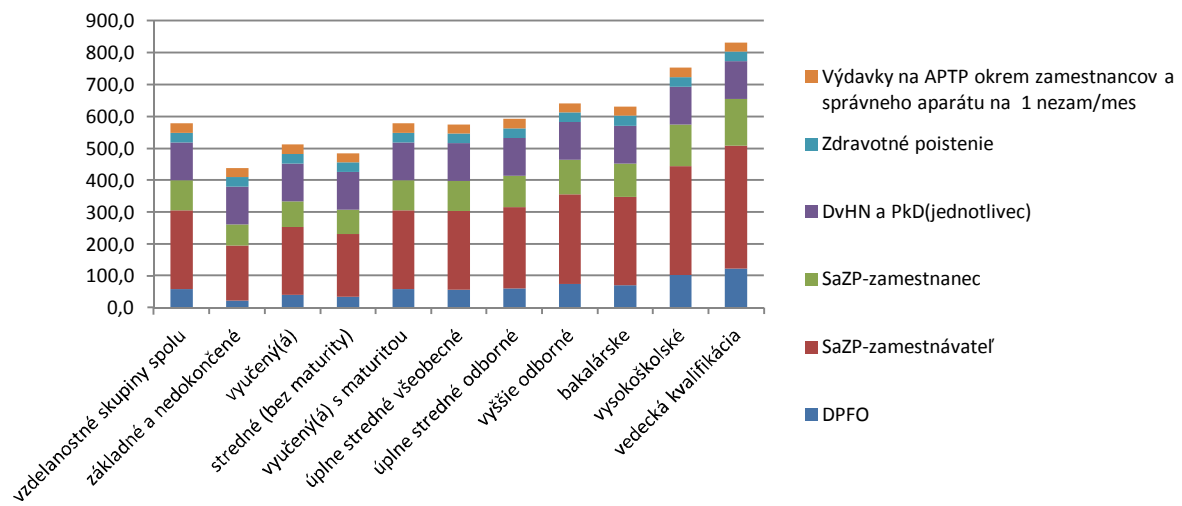
Vzdelanie/rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Základné a nedokončené	410.28	441.84	445.62	450.00	466	489
Vyučený(á)	492.63	539.77	535.16	544.00	569	601
Stredné (bez maturity)	483.60	516.66	526.72	526.00	537	560
Vyučený(á) s maturitou	562.64	609.24	624.95	650.00	664	704
Úplne stredné všeobecné	564.03	611.17	658.72	650.00	654	699
Úplne stredné odborné	587.53	645.52	662.83	679.00	697	724
Vyššie odborné	621.19	689.84	724.03	747.00	755	801
Bakalárske	637.92	693.25	735.00	746.00	759	785
Vysokoškolské	824.30	871.84	918.83	931.00	944	971
Vedecká kvalifikácia	997.24	1039.40	1040.18	1084.00	1086	1094

Zdroj: Vlastné úpravy autorov na základe údajov zo ŠÚSR získaných prostredníctvom výberového zisťovania o štruktúre miezd.

Z tabuľky vyššie (Tabuľka 14) možno pozorovať, že výška vzdelania výrazne determinuje úroveň mzdy v hospodárstve. Medián mzdy skupiny s najnižším vzdelaním (základné a nedokončené: 410 – 489 eur) v rokoch 2007 - 2012 nedosahuje ani polovicu mediánu skupiny s najvyšším vzdelaním (vedecká kvalifikácia: 997 - 1094 eur). Z mediánov mzdy jednotlivých vzdelanostných skupín možno pomocou vyššie uvedenej metodiky vypočítať priame aj nepriame náklady verejných rozpočtov na jedného nezamestnaného. Uvažujeme zvlášť s priamymi a zvlášť s nepriamymi nákladmi. Pri priamych nákladoch nebudeme zahŕňať výdavky na všeobecné služby úradov práce, pretože predpokladáme, že pri zamestnaní

dodatočného nezamestnaného sa ich výška nebude meniť. Do celkových nákladov bude zahrnutá pre ilustráciu i táto položka nákladov. Predpokladáme náklady na osobu, ktorá je nezamestnaná dlhšie ako pol roka (nemá nárok na dávku v nezamestnanosti) a zároveň poberá dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávke, v rovnakej výške ako v prípade druhého scenáru (osoba je posudzovaná ako jednotlivec). Výšku priamych nákladov vypočítanú na základe vyššie uvedených predpokladov ilustrujeme na nasledujúcom obrázku (Obrázok 10).

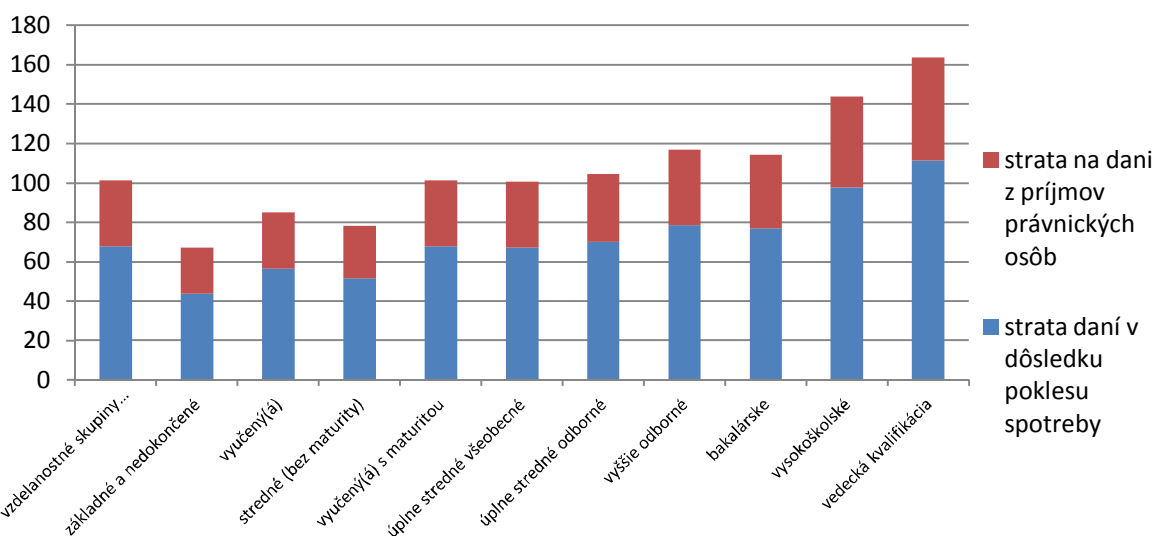
Obrázok 10 Priemerné priame náklady na jedného nezamestnaného za mesiac podľa štruktúry vzdelania za rok 2012 v bežných cenách

Zdroj: Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Výška priamych nákladov nezamestnanosti na jednotlivca s úplným stredným odborným (592 eur) a vyšším vzdelaním je nad úrovňou mediánu priamych nákladov v hospodárstve za všetky vzdelanostné skupiny spolu (578 eur). Naopak, ak jednotlivec s úplným stredným všeobecným (575 eur) a nižším vzdelaním príde o prácu, priame náklady verejných rozpočtov sa nachádzajú pod úrovňou mediánu priamych nákladov za všetky vzdelanostné skupiny (výnimkou je vyučená osoba s maturitou, ktorej náklady sú na úrovni 579 eur). Uvedené platí aj pre nepriame náklady, ktorých výšku uvádzame na obrázku nižšie (Obrázok 11).

Obrázok 11 Priemerné nepriame náklady na jedného nezamestnaného za mesiac podľa štruktúry vzdelania za rok 2012 v bežných cenách

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Na základe vývoja nepriamych nákladov môžeme konštatovať, že strata daní v dôsledku poklesu spotreby je citlivejšia na zmenu mzdy a zároveň na výšku vzdelania v porovnaní so stratou na dani z príjmu právnických osôb. Ak k týmto nákladom pripočítame priame náklady a zároveň náklady na všeobecné služby úradov práce, dostaneme nasledujúcu tabuľku:

Tabuľka 26 Celkové náklady na jedného nezamestnaného na jeden mesiac roku 2012 v eurách, nominálne

Vzdelanie	Priama strata (SaZP zamestnávateľ, SaZP zamestnanec, DPFO)	DvHN a PkD(jednotlivec)	Zdravotné poistenie	Výdavky na APTP okrem zamestnancov a správneho aparátu na 1 nezam/mes	Výdavky na všeobecné služby úradov práce na 1 nezam/mesiac	Nepriama strata	Spolu
vzdelanostné skupiny spolu	400	118	31	29	24	101	703
základné a nedokončené	260	118	31	29	24	67	530
vyučení(á)	333	118	31	29	24	85	621
stredné (bez maturity)	307	118	31	29	24	78	588
vyučení(á) s maturitou	400	118	31	29	24	101	704
úplne stredné všeobecné	397	118	31	29	24	101	700
úplne stredné odborné	413	118	31	29	24	105	720
vyššie odborné	463	118	31	29	24	117	783
bakalárske	453	118	31	29	24	114	770
vysokoškolské	574	118	31	29	24	144	920
vedecká kvalifikácia	654	118	31	29	24	164	1020

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Celkové náklady verejných rozpočtov sa v závislosti od štruktúry vzdelania nezamestnaného pohybujú v intervale od 530 eur po 1020 eur, pričom výška týchto nákladov v prípade použitia mediánu mzdy vzdelanostných skupín spolu sa podľa dosiahnutých výsledkov pohybuje okolo úrovne 703 eur.

3.3 Náklady nezamestnanosti v jednotlivých odvetviach SR

V tejto časti sa budeme venovať výške nákladov nezamestnanosti z pohľadu odvetvia, v ktorom nezamestnaný pred stratou zamestnania pracoval. Pri odhade nákladov nezamestnanosti preskúmame výšku nákladov v rámci jednotlivých ekonomických činností podľa SK NACE Rev.2.²¹ Výška nákladov nezamestnanosti je z veľkej časti determinovaná úrovňou mzdy, ktorú nezamestnaný pred stratou zamestnania zarábal. V tabuľke nižšie (Tabuľka 27) uvádzame prehľad mediánu nominálnej mzdy za sledované obdobie rokov 2008 – 2012 podľa klasifikácie ekonomických činností NACE.

Tabuľka 27 Medián nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca podľa ekonomických činností SK NACE Rev.2

	2012	2011	2010	2009	2008
Hospodárstvo SR úhrnom	703	670	651	630	609
A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	649	611	576	550	547
B Ťažba a dobývanie	836	859	800	765	726
C Priemyselná výroba	726	684	640	601	611
D Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	1222	1170	1088	1060	997
E Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	695	679	662	650	616
F Stavebníctvo	671	649	638	625	603
G Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	633	610	588	578	565
H Doprava a skladovanie	698	670	659	666	658
I Ubytovacie a stravovacie služby	459	404	404	396	399
J Informácie a komunikácia	1254	1203	1142	1105	1013
K Finančné a poisťovacie činnosti	1188	1123	1065	1026	1064
L Činnosti v oblasti nehnuteľností	720	687	646	624	638
M Odborné, vedecké a technické činnosti	842	793	825	846	798
N Administratívne a podporné služby	482	472	461	438	434
O Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	804	774	798	786	658
P Vzdelávanie	673	649	644	634	596

²¹ SK NACE Rev.2 je klasifikácia ekonomických činností, ktorá je harmonizovaná s európskou klasifikáciou ekonomických činností. Pozostáva z 20 hlavných sekcií (A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov, B Ťažba a dobývanie, C Priemyselná výroba, D Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu, E Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov, F Stavebníctvo, G Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov, H Doprava a skladovanie, I Ubytovacie a stravovacie služby, J Informácie a komunikácia, K Finančné a poisťovacie činnosti, L Činnosti v oblasti nehnuteľností, M Odborné, vedecké a technické činnosti, N Administratívne a podporné služby, O Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie, P Vzdelávanie, Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc, R Umenie, zábava a rekreácia, S Ostatné činnosti).

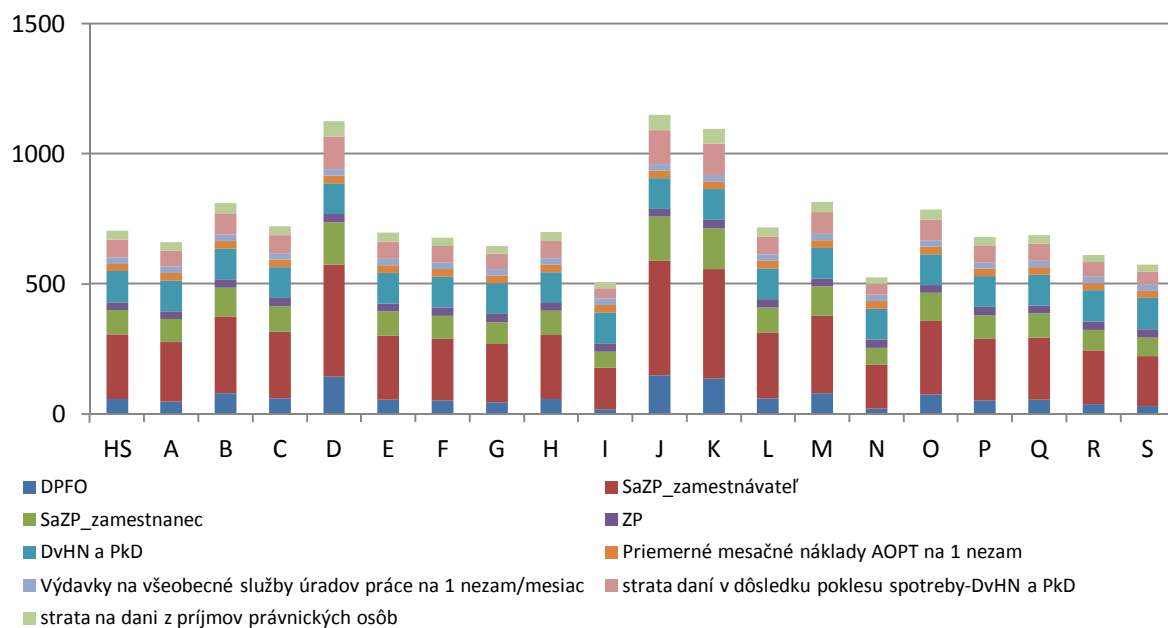
Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc	683	632	624	569	557
R Umenie, zábava a rekreácia	588	560	564	549	555
S Ostatné činnosti	541	527	529	507	469

Zdroj: SU SR – výberové zisťovanie o štruktúre miezd.

Na základe ilustrovaných výsledkov môžeme konštatovať, že v roku 2012 bola najvyššia hodnota mediánu nominálnej mzdy, ktorá bola zároveň nad úrovňou 1000 eur v troch odvetviach, menovite v Informáciách a komunikácii (1254 eur), v odvetví Dodávky elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (1222 eur) a v odvetví Finančných a poisťovacích činností (1188). Naopak najnižšie hladiny mediánu nominálnej mzdy boli dosahované v odvetví Ubytovacích a stravovacích služieb (459 eur), Administratívnych a podporných služieb (482 eur) a v skupine Ostatných činností (541 eur).

Ak porovnáme štruktúru nákladov nezamestnanosti z pohľadu jednotlivca, ktorý poberá dávku v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v rámci jednotlivých odvetví, bude to vyzeráť nasledovne:

Obrázok 12 Štruktúra mesačných nominálnych nákladov nezamestnanosti na jednotlivca poberajúceho DvHN a PkD podľa SK NACE Rev.2, rok 2012

*HS – reprezentuje hospodárstvo spolu.

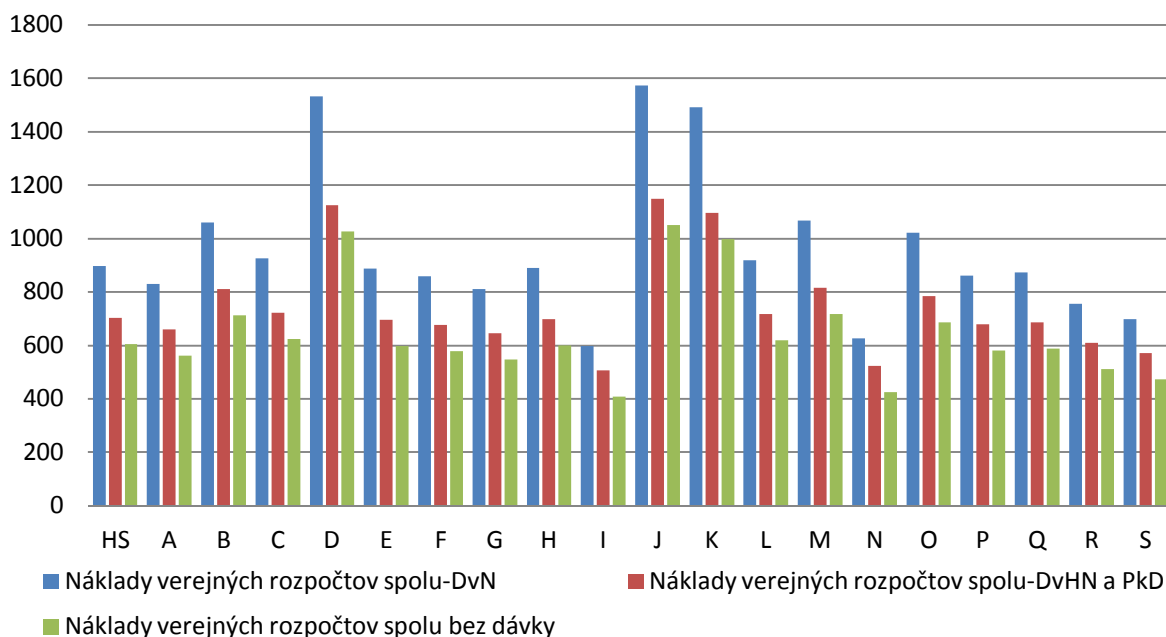
Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Z obrázku je možné pozorovať, že najvyššie náklady na nezamestnaného sú v odvetviach s najvyšším mediánom nominálnej mzdy (D - Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu, J - Informácie a komunikácia, K - Finančné a poisťovacie činnosti) a naopak

najnižšie náklady sú vykazované v odvetviach s najnižšou mzdou (I - Ubytovacie a stravovacie služby, N - Administratívne a podporné služby).

V prípade, že porovnáme náklady nezamestnanosti v jednotlivých odvetviach použitím troch vyššie uvedených scenárov (dávka v nezamestnanosti, dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke, bez nároku na dávky) za rok 2012 získame nasledovný výstup:

Obrázok 13 Štruktúra mesačných nominálnych nákladov nezamestnanosti na jednotlivca podľa SK NACE Rev.2, rok 2012 – 3 scenáre

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Z grafu vyššie pozorujeme, že náklady nezamestnanosti podľa odvetvovej štruktúry dosahujú najvyššie hodnoty v prípade nezamestnaného poberajúceho dávku v nezamestnanosti, za ním nasleduje nezamestnaní s dávkou v hmotnej núdzi a najnižšie náklady sú vykazované v prípade nezamestnanej osoby, ktorá nepoberá žiadnu z dávok. Rozdelenie mesačných nákladov nezamestnanosti podľa NACE uvádzame v nasledujúcej tabuľke (Tabuľka 28).

Tabuľka 28 Náklady nezamestnanosti členené na ekonomické sektory NACE, v euro na nezamestnaného za mesiac, rok 2012

NACE	Priama strata-spolu	Priame výdavky spolu-DvN	Priame výdavky spolu-DvHN a PkD	Priame výdavky spolu-bez dávok	Nepriama strata spolu-DvN	Nepriama strata spolu-DvHN a PkD	Nepriama strata spolu-bez dávky	Náklady verejných rozpočtov spolu-DvN	Náklady verejných rozpočtov spolu-DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávky
HS	400	436	203	84	62	101	121	897	703	605
A	364	409	203	84	58	93	113	831	660	561
B	486	502	203	84	71	122	143	1060	811	713
C	415	447	203	84	63	105	125	925	722	624
D	737	695	203	84	100	184	204	1533	1124	1026

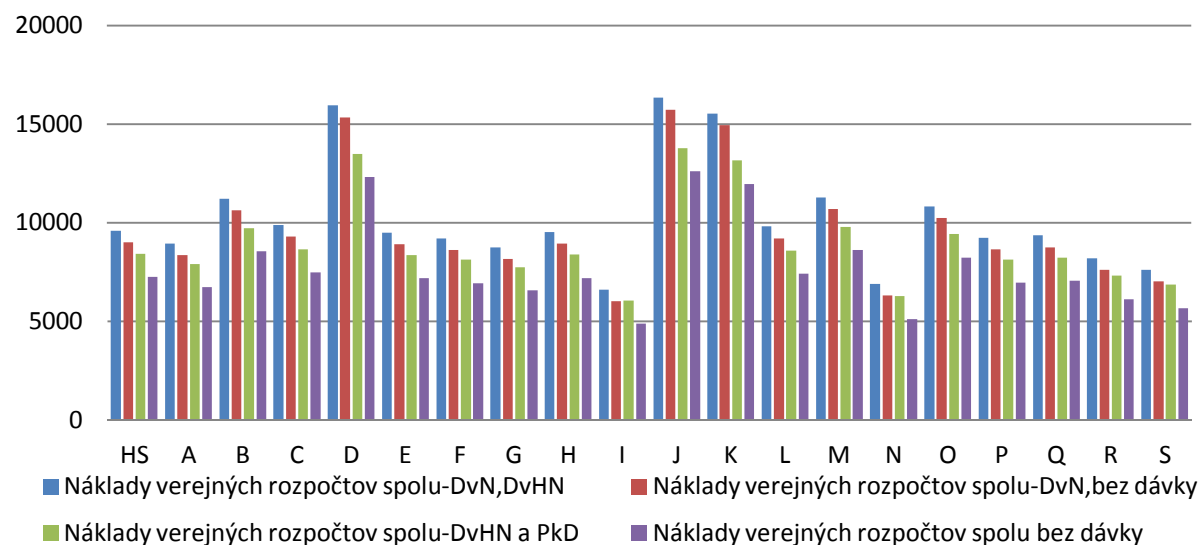
E	394	432	203	84	61	100	120	887	697	599
F	379	420	203	84	59	96	116	858	677	579
G	354	401	203	84	56	90	110	811	647	548
H	396	433	203	84	61	100	121	891	699	601
I	241	314	203	84	43	62	82	598	506	408
J	758	711	203	84	103	189	209	1572	1150	1052
K	715	678	203	84	98	179	199	1491	1096	998
L	411	444	203	84	63	104	124	918	717	619
M	490	505	203	84	72	123	143	1067	816	718
N	256	325	203	84	45	66	86	626	524	426
O	465	486	203	84	69	117	137	1021	785	687
P	380	421	203	84	59	96	117	860	679	581
Q	387	426	203	84	60	98	118	872	687	589
R	325	378	203	84	53	83	103	756	610	512
S	294	355	203	84	49	75	95	698	572	474

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Výška mesačných nákladov nezamestnanosti podľa odvetvovej klasifikácie NACE sa v prípade nezamestnaného poberajúceho dávku v nezamestnanosti v roku 2012 pohybovala v intervale 598 – 1572 eur, v prípade, že nezamestnaný mal nárok na dávku v hmotnej núdzi a príspevky k dávke výška nákladov bola 506 – 1150 eur a ak sa jednalo o nezamestnaného bez nároku na dávky mesačné náklady sa pohybovali v intervale 408 – 1052 eur.

Ak zohľadníme medián dĺžky nezamestnanosti, ktorý pre rok 2012 z dát USPVaR vyšiel 12 mesiacov, vývoj celkových nákladov nezamestnanosti z pohľadu verejných rozpočtov za rok 2012 bude nasledovný:

Obrázok 14 Štruktúra ročných nominálnych nákladov nezamestnanosti na jednotlivca podľa SK NACE Rev.2, rok 2012 – 4 scenáre

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

V tomto prípade máme k dispozícii štyri scenáre, nakoľko nezamestnaný poberajúci dávku v nezamestnanosti má nárok na túto dávku len počas obdobia šiestich mesiacov. Počas zvyšných šiestich mesiacov môžu nastať dva prípady, kedy nezamestnaný po uplynutí šiestich mesiacov začne poberať dávku v hmotnej núdzi a príspevky k dávke alebo na túto dávku nárok nemá. Ročné náklady nezamestnanosti v niektorých odvetviach za rok 2012, pri niektorých scenároch dosiahli výšku viac ako 15 000 eur (D - Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu, J - Informácie a komunikácia, K - Finančné a poisťovacie činnosti).

3.4 Náklady nezamestnanosti v regiónoch SR (NUTSIII)

Regionálne disparity v podmienkach Slovenskej ekonomiky predstavujú dlhodobu diskutovanú otázku, nakoľko sú medzi regiónmi SR značne významné a predstavujú negatívny jav. Regionálne rozdiely sú významné ako v produkcii, zamestnanosti alebo nezamestnanosti, tak aj v medián výške hrubej mesačnej mzdy. Tieto disparity sa ďalej prejavujú v rozdielnych nákladoch, ktoré generuje jeden nezamestnaný alebo celková regionálna nezamestnanosť. Na Slovensku je najvyššia medián mesačná mzda dlhodobo v kraji Bratislavskom, ktorá v roku bola 924 eur. Všetky ostatné kraje vykazujú významne nižšie medián mzdy ktoré sa pohybujú v intervale od 637 eur po 741 eur. Najnižšie hodnoty vykazujú tradične problémové kraje z pohľadu nezamestnanosti a to kraj Prešovský a kraj Banskobystrický.

Tabuľka 29 Medián hrubej mesačnej mzdy v eur a medián dĺžky nezamestnanosti v mesiacoch v regionálnom členení

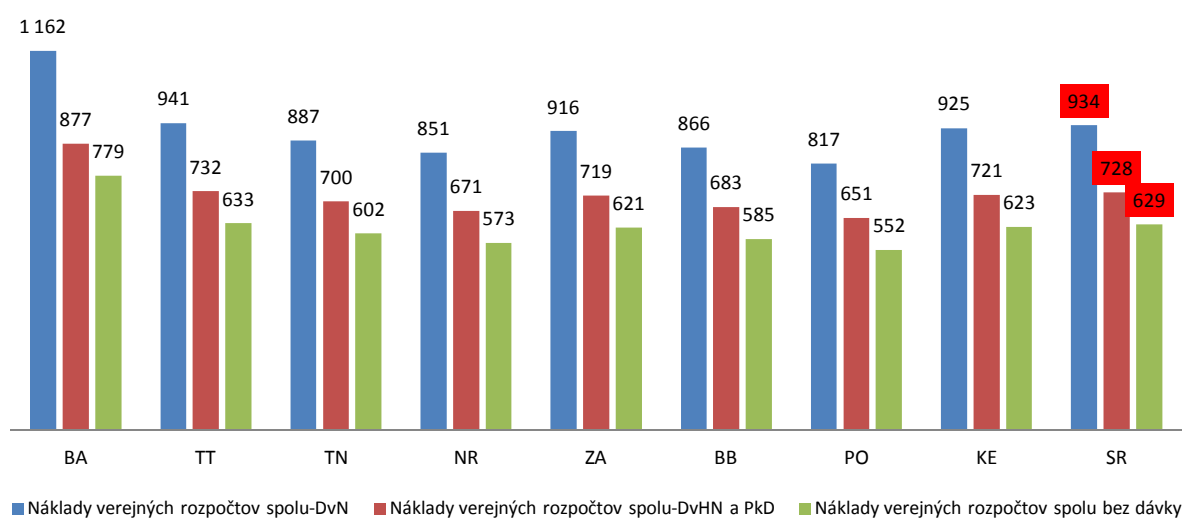
Kraj	Medián hrubej mesačnej mzdy v roku 2012	Medián dĺžky nezamestnanosti v mesiacoch
BA	924	7
TT	741	8
TN	689	9
NR	669	12
ZA	711	10
BB	678	17
PO	637	16
KE	729	16
SR	733	12

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Výrazné regionálne rozdiely môžeme sledovať aj v medián dĺžke nezamestnanosti medzi regiónmi na Slovensku. Najkratšia medián dĺžka nezamestnanosti je v kraji Bratislavskom na úrovni siedmich mesiacov. Bratislava je najvýkonnejší región, ktorý presahuje vo výkonnosti európsky priemer. Je pre ňu typické, že má nedostatok pracovnej sily, a preto je častým cieľom pracovnej migrácie, čo sa odzrkadľuje nielen na nízkej medián dĺžke nezamestnanosti, ale na celkovej miere nezamestnanosti a samotnej cene práce ako nedostatkového výrobného

faktora. Za Bratislavou nasledujú Trnavský kraj s osem mesačnou medián dĺžkou nezamestnanosti. V tomto kraji je významný automobilový priemysel a taktiež profituje z blízkosti Bratislavského kraja, ktorý je cieľom pracovnej sily z tohto regiónu. Ďalšie kraje s medián dĺžkou nezamestnanosti kratšou než jeden rok, čo bola medián dĺžka nezamestnanosti v SR v roku 2012 sú kraje Žilinský, Nitriansky a Trenčiansky. Kraje ktoré sú dlhodobo problémové z pohľadu nezamestnanosti sú kraj Košický a Prešovský s medián dĺžkou nezamestnanosti zhodnou 16 mesiacov a najhorší výsledok v tejto oblasti vykazuje Banskobystrický kraj kde bola v roku 2012 medián dĺžka nezamestnanosti až 17 mesiacov.

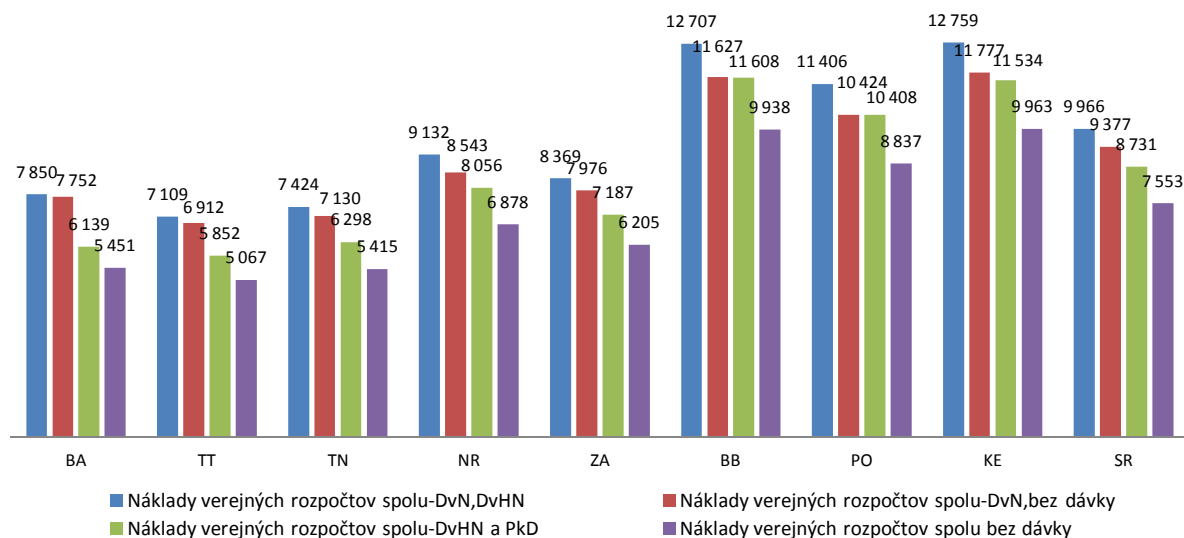
Obrázok 15 Náklady nezamestnanosti na jedného nezamestnaného na jeden mesiac v eurách v roku 2012

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Najvyššie náklady nezamestnanosti na jeden mesiac na jedného nezamestnaného vykazuje Bratislavský kraj v roku 2012 na úrovni 779 až 1162 eur v závislosti od toho, či má nezamestnaný nárok na DvN, DvHN a PkD alebo nemá na dávky žiaden nárok. V Trnavskom kraji sa náklady pohybovali v intervale od 633 po 941 eur. Náklady v nezamestnanosti boli v týchto dvoch spomínaných regiónoch vyššie ako celonárodné náklady nezamestnanosti. Najnižšie náklady nezamestnanosti vykazovali kraj Nitriansky 773 – 887 eur, kraj Banskobystrický 585 – 866 eur a kraj Prešovský 552 – 817 eur. Vo všeobecnosti, v krajoch kde je nízka nezamestnanosť sa prejavuje efekt vyššej ceny práce, ktorá má vplyv na vyššie náklady pripadajúce na jedného nezamestnaného. Naopak v krajoch kde je prebytok ponuky práce sú náklady pripadajúce na jedného nezamestnaného mesačne nižšie.

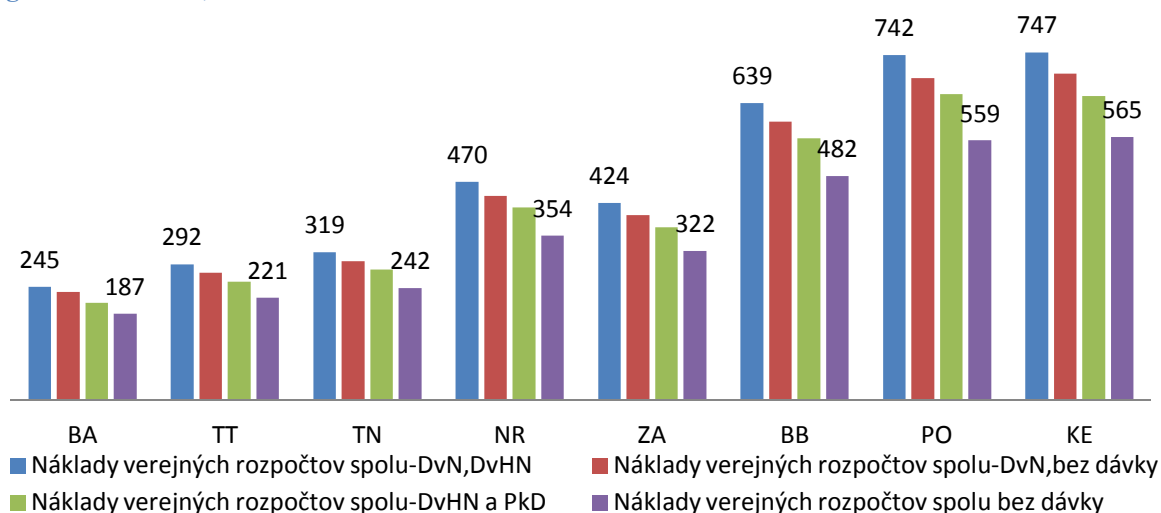
Obrázok 16 Náklady nezamestnanosti na jedného nezamestnaného v závislosti od medián dĺžky nezamestnanosti v eurách v cenách roku 2012

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Mierne iný pohľad na regionálne rozdiely v nákladoch nezamestnanosti dáva analýza, ak do nej zahrnieme aj medián dĺžku, ktorú jednotlivец strávi v nezamestnanosti. Celoslovenský priemer nákladov na jedného nezamestnaného sa pohybuje v intervale od 7553 po 9966 eur. Nadpriemerné náklady vykazujú kraj Košický 9963 – 12759 eur, kraj Prešovský 8837 – 11406 eur a kraj Banskobystrický 9938 – 12707 eur. Hoci tieto kraje vykazujú najnižšie náklady na jedného nezamestnaného na jeden mesiac, avšak na jedného nezamestnaného celkovo vykazujú najvyššie hodnoty a to hlavne z dôvodu, že v týchto krajoch je medián dĺžka nezamestnanosti najdlhšia v Slovenských podmienkach. Ostatné kraje sú podpriemerné, pričom najnižšie náklady vykazuje Trnavský kraj v intervale od 5067 – 7109 eur. Nasleduje kraj Trenčiansky s nákladmi na jedného nezamestnaného v intervale 5415 – 7424 eur a kraj Bratislavský s hodnotami od 5451 – 7850 eur.

Obrázok 17 Celkové náklady nezamestnanosti v regiónoch v závislosti od počtu nezamestnaných v regiónoch v ml. eur, rok 2012

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Plastický obraz o situácii nákladov nezamestnanosti získame, ak do kalkulácie pridáme informáciu o počte nezamestnaných v jednotlivých regiónoch SR. Najvyššie celkové náklady nezamestnanosti vykazujú kraje Košický 565 – 747 mil. eur, Prešovský 559 – 742 mil. eur a Banskobystrický 482 – 639 mil. eur. Tieto kraje vykazujú síce najnižšie jednotkové náklady nezamestnanosti, avšak zápasia s dlhodobou a vysokou nezamestnanosťou, čo má za následok, že tieto kraje generujú najvyššie celkové regionálne náklady nezamestnanosti. Na opačnom konci tohto porovnania sa nachádza kraj Bratislavský, ktorý mal najvyššie jednotkové náklady nezamestnanosti a tretie najnižšie ročné náklady na nezamestnaného, ale vďaka nízkemu počtu nezamestnaných generuje najnižšie celkové regionálne náklady nezamestnanosti a to 187 – 245 mil. eur. Za Bratislavou nasleduje kraj Trnavský s 221 – 292 mil. eur, ktorý vykazoval najnižšie ročné náklady nezamestnanosti, ale v prípade celkových regionálnych nákladov nezamestnanosti prevyšuje Bratislavský kraj z dôvodu vyššieho počtu nezamestnaných v tomto kraji. Tretie najnižšie náklady v poradí vykazuje kraj Trenčiansky v intervale od 242 – 319 mil. eur. Nitriansky a Žilinský kraj sa nachádzajú v strede pri porovnaní s ostatnými regiónmi SR.

3.5 Náklady nezamestnanosti v regionálnom a odvetvovom členení

Náklady nezamestnanosti v regionálnej štruktúre a odvetvovom členení boli odhadnuté analogickým metodickým postupom ako na národnej úrovni. Takéto členenie poskytuje podrobný pohľad na štruktúru nákladov a umožňuje identifikovať, ktoré odvetvia a regióny sa podieľajú a v akej miere na tvorbe nákladov nezamestnanosti. Tieto výsledky je možné použiť ako podporné vstupy pri kreovaní politiky tak, aby bola čo najefektívnejšia a adresovala problémy na kritických miestach nielen trhu práce, ale aj celého národného hospodárstva. Štrukturálno-regionálna analýza charakteristiky nezamestnanosti a jej nákladov je v podmienkach SR vysoko spoločensky žiaduci výskum, ktorý môže mať významný národohospodársky prínos, ak sú výsledky správne interpretované a politika vytvorená na týchto základoch správne implementovaná do praxe. Na náklady v regionálno-odvetvovom členení je možné pozeráť sa z dvoch strán. Po prvé náklady v regióne členené podľa odvetví a po druhé porovnanie regionálnych rozdielov v jednotlivých sektoroch. Oba spomínané spôsoby členenia budú uvedené v tejto časti predloženej správy, aby informácie boli čo možno najkomplexnejšie.

Nasledujúca časť predloženej analýzy je venovaná nákladom nezamestnanosti v ôsmich regiónoch NUTSIII v členení na osemnásť ekonomických sektorov podľa klasifikácie NACE

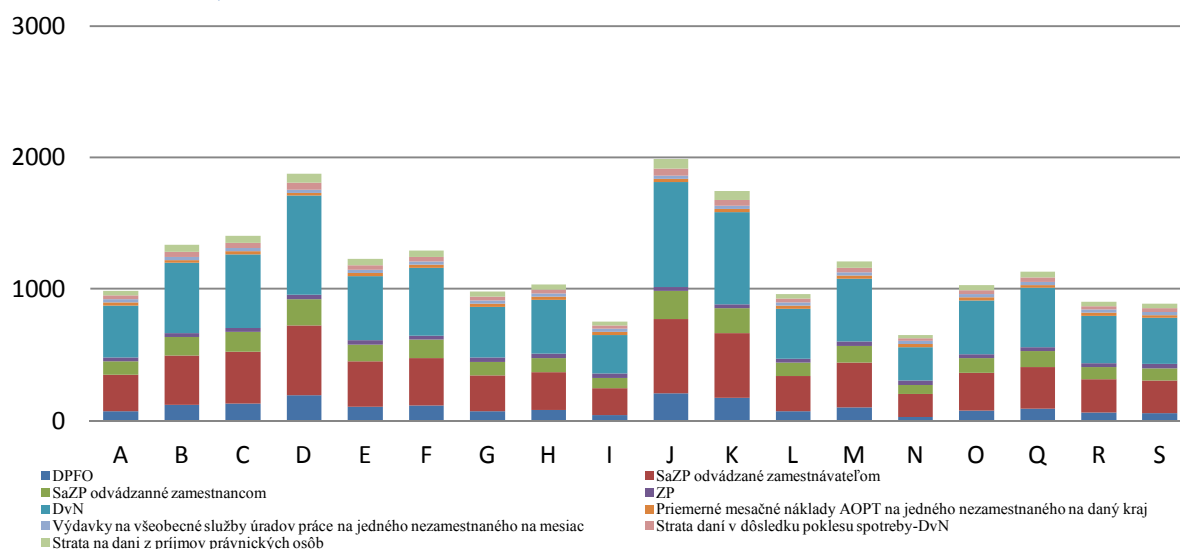
(

Príloha III.). Počas interpretácie výsledkov bola v tejto časti sústredená pozornosť najmä na kľúčové výsledky. Implikácie sú ďalej diskutované v odporúčaniach. Čitateľ si môže v grafickej a tabuľkovej podobe pozrieť podrobné výsledky odhadov nákladov nezamestnanosti. Tento postup bol zvolený za účelom zachovania čo najprehľadnejšej štruktúry správy.

Bratislavský kraj

Bratislavský kraj je v porovnaní s ostatnými kraji SR považovaný za ekonomicky najviac vyspelý a vykazuje jednu z najnižších mier nezamestnanosti. Najvyššie náklady na jedného nezamestnaného vykazujú odvetvia dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu, odvetvie finančných a poisťovacích služieb a odvetvia informácií a komunikácii.

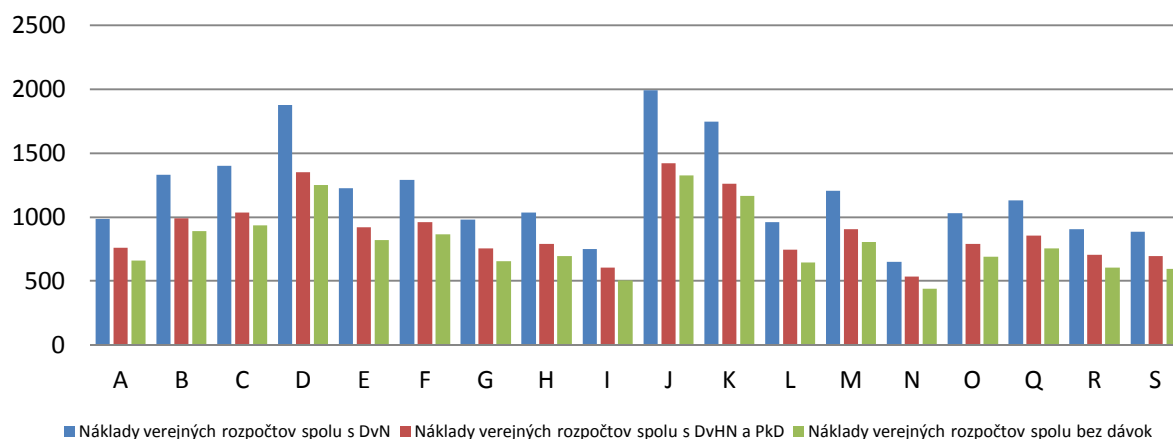
Obrázok 18 Náklady nezamestnanosti v Bratislavskom kraji členené podľa ekonomických sektorov podľa klasifikácie NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Najnižšie náklady na jedného nezamestnaného sú v odvetviach ubytovacie a stravovacie služby a administratívne a podporné služby. Náklady verejných rozpočtov spolu s DVN sa pohybovali v rozpätí od 650 eur do 1990 eur. Ak nezamestnaný nemá nárok na DvN ale má nárok na DvHN a PkD, v takom prípade sa náklady na jedného nezamestnaného pohybovali v rozpätí od 538 eur do 1424 eur. Pokiaľ nezamestnaný nemá nárok na DvN ani na DvHN a PkD, v takom prípade sa náklady na jedného nezamestnaného pohybovali v rozpätí od 440 eur do 1326 eur.

Obrázok 19 Štruktúra nákladov nezamestnanosti, poberateľ s DvN, Bratislavský kraj, v eur na nezamestnaného za mesiac

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Nasledujúce tabuľky (Tabuľka 30 Tabuľka 30 Náklady nezamestnanosti v Bratislavskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

Priama strata	Priame výdavky s DvN	Priame výdavky s DvHN a PKD	Priame výdavky bez dávok	Nepriama strata s DvN	Nepriama strata s DvHN a PKD	Nepriama strata bez dávky	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PKD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
---------------	----------------------	-----------------------------	--------------------------	-----------------------	------------------------------	---------------------------	---	--	---

a Tabuľka 31) prezentujú výsledky odhadov nákladov nezamestnanosti Bratislavskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE a podľa dĺžky v nezamestnanosti.

Tabuľka 30 Náklady nezamestnanosti v Bratislavskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

Priama strata	Priame výdavky s DvN	Priame výdavky s DvHN a PKD	Priame výdavky bez dávok	Nepriama strata s DvN	Nepriama strata s DvHN a PKD	Nepriama strata bez dávky	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PKD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok	
A	450	469	197	79	67	114	134	987	761	663
B	635	611	197	79	88	159	179	1334	990	892
C	671	639	197	79	93	168	188	1403	1036	938
D	924	833	197	79	122	230	250	1878	1350	1252
E	578	568	197	79	82	145	165	1228	920	822
F	613	594	197	79	86	154	174	1294	964	866
G	447	467	197	79	67	113	133	981	757	659
H	476	489	197	79	70	120	140	1035	793	694
I	325	373	197	79	53	83	103	751	605	507
J	983	879	197	79	128	244	264	1990	1424	1326
K	853	779	197	79	113	212	232	1745	1263	1164
L	437	459	197	79	66	110	131	963	745	647
M	567	559	197	79	81	142	162	1207	907	809
N	271	332	197	79	47	70	90	650	538	440
O	473	487	197	79	70	119	139	1030	790	692
Q	527	528	197	79	76	132	153	1132	857	759

R	407	436	197	79	62	103	123	905	707	608
S	398	429	197	79	61	101	121	888	695	597

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Tabuľka 31 Náklady nezamestnanosti v Bratislavskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného podľa dĺžky nezamestnanosti

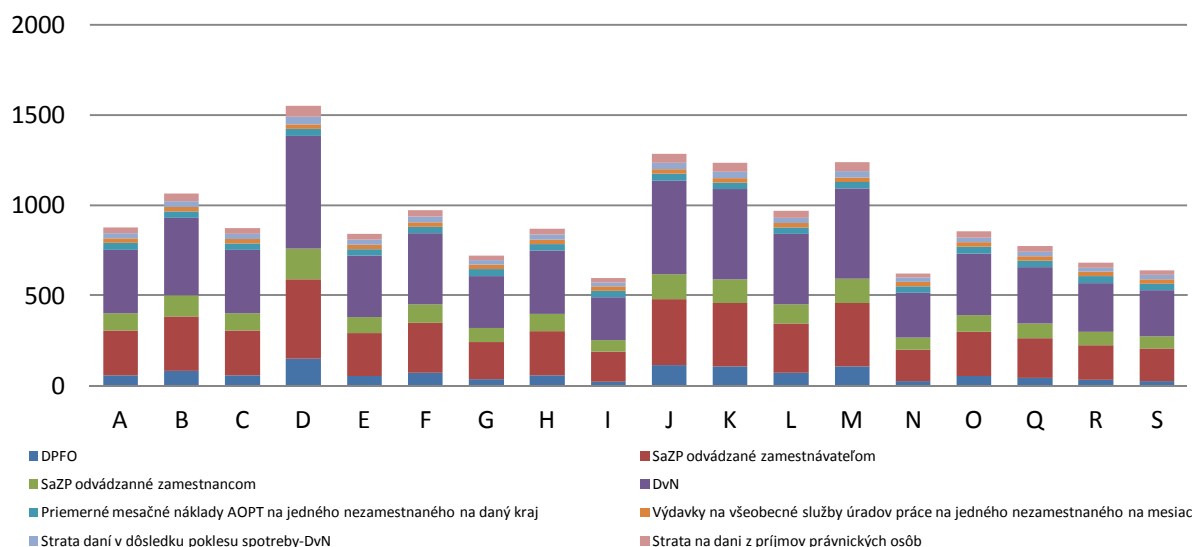
	Náklady verejných rozpočtov podľa dĺžky nezamestnanosti, priemerný počet mesiacov podľa regiónu				Náklady verejných rozpočtov podľa dĺžky nezamestnanosti, priemerná dĺžka podľa kraja (ak je menej ako 12), alebo maximálne 12 mesiacov			
	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a bez DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a bez DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
A	6683	6585	5328	4640	6683	6585	5328	4640
B	8993	8895	6933	6245	8993	8895	6933	6245
C	9456	9358	7254	6567	9456	9358	7254	6567
D	12618	12520	9452	8764	12618	12520	9452	8764
E	8289	8191	6443	5756	8289	8191	6443	5756
F	8725	8627	6746	6059	8725	8627	6746	6059
G	6640	6542	5298	4611	6640	6542	5298	4611
H	7001	6903	5549	4861	7001	6903	5549	4861
I	5112	5014	4236	3548	5112	5014	4236	3548
J	13362	13264	9968	9281	13362	13264	9968	9281
K	11735	11637	8838	8150	11735	11637	8838	8150
L	6521	6423	5215	4528	6521	6423	5215	4528
M	8152	8053	6348	5661	8152	8053	6348	5661
N	4439	4341	3768	3081	4439	4341	3768	3081
O	6972	6874	5528	4841	6972	6874	5528	4841
Q	7646	7548	5997	5310	7646	7548	5997	5310
R	6134	6036	4946	4259	6134	6036	4946	4259
S	6022	5923	4868	4181	6022	5923	4868	4181

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Trenčiansky kraj

Odhad nákladov nezamestnanosti v Trenčianskom kraji vykazuje v priemere nižšie hodnoty ako odhad v Bratislavskom kraji. Z pohľadu jednotlivých odvetví boli najvyššie náklady odhadnuté v odvetviach: dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu; finančné a poisťovacie služby; informácie a komunikácie a odborné a vedecké technické činnosti.

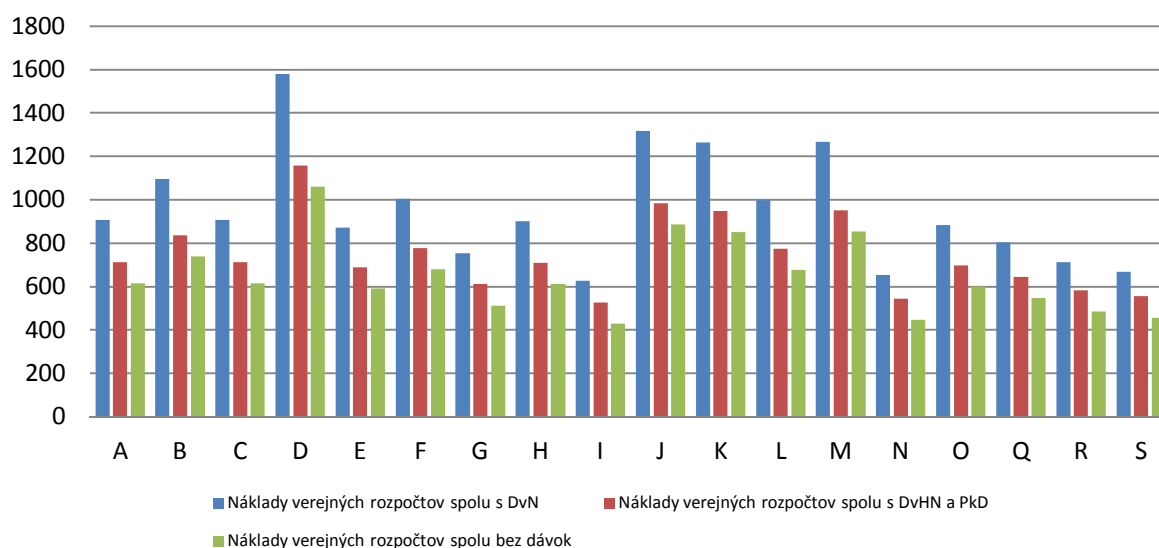
Obrázok 20 Náklady nezamestnanosti v Trenčianskom kraji členené podľa ekonomických sektorov podľa klasifikácie NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Najnižšie náklady na jedného nezamestnaného boli v Trenčianskom kraji rovnako ako v Bratislavskom kraji v odvetviach ubytovacie a stravovacie služby a administratívne a podporné služby. Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN sa pohybovali v rozpätí od 629 eur do 1580 eur. Ak nezamestnaný nemal nárok na DvN ale mal nárok na DvHN a PkD, potom sa náklady na jedného nezamestnaného pohybovali v rozpätí od 527 eur do 1158 eur. V prípade ak nezamestnaný nemal nárok na DvN ani na DvHN a PkD, v takom prípade sa náklady na jedného nezamestnaného pohybovali v rozpätí od 429 eur do 1059 eur.

Obrázok 21 Štruktúra nákladov nezamestnanosti, poberateľ s DvN, Trenčiansky kraj, v eur na nezamestnaného za mesiac

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Nasledujúce tabuľky (Tabuľka 32 Tabuľka 30 Náklady nezamestnanosti v Bratislavskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

Priama strata	Priame výdavky s DvN	Priame výdavky s DvHN a PkD	Priame výdavky bez dávok	Nepriama strata s DvN	Nepriama strata s DvHN a PkD	Nepriama strata bez dávky	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
---------------	----------------------	-----------------------------	--------------------------	-----------------------	------------------------------	---------------------------	---	--	---

a Tabuľka 33) prezentujú výsledky odhadov nákladov nezamestnanosti v Trenčianskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE a podľa dĺžky nezamestnanosti.

Tabuľka 32 Náklady nezamestnanosti v Trenčianskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

	Priama strata-spolu	Priame výdavky s DvN	Priame výdavky s DvHN a PkD	Priame výdavky bez dávok	Nepriama strata s DvN	Nepriama strata s DvHN a PkD	Nepriama strata bez dávky	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
A	401	445	210	92	62	102	122	908	713	615
B	500	521	210	92	73	126	146	1094	837	738
C	400	444	210	92	62	101	121	905	712	613
D	758	719	210	92	103	189	209	1580	1158	1059
E	381	430	210	92	59	97	117	870	689	590
F	452	484	210	92	68	114	134	1003	776	678
G	319	381	210	92	52	81	101	752	610	512
H	397	442	210	92	61	101	121	901	709	610
I	252	330	210	92	45	65	85	626	527	429
J	618	611	210	92	87	155	175	1316	983	885
K	591	590	210	92	83	148	168	1265	949	851
L	450	482	210	92	67	113	134	999	774	675
M	592	592	210	92	84	148	169	1268	951	853
N	266	341	210	92	46	68	89	653	545	447
O	389	435	210	92	60	99	119	885	698	600
Q	346	402	210	92	55	88	108	803	644	546
R	297	365	210	92	50	76	96	712	583	485
S	274	347	210	92	47	70	91	668	555	457

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Tabuľka 33 Náklady nezamestnanosti v Trenčianskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného podľa dĺžky nezamestnanosti

	Náklady verejných rozpočtov podľa dĺžky nezamestnanosti, priemerný počet mesiacov podľa regiónu				Náklady verejných rozpočtov podľa dĺžky nezamestnanosti, priemerná dĺžka podľa kraja (ak je menej ako 12), alebo maximálne 12 mesiacov			
	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a bez DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a bez DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
A	7588	7294	6420	5537	7588	7294	6420	5537
B	9076	8781	7529	6646	9076	8781	7529	6646
C	7567	7273	6405	5521	7567	7273	6405	5521
D	12951	12656	10418	9534	12951	12656	10418	9534
E	7288	6994	6197	5313	7288	6994	6197	5313
F	8349	8055	6988	6104	8349	8055	6988	6104

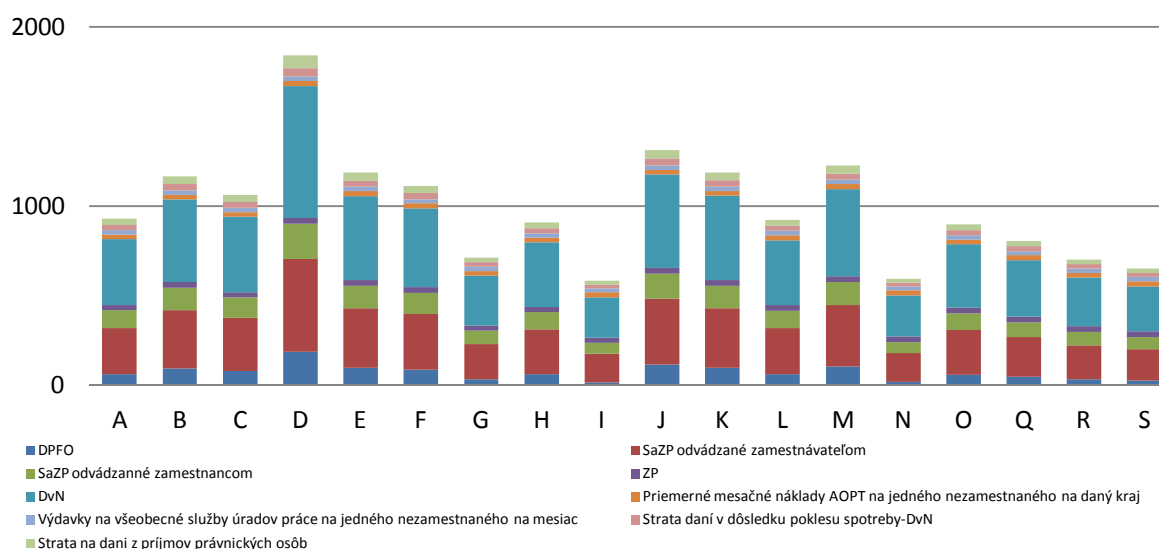
G	6345	6050	5494	4610	6345	6050	5494	4610
H	7530	7235	6377	5493	7530	7235	6377	5493
I	5339	5045	4744	3860	5339	5045	4744	3860
J	10844	10549	8847	7963	10844	10549	8847	7963
K	10435	10140	8542	7658	10435	10140	8542	7658
L	8315	8020	6962	6078	8315	8020	6962	6078
M	10458	10164	8560	7676	10458	10164	8560	7676
N	5553	5258	4903	4020	5553	5258	4903	4020
O	7402	7107	6282	5398	7402	7107	6282	5398
Q	6752	6457	5797	4913	6752	6457	5797	4913
R	6020	5725	5251	4368	6020	5725	5251	4368
S	5675	5380	4994	4110	5675	5380	4994	4110

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Trnavský kraj

Štruktúra nákladov nezamestnanosti bola v roku 2012 v Trnavskom kraji podobná ako v Trenčianskom kraji. Najvyššie náklady vykazovali nezamestnaní v odvetví priemyslu zameranom na dodávku elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu na úrovni až 1842 eur v prípade, ak mal nezamestnaný nárok na DvN. Pomerne vysoké náklady vykazujú aj odvetvia služieb ako finančné a poisťovacie, informácie a komunikácie a odborné a vedecké technické činnosti alebo odvetvia priemyslu ako dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov a odvetvie stavebníctva.

Obrázok 22 Náklady nezamestnanosti v Trnavskom kraji členené podľa ekonomických sektorov podľa klasifikácie NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

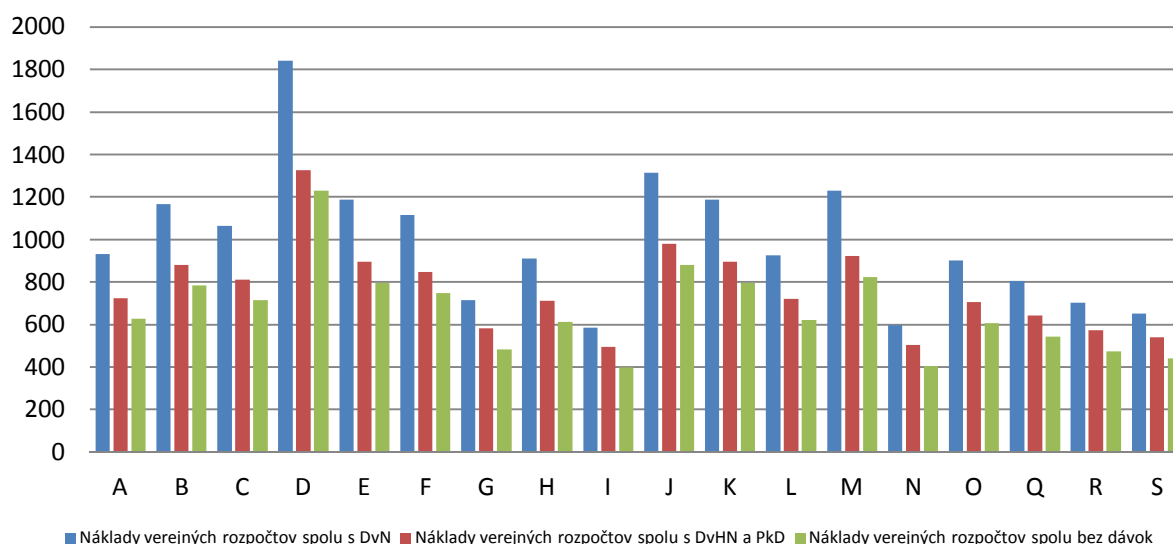

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Najnižšie náklady môžeme sledovať v odvetviach ubytovacích a stravovacích služieb a administratívnych a podporných služieb. Náklady verejných rozpočtov v Trnavskom kraji

spolu s DvN sa pohybovali v intervale od 585 eur do 1842 eur. V prípade, ak nezamestnaný nemal nárok na DvN, ale mal nárok na DvHN a PkD, sa náklady na jedného nezamestnaného pohybovali od 496 eur do 1327 eur. V prípade ak nezamestnaný nemal nárok na DvN ani na DvHN a PkD, náklady na jedného nezamestnaného sa pohybovali v rozpätí od 405 eur do 1229 eur.

Obrázok 23 Štruktúra nákladov nezamestnanosti, poberateľ s DvN, Trnavský kraj, v eur na nezamestnaného za mesiac

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Nasledujúce tabuľky (Tabuľka 34 Tabuľka 32 Tabuľka 30 Náklady nezamestnanosti v Bratislavskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

	Priama strata	Priame výdavky s DvN	Priame výdavky s DvHN a PkD	Priame výdavky bez dávok	Nepriama strata s DvN	Nepriama strata s DvHN a PkD	Nepriama strata bez dávky	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
--	---------------	----------------------	-----------------------------	--------------------------	-----------------------	------------------------------	---------------------------	---	--	---

a

Tabuľka 35) prezentujú výsledky odhadov nákladov nezamestnanosti v Trnavskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE a podľa dĺžky v nezamestnanosti.

Tabuľka 34 Náklady nezamestnanosti v Trnavskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

	Priama strata-spolu	Priame výdavky s DvN	Priame výdavky s DvHN a PkD	Priame výdavky bez dávok	Nepriama strata s DvN	Nepriama strata s DvHN a PkD	Nepriama strata bez dávky	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
A	419	448	200	81	64	106	126	930	724	626
B	545	544	200	81	78	137	157	1167	881	783
C	489	502	200	81	72	123	143	1063	812	714
D	903	820	200	81	119	225	245	1842	1327	1229
E	556	553	200	81	79	139	160	1188	895	796

F	516	523	200	81	75	130	150	1114	846	748
G	304	359	200	81	51	78	98	713	581	483
H	408	439	200	81	63	103	123	910	711	613
I	236	307	200	81	43	61	81	585	496	398
J	623	605	200	81	87	156	176	1315	979	881
K	556	553	200	81	79	140	160	1189	895	797
L	416	445	200	81	63	105	125	925	721	623
M	578	570	200	81	82	145	165	1229	922	824
N	241	311	200	81	43	62	83	596	504	405
O	403	435	200	81	62	102	122	900	705	606
Q	353	397	200	81	56	90	110	806	642	544
R	298	354	200	81	50	76	96	702	574	475
S	270	334	200	81	47	70	90	651	540	442

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Tabuľka 35 Náklady nezamestnanosti v Trnavskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného podľa dĺžky nezamestnanosti

	Náklady verejných rozpočtov podľa dĺžky nezamestnanosti, priemerný počet mesiacov podľa regiónu				Náklady verejných rozpočtov podľa dĺžky nezamestnanosti, priemerná dĺžka podľa kraja (ak je menej ako 12), alebo maximálne 12 mesiacov			
	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a bez DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a bez DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
A	7030	6834	5795	5010	7030	6834	5795	5010
B	8765	8569	7048	6263	8765	8569	7048	6263
C	8004	7807	6499	5713	8004	7807	6499	5713
D	13707	13511	10619	9833	13707	13511	10619	9833
E	8915	8719	7157	6372	8915	8719	7157	6372
F	8377	8180	6768	5982	8377	8180	6768	5982
G	5443	5247	4649	3863	5443	5247	4649	3863
H	6883	6686	5689	4903	6883	6686	5689	4903
I	4504	4308	3970	3185	4504	4308	3970	3185
J	9848	9652	7831	7046	9848	9652	7831	7046
K	8924	8728	7164	6378	8924	8728	7164	6378
L	6990	6794	5767	4981	6990	6794	5767	4981
M	9220	9023	7377	6592	9220	9023	7377	6592
N	4584	4388	4029	3243	4584	4388	4029	3243
O	6810	6613	5636	4851	6810	6613	5636	4851
Q	6123	5926	5140	4354	6123	5926	5140	4354
R	5359	5163	4588	3803	5359	5163	4588	3803
S	4985	4788	4318	3532	4985	4788	4318	3532

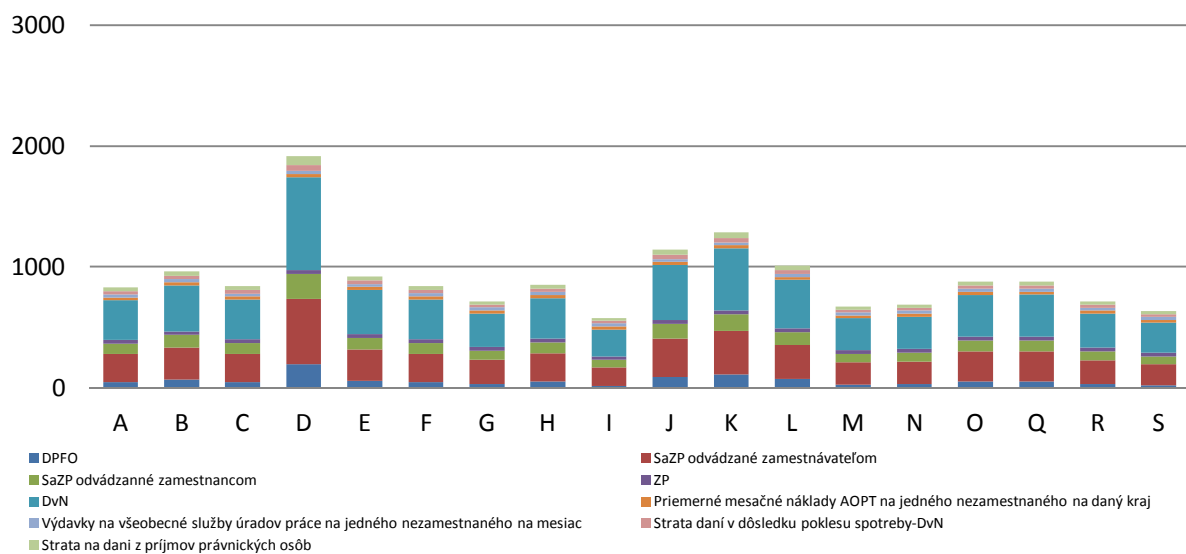
Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Nitriansky kraj

Nitriansky kraj sa tradične považoval za oblasť s rozsiahlou poľnohospodárskou produkciou a pomerne slabou priemyselnou produkciou, ktorá postupne ďalej upadala počas obdobia

transformácie. Z pohľadu nákladov nezamestnanosti podľa sektorov vykazuje mierne odlišnú štruktúru ako predošlé tri analyzované odvetvia. Najvyššie náklady vykazuje odvetvie dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu na úrovni až 1917 eur, čo preyšuje aj hodnotu vykazovanú v Bratislavskom kraji v tomto sektore. Ostatné odvetvia vykazujú výrazne nižšie hodnoty nákladov na jedného nezamestnaného, čo bolo ovplyvnené vysokou mierou nezamestnanosti, ktorá tlačila mzdy na nižšiu úroveň z dôvodu prebytku voľnej pracovnej sily.

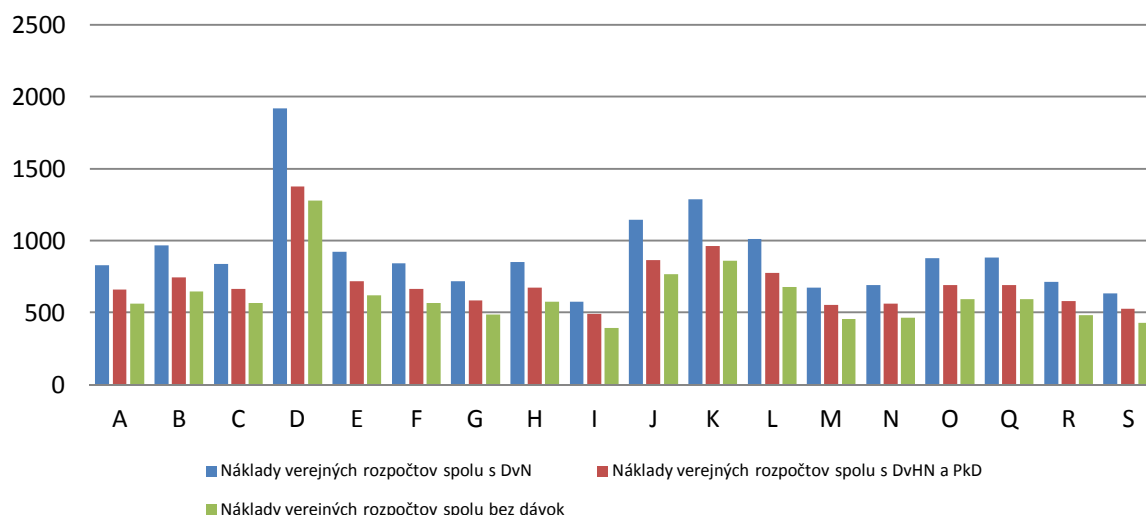
Obrázok 24 Náklady nezamestnanosti v Nitrianskom kraji členené podľa ekonomických sektorov podľa klasifikácie NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Najnižšie náklady na jedného nezamestnaného sú v odvetviach ubytovacie a stravovacie služby a ostatné činnosti. Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN boli v rozpätí od 576 eur do 1917 eur. V prípade, ak nezamestnaný nemal nárok na DvN, ale mal nárok na DvHN a PkD, náklady na jedného nezamestnaného sa pohybovali v rozpätí od 490 eur do 1376 eur. Pokiaľ nezamestnaný nemal nárok na DvN ani na DvHN a PkD, v takom prípade sa náklady na jedného nezamestnaného pohybovali v intervale od 392 eur do 1278 eur.

Obrázok 25 Štruktúra nákladov nezamestnanosti, poberateľ s DvN, Nitriansky kraj, v eur na nezamestnaného za mesiac

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Nasledujúce tabuľky (Tabuľka 36 Tabuľka 34 Tabuľka 32 Tabuľka 30 Náklady nezamestnanosti v Bratislavskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

Priama strata	Priame výdavky s DvN	Priame výdavky s DvHN a PkD	Priame výdavky bez dávok	Nepriama strata s DvN	Nepriama strata s DvHN a PkD	Nepriama strata bez dávky	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
---------------	----------------------	-----------------------------	--------------------------	-----------------------	------------------------------	---------------------------	---	--	---

a Tabuľka 37) prezentujú výsledky odhadov nákladov nezamestnanosti v Nitrianskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE a podľa dĺžky v nezamestnanosti.

Tabuľka 36 Náklady nezamestnanosti v Nitrianskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

	Priama strata-spolu	Priame výdavky s DvN	Priame výdavky s DvHN a PkD	Priame výdavky bez dávok	Nepriama strata s DvN	Nepriama strata s DvHN a PkD	Nepriama strata bez dávky	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
A	367	407	198	80	58	93	113	832	659	561
B	438	461	198	80	66	111	131	965	747	649
C	372	410	198	80	58	94	114	840	664	566
D	944	850	198	80	124	235	255	1917	1376	1278
E	416	444	198	80	63	105	125	924	720	621
F	372	410	198	80	58	94	115	841	665	567
G	307	360	198	80	51	78	99	718	584	485
H	379	415	198	80	59	96	116	853	673	575
I	232	302	198	80	42	60	80	576	490	392
J	533	534	198	80	77	134	154	1144	865	767
K	610	593	198	80	86	153	173	1289	961	863
L	463	480	198	80	69	117	137	1012	778	680
M	283	342	198	80	48	73	93	673	554	456
N	292	349	198	80	49	75	95	690	565	467
O	393	427	198	80	61	100	120	881	691	593
Q	394	427	198	80	61	100	120	882	692	594

R	306	359	198	80	51	78	98	716	582	484
S	262	326	198	80	46	68	88	634	528	430

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Tabuľka 37 Náklady nezamestnanosti v Nitrianskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného podľa dĺžky nezamestnanosti

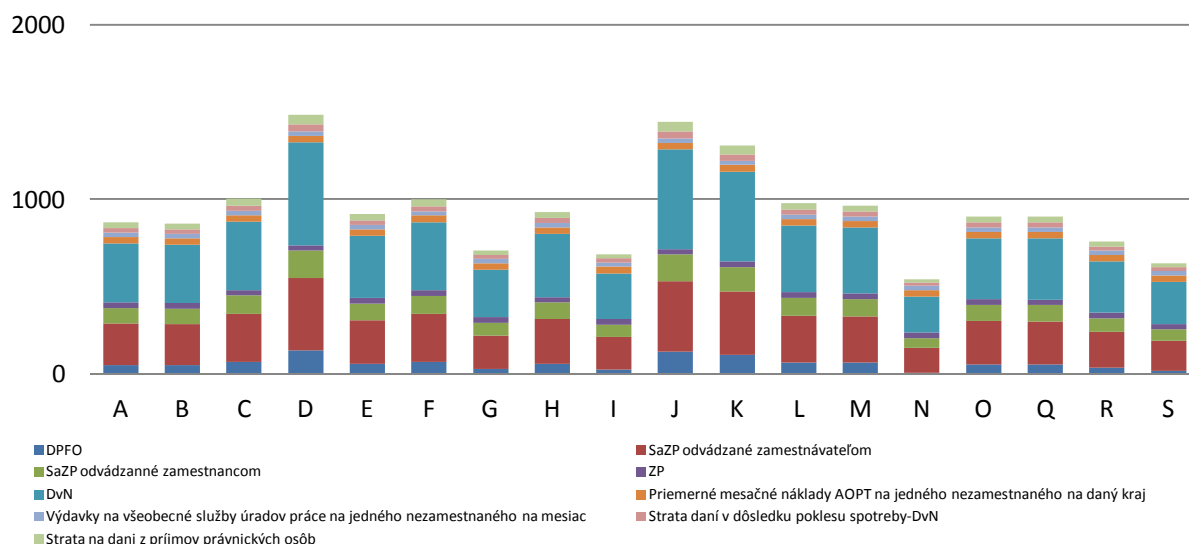
	Náklady verejných rozpočtov podľa dĺžky nezamestnanosti, priemerný počet mesiacov podľa regiónu				Náklady verejných rozpočtov podľa dĺžky nezamestnanosti, priemerná dĺžka podľa kraja (ak je menej ako 12), alebo maximálne 12 mesiacov			
	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a bez DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a bez DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
A	8943	8354	7906	6727	8943	8354	7906	6727
B	10273	9684	8964	7786	10273	9684	8964	7786
C	9026	8437	7972	6793	9026	8437	7972	6793
D	19761	19172	16518	15339	19761	19172	16518	15339
E	9861	9272	8636	7458	9861	9272	8636	7458
F	9033	8444	7977	6799	9033	8444	7977	6799
G	7808	7219	7002	5824	7808	7219	7002	5824
H	9157	8567	8076	6897	9157	8567	8076	6897
I	6399	5810	5881	4702	6399	5810	5881	4702
J	12056	11467	10384	9206	12056	11467	10384	9206
K	13498	12909	11532	10354	13498	12909	11532	10354
L	10738	10149	9335	8157	10738	10149	9335	8157
M	7364	6775	6648	5470	7364	6775	6648	5470
N	7527	6938	6778	5600	7527	6938	6778	5600
O	9430	8841	8294	7115	9430	8841	8294	7115
Q	9448	8858	8307	7129	9448	8858	8307	7129
R	7785	7196	6984	5806	7785	7196	6984	5806
S	6974	6385	6338	5160	6974	6385	6338	5160

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Žilinský kraj

Žilinský kraj je severoslovenský kraj s produkciou vyznačujúcou sa vysokou pridanou hodnotou a zamestnanosťou, ktorá je problémová najmä v severných častiach tohto regiónu. Podobne ako v Bratislavskom kraji, najvyššie náklady na nezamestnaného je možné sledovať v odvetviach dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu, odvetviach finančných a poisťovacích služieb a odvetvia informácií a komunikácií.

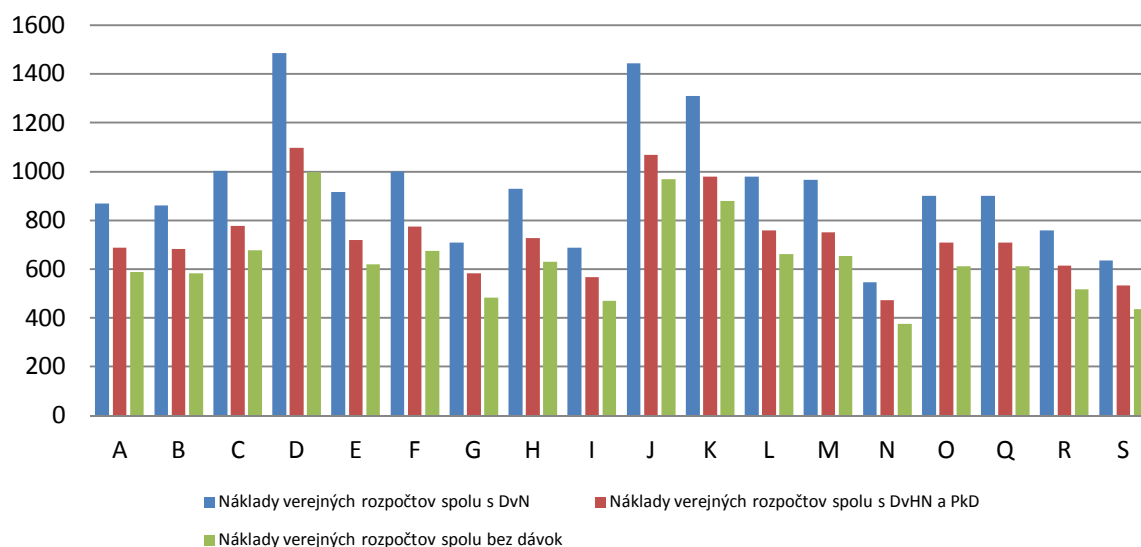
Obrazok 26 Náklady nezamestnanosti v Žilinskom kraji členené podľa ekonomických sektorov podľa klasifikácie NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Najnižšie náklady znova obdobne ako v prípade Bratislavského alebo Trenčianskeho kraja na jedného nezamestnaného pripadajú v odvetviach ubytovacie a stravovacie služby a administratívne a podporné služby. Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN sa pohybovali v rozpätí od 545 eur do 1486 eur. Ak nezamestnaný nemá nárok na DvN, ale má nárok na DvHN a PkD, v takom prípade sa náklady na jedného nezamestnaného pohybovali v rozpätí od 474 eur do 1096 eur. V prípade, ak nezamestnaný nemá nárok na DvN ani na DvHN a PkD, vtedy sa náklady na jedného nezamestnaného pohybovali v rozpätí od 376 eur do 998 eur.

Obrázok 27 Štruktúra nákladov nezamestnanosti, poberateľ s DvN, Žilinský kraj, v eur na nezamestnaného za mesiac

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Nasledujúce tabuľky (Tabuľka 38 Tabuľka 34Tabuľka 32Tabuľka 30 Náklady nezamestnanosti v Bratislavskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

Priama strata	Priame výdavky s DvN	Priame výdavky s DvHN a PkD	Priame výdavky bez dávok	Nepriama strata s DvN	Nepriama strata s DvHN a PkD	Nepriama strata bez dávky	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
---------------	----------------------	-----------------------------	--------------------------	-----------------------	------------------------------	---------------------------	---	--	---

a Tabuľka 39) prezentujú podrobné výsledky odhadov nákladov nezamestnanosti v Žilinskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE a podľa dĺžky nezamestnanosti.

Tabuľka 38 Náklady nezamestnanosti v Žilinskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

	Priama strata-spolu	Priame výdavky s DvN	Priame výdavky s DvHN a PkD	Priame výdavky bez dávok	Nepriama strata s DvN	Nepriama strata s DvHN a PkD	Nepriama strata bez dávky	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
A	380	429	211	93	59	96	117	869	688	590
B	376	426	211	93	59	95	115	861	682	584
C	451	484	211	93	67	114	134	1003	777	678
D	708	681	211	93	97	177	197	1486	1096	998
E	405	448	211	93	62	102	123	915	718	620
F	449	483	211	93	67	113	134	1000	774	676
G	296	365	211	93	50	76	96	710	583	485
H	412	454	211	93	63	104	124	929	727	629
I	284	356	211	93	48	73	93	688	568	470
J	685	664	211	93	94	171	191	1443	1067	969
K	614	609	211	93	86	154	174	1308	978	880
L	438	474	211	93	66	111	131	978	760	662
M	432	469	211	93	65	109	129	966	752	654
N	208	297	211	93	40	54	74	545	474	376
O	398	443	211	93	61	101	121	902	710	611
Q	397	443	211	93	61	101	121	901	709	611
R	322	385	211	93	53	82	102	759	615	517
S	256	334	211	93	45	66	86	636	534	435

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Tabuľka 39 Náklady nezamestnanosti v Žilinskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného podľa dĺžky nezamestnanosti

	Náklady verejných rozpočtov podľa dĺžky nezamestnanosti, priemerný počet mesiacov podľa regiónu				Náklady verejných rozpočtov podľa dĺžky nezamestnanosti, priemerná dĺžka podľa kraja (ak je menej ako 12), alebo maximálne 12 mesiacov			
	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a bez DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a bez DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
A	7964	7571	6877	5896	7964	7571	6877	5896
B	7895	7502	6824	5843	7895	7502	6824	5843
C	9126	8733	7766	6784	9126	8733	7766	6784
D	13301	12908	10960	9978	13301	12908	10960	9978

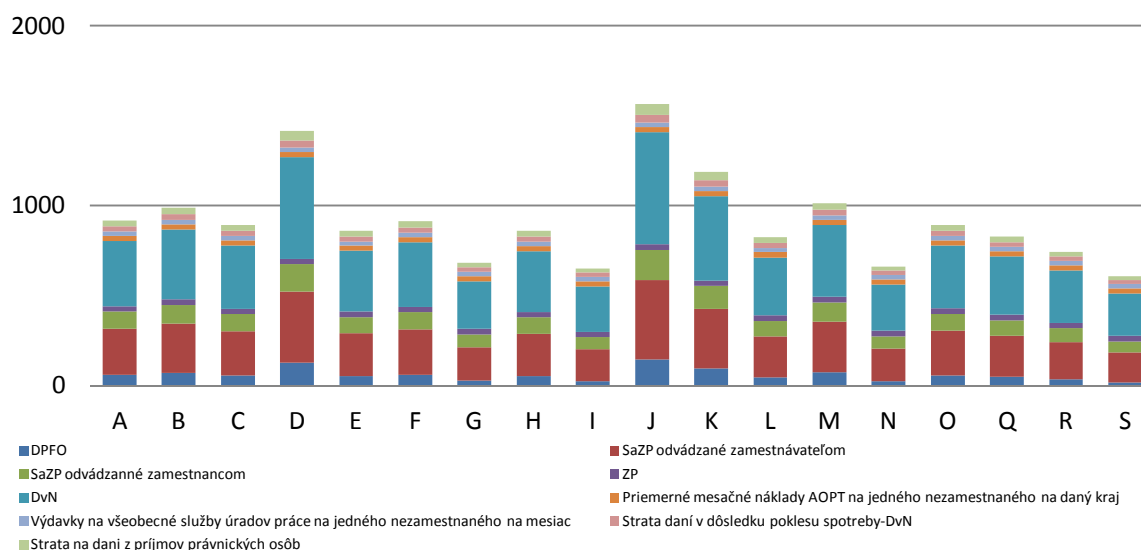
E	8366	7973	7185	6203	8366	7973	7185	6203
F	9094	8701	7742	6760	9094	8701	7742	6760
G	6591	6198	5827	4845	6591	6198	5827	4845
H	8483	8090	7274	6292	8483	8090	7274	6292
I	6400	6007	5681	4699	6400	6007	5681	4699
J	12928	12536	10675	9693	12928	12536	10675	9693
K	11765	11372	9784	8803	11765	11372	9784	8803
L	8909	8517	7600	6619	8909	8517	7600	6619
M	8806	8414	7522	6540	8806	8414	7522	6540
N	5166	4773	4737	3755	5166	4773	4737	3755
O	8249	7856	7095	6113	8249	7856	7095	6113
Q	8244	7851	7092	6110	8244	7851	7092	6110
R	7017	6624	6153	5171	7017	6624	6153	5171
S	5948	5555	5335	4354	5948	5555	5335	4354

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Banskobystrický kraj

Banskobystrický kraj patrí z pohľadu vývoja na trhu práce dlhodobo k problémovým regiónom s jednou z najvyšších mier nezamestnanosti v podmienkach SR. Toto je typické najmä pre južnú časť tohto regiónu, kde prevažuje agrárna produkcia a absentuje priemysel. Vysoká ponuka práce vytvára tlak na zníženie miezd, čo sa v tomto regióne prejavilo aj na relatívne nižšej úrovni nákladov nezamestnanosti v porovnaní s ostatnými regiónmi SR. Pomerne vysoké náklady vykazujú odvetvia služieb ako finančné a poisťovacie služby, informácie a komunikácie a priemyselné odvetvie, ako aj odvetvie dodávok elektriny, pary, plynu a studeného vzduchu.

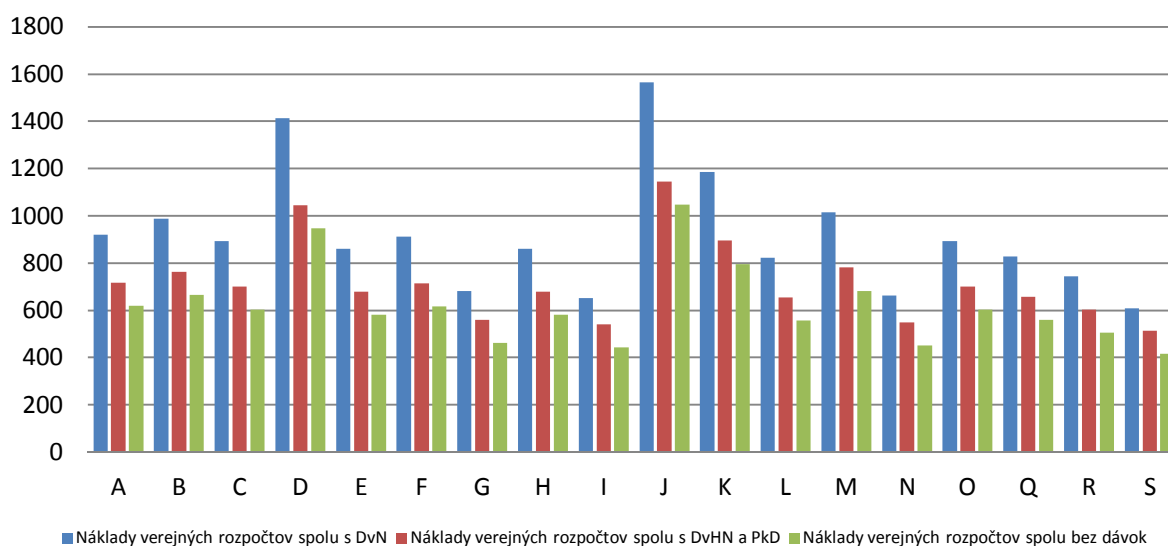
Obrázok 28 Náklady nezamestnanosti v Banskobystrickom kraji členené podľa ekonomických sektorov podľa klasifikácie NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Najnižšie náklady na jedného nezamestnaného v Banskobystrickom kraji sú v odvetviach ubytovacie a stravovacie služby a administratívne a podporné služby. Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN sa pohybovali v rozpätí od 652 eur do 1564 eur. V prípade, ak nezamestnaný nemal nárok na DvN, ale má nárok na DvHN a PkD, vtedy sa náklady na jedného nezamestnaného pohybovali v rozpätí od 541 eur do 1144 eur. Ak nezamestnaný nemá nárok na DvN ani na DvHN a PkD, potom sa náklady na jedného nezamestnaného pohybovali v intervale od 443 eur do 1046 eur. Tento región síce vykazuje nižšie horné hranice nákladov, avšak na druhej strane, dolná hranice je na porovnateľnej úrovni s Bratislavským krajom, čo naznačuje rovnomernejšie rozdelenie príjmov v tomto regióne.

Obrázok 29 Štruktúra nákladov nezamestnanosti, poberateľ s DvN, Banskobystrický kraj, v eur na nezamestnaného za mesiac

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Nasledujúce tabuľky (Tabuľka 40 Tabuľka 34 Tabuľka 32 Tabuľka 30 Náklady nezamestnanosti v Bratislavskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

Priama strata	Priame výdavky s DvN	Priame výdavky s DvHN a PkD	Priame výdavky bez dávok	Nepriama strata s DvN	Nepriama strata s DvHN a PkD	Nepriama strata bez dávky	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
---------------	----------------------	-----------------------------	--------------------------	-----------------------	------------------------------	---------------------------	---	--	---

a Tabuľka 41) prezentujú podrobné výsledky odhadov nákladov nezamestnanosti v Banskobystrickom regióne v členení na ekonomické sektory NACE a podľa dĺžky nezamestnanosti.

Tabuľka 40 Náklady nezamestnanosti v Banskobystrickom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

	Priama strata-spolu	Priame výdavky s DvN	Priame výdavky s DvHN a PkD	Priame výdavky bez dávok	Nepriama strata s DvN	Nepriama strata s DvHN a PkD	Nepriama strata bez dávky	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
A	412	444	202	84	63	104	124	919	718	620
B	449	473	202	84	67	113	133	989	764	666
C	397	433	202	84	61	101	121	892	700	602
D	674	647	202	84	93	169	189	1414	1045	947
E	381	421	202	84	59	97	117	861	679	581
F	408	442	202	84	63	103	123	913	714	615
G	285	347	202	84	48	73	93	681	561	462
H	380	420	202	84	59	96	116	859	678	580
I	270	335	202	84	47	69	89	652	541	443
J	754	708	202	84	102	188	208	1564	1144	1046
K	553	553	202	84	79	139	159	1186	894	796
L	361	405	202	84	57	92	112	823	654	556
M	462	483	202	84	69	117	137	1014	781	683
N	276	340	202	84	47	71	91	663	548	450
O	398	434	202	84	61	101	121	894	701	603
Q	363	407	202	84	57	92	112	828	658	560
R	319	373	202	84	52	81	102	745	602	504
S	247	318	202	84	44	64	84	609	513	415

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Tabuľka 41 Náklady nezamestnanosti v Banskobystrickom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného podľa dĺžky nezamestnanosti

	Náklady verejných rozpočtov podľa dĺžky nezamestnanosti, priemerný počet mesiacov podľa regiónu				Náklady verejných rozpočtov podľa dĺžky nezamestnanosti, priemerná dĺžka podľa kraja (ak je menej ako 12), alebo maximálne 12 mesiacov			
	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a bez DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a bez DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
A	13409	12329	12202	10533	9820	9231	8613	7435
B	14334	13254	12985	11316	10515	9926	9166	7988
C	13052	11972	11900	10230	9552	8963	8400	7221
D	19979	18899	17766	16097	14754	14165	12541	11363
E	12639	11559	11550	9881	9242	8653	8153	6975
F	13326	12246	12132	10463	9758	9169	8564	7386
G	10252	9172	9529	7860	7450	6861	6726	5548
H	12612	11532	11528	9858	9222	8633	8137	6959
I	9861	8781	9197	7528	7156	6567	6492	5314
J	21972	20892	19454	17784	16250	15661	13732	12554
K	16949	15869	15200	13531	12478	11889	10729	9551
L	12135	11055	11124	9454	8864	8275	7852	6674
M	14675	13595	13274	11605	10771	10182	9370	8192
N	10010	8930	9323	7654	7267	6678	6581	5403
O	13075	11995	11919	10250	9569	8980	8414	7235

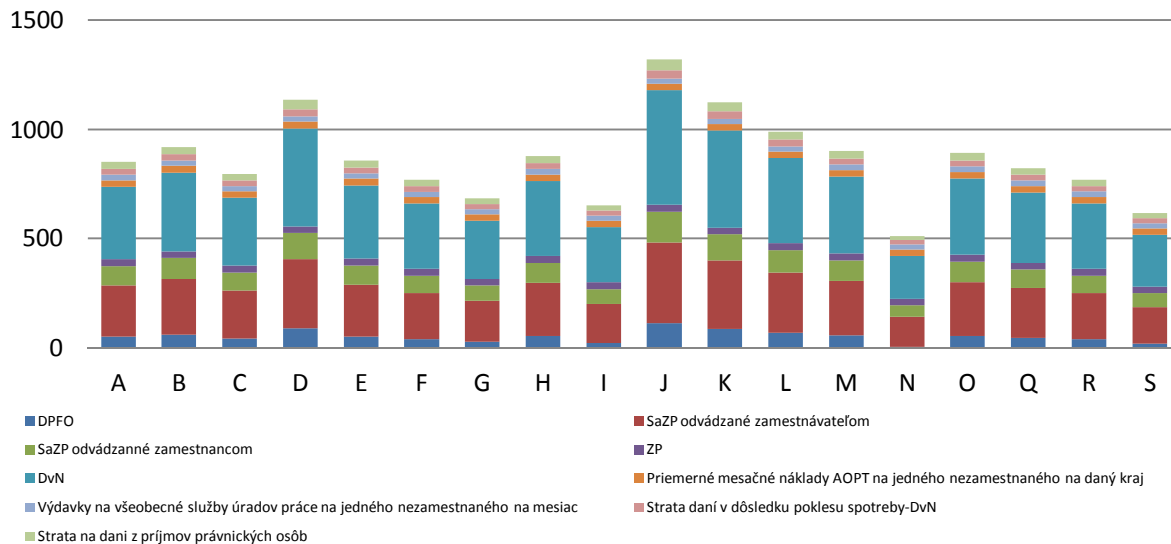
Q	12203	11123	11181	9512	8914	8325	7892	6714
R	11095	10015	10242	8573	8082	7493	7230	6052
S	9297	8217	8720	7050	6732	6143	6155	4977

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Prešovský kraj

Prešovský kraj je ekonomicky najmenej výkonným regiónom SR. Je to spôsobené slabo rozvinutým priemyslom a doteraz málo využívanou možnosťou výhodného geografického umiestnenia tohto odvetvia pre turistický ruch. Slabá ekonomická výkonnosť sa samozrejme prejavuje na mzde, ktorá je určovaná hraničným produktom práce. Najvyššie náklady boli v tomto regióne vykázané podobne ako vo väčšine regiónov v odvetviach dodávka elektriny, pary, plynu a studeného vzduchu, finančné a poisťovacie služby a informácie a komunikácie.

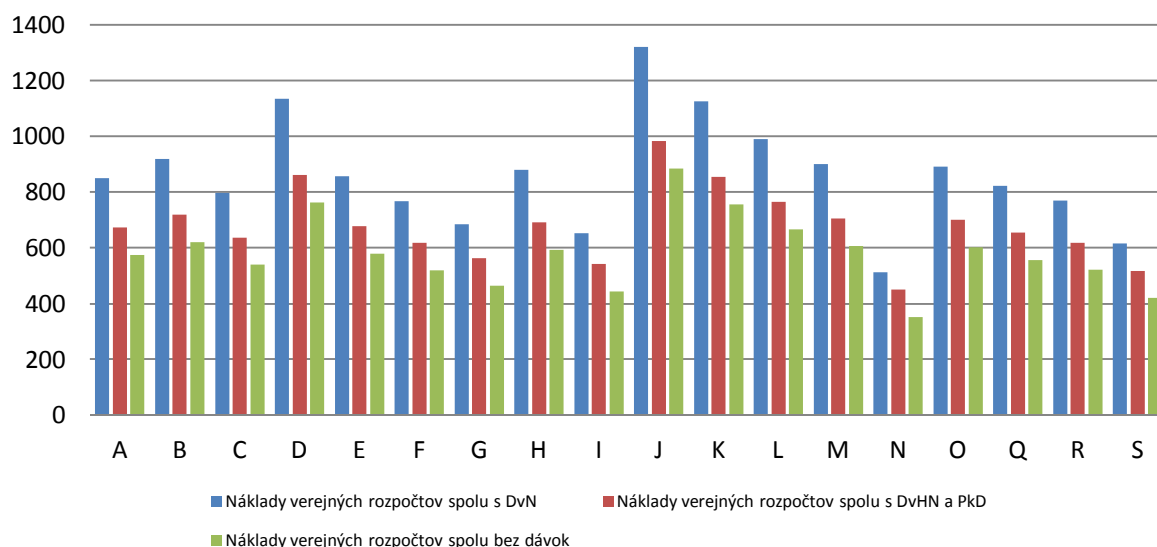
Obrázok 30 Náklady nezamestnanosti v Prešovskom kraji členené podľa ekonomických sektorov podľa klasifikácie NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Najnižšie náklady na jedného nezamestnaného v Prešovskom regióne bolo v odvetví administratívne a podporné služby. Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN sa pohybovali v rozpätí od 513 eur do 1319 eur. V prípade, ak nezamestnaný nemal nárok na DvN, ale mal nárok na DvHN a PkD, náklady na jedného nezamestnaného sa pohybovali v rozpätí od 450 eur do 983 eur. Ak nezamestnaný nemá nárok na DvN ani na DvHN a PkD, potom sa náklady na jedného nezamestnaného pohybovali v intervale od 351 eur do 884 eur. Tento región vykazuje najnižšiu dolnú hranicu nákladov nezamestnanosti v SR.

Obrázok 31 Štruktúra nákladov nezamestnanosti, poberateľ s DvN, Prešovský kraj, v eur na nezamestnaného za mesiac

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Nasledujúce tabuľky (Tabuľka 34 Tabuľka 32 Tabuľka 30 Náklady nezamestnanosti v Bratislavskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

Priama strata	Priame výdavky s DvN	Priame výdavky s DvHN a PkD	Priame výdavky bez dávok	Nepriama strata s DvN	Nepriama strata s DvHN a PkD	Nepriama strata bez dávky	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
---------------	----------------------	-----------------------------	--------------------------	-----------------------	------------------------------	---------------------------	---	--	---

Tabuľka 42 a Tabuľka 43) prezentujú podrobné výsledky odhadov nákladov nezamestnanosti v Prešovskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE a podľa dĺžky nezamestnanosti.

Tabuľka 42 Náklady nezamestnanosti v Prešovskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

	Priama strata-spolu	Priame výdavky s DvN	Priame výdavky s DvHN a PkD	Priame výdavky bez dávok	Nepriama strata s DvN	Nepriama strata s DvHN a PkD	Nepriama strata bez dávky	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
A	375	417	203	85	59	95	115	851	673	575
B	412	445	203	85	63	104	124	920	719	620
C	346	395	203	85	55	88	108	797	637	539
D	526	533	203	85	76	132	152	1135	861	763
E	378	420	203	85	59	96	116	857	677	579
F	331	383	203	85	54	84	105	768	618	520
G	286	349	203	85	49	73	93	684	562	464
H	390	428	203	85	60	99	119	879	691	593
I	270	336	203	85	47	69	89	653	542	444
J	624	608	203	85	87	156	176	1319	983	884
K	520	529	203	85	75	131	151	1124	854	756
L	449	474	203	85	67	113	133	990	765	667
M	401	437	203	85	62	102	122	900	706	607
N	196	279	203	85	38	51	71	513	450	352

O	396	434	203	85	61	100	121	891	700	601
Q	360	406	203	85	57	91	112	823	654	556
R	332	384	203	85	54	85	105	769	619	521
S	250	321	203	85	44	65	85	616	518	420

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Tabuľka 43 Náklady nezamestnanosti v Prešovskom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného podľa dĺžky nezamestnanosti

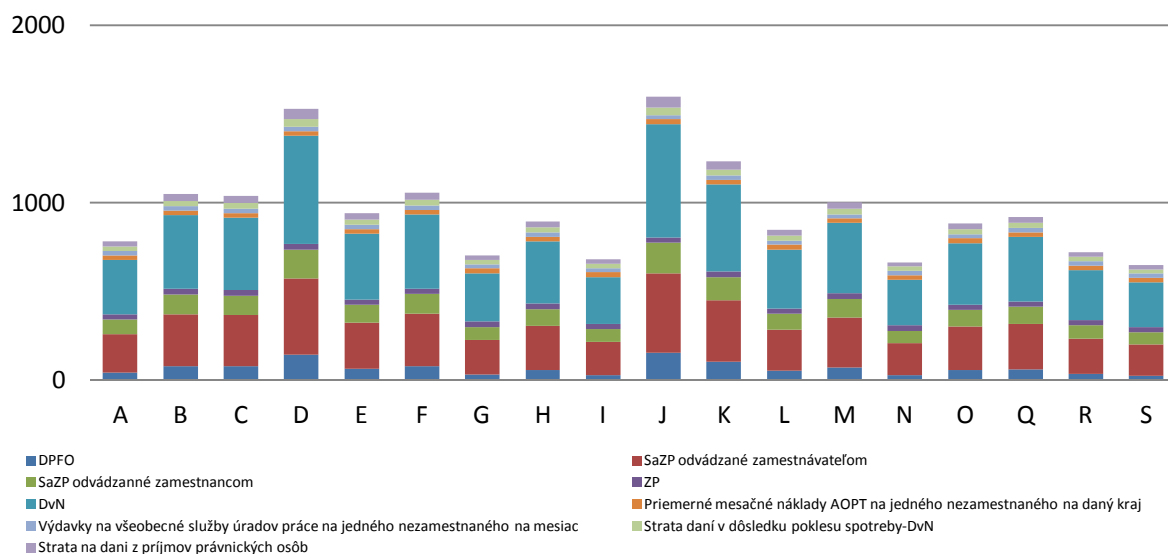
	Náklady verejných rozpočtov podľa dĺžky nezamestnanosti, priemerný počet mesiacov podľa regiónu				Náklady verejných rozpočtov podľa dĺžky nezamestnanosti, priemerná dĺžka podľa kraja (ak je menej ako 12), alebo maximálne 12 mesiacov			
	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a bez DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a bez DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
A	11837	10855	10770	9199	9145	8555	8077	6899
B	12704	11722	11497	9926	9829	9240	8622	7444
C	11157	10175	10199	8628	8607	8018	7649	6471
D	15416	14434	13772	12201	11973	11384	10329	9150
E	11917	10935	10837	9266	9208	8619	8128	6949
F	10792	9810	9893	8322	8319	7730	7420	6242
G	9725	8743	8998	7427	7476	6887	6749	5571
H	12185	11203	11062	9491	9420	8831	8296	7118
I	9337	8355	8673	7102	7169	6580	6504	5326
J	17742	16760	15723	14152	13811	13222	11792	10614
K	15282	14301	13660	12089	11867	11278	10245	9067
L	13585	12603	12236	10665	10526	9937	9177	7999
M	12456	11474	11289	9718	9634	9045	8467	7288
N	7579	6597	7198	5627	5779	5190	5398	4220
O	12343	11361	11194	9623	9545	8956	8396	7218
Q	11479	10497	10469	8898	8861	8272	7852	6674
R	10809	9827	9907	8336	8332	7743	7430	6252
S	8878	7896	8288	6717	6806	6217	6216	5037

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Košický kraj

Košický kraj patril v minulosti k nadpriemerným z pohľadu ekonomickej výkonnosti v SR, avšak postupne sa dostal na úroveň slovenského priemeru. Hlavným motorom tohto regiónu je mesto Košice, v ktorom sídli US Steel, jeden z najväčších a najvýznamnejších podnikov SR, zamestnávajúci ako priamo tak aj nepriamo niekoľko tisíc osôb. Toto sa prejavilo aj na nákladoch na nezamestnaného, ktoré sa blížila vo vybraných sektoroch k priemerným národným v týchto sektoroch. Najvyššie náklady na nezamestnaného boli v odvetviach dodávka elektriny, pary, plynu a studeného vzduchu a finančné a poisťovacie služby.

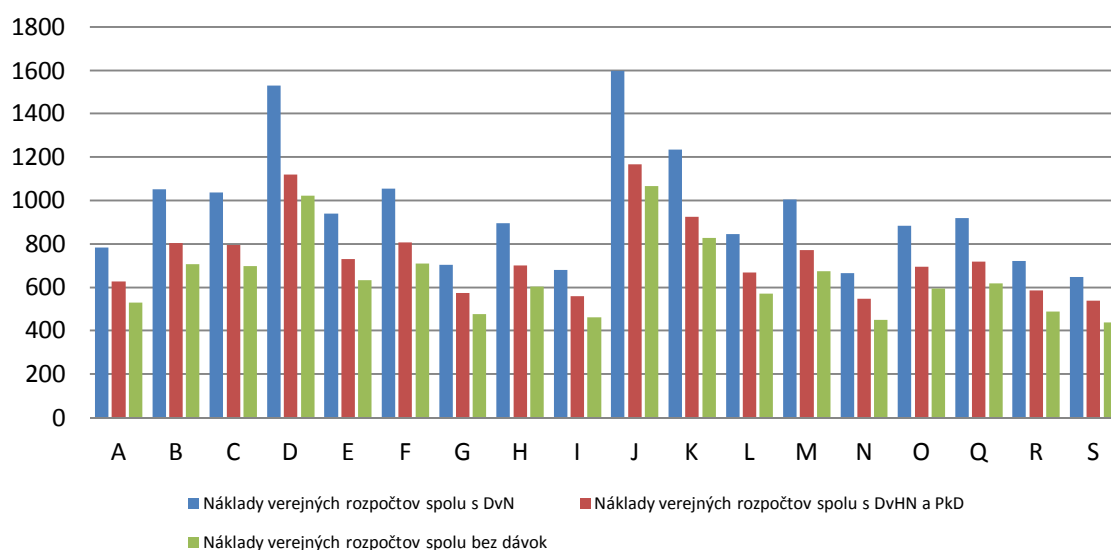
Obrázok 32 Náklady nezamestnanosti v Košickom kraji členené podľa ekonomických sektorov podľa klasifikácie NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Najnižšie náklady na jedného nezamestnaného boli v Košickom kraji v odvetviach ubytovacie a stravovacie služby a administratívne a podporné služby. Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN sa pohybovali v intervale od 664 eur do 1598 eur. V prípade, ak nezamestnaný nemal nárok na DvN, ale mal nárok na DvHN a PkD, v takom prípade sa náklady na jedného nezamestnaného pohybovali v rozpätí od 548 eur do 1166 eur. V prípade, ak nezamestnaný nemal nárok na DvN ani na DvHN a PkD, potom sa náklady na jedného nezamestnaného pohybovali v rozpätí od 450 eur do 1067 eur.

Obrázok 33 Štruktúra nákladov nezamestnanosti, poberateľ s DvN, Košický kraj, v eur na nezamestnaného za mesiac

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Tabuľka 44 Náklady nezamestnanosti v Košickom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného za mesiac

	Priama strata-spolu	Priame výdavky s DvN	Priame výdavky s DvHN a PkD	Priame výdavky bez dávok	Nepriama strata s DvN	Nepriama strata s DvHN a PkD	Nepriama strata bez dávky	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
A	340	387	199	81	55	87	107	782	626	528
B	483	496	199	81	71	122	142	1050	804	705
C	475	491	199	81	70	120	140	1036	794	696
D	737	691	199	81	100	184	204	1528	1120	1022
E	424	451	199	81	64	107	127	939	730	632
F	485	498	199	81	71	122	142	1054	806	708
G	299	355	199	81	50	76	97	703	574	476
H	400	433	199	81	62	101	121	895	701	603
I	286	345	199	81	49	73	94	680	559	461
J	774	720	199	81	104	193	213	1598	1166	1067
K	580	571	199	81	82	146	166	1234	925	827
L	374	413	199	81	59	95	115	845	668	570
M	458	477	199	81	68	115	136	1003	772	674
N	278	339	199	81	48	71	91	664	548	450
O	394	428	199	81	61	100	120	883	693	595
Q	413	443	199	81	63	105	125	919	717	619
R	308	362	199	81	51	79	99	720	586	487
S	269	332	199	81	47	69	89	647	537	439

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Tabuľka 45 Náklady nezamestnanosti v Košickom regióne v členení na ekonomické sektory NACE, v eur na nezamestnaného podľa dĺžky nezamestnanosti

	Náklady verejných rozpočtov podľa dĺžky nezamestnanosti, priemerný počet mesiacov podľa regiónu				Náklady verejných rozpočtov podľa dĺžky nezamestnanosti, priemerná dĺžka podľa kraja (ak je menej ako 12), alebo maximálne 12 mesiacov			
	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a bez DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvN a bez DvHN	Náklady verejných rozpočtov spolu s DvHN a PkD	Náklady verejných rozpočtov spolu bez dávok
A	10954	9972	10020	8449	8449	7860	7515	6337
B	14339	13357	12859	11288	11124	10535	9644	8466
C	14161	13179	12709	11138	10983	10394	9532	8354
D	20367	19385	17915	16344	15888	15299	13436	12258
E	12936	11954	11682	10111	10016	9426	8762	7583
F	14389	13407	12901	11330	11164	10575	9676	8498
G	9961	8979	9186	7615	7664	7075	6890	5712
H	12375	11393	11212	9641	9572	8983	8409	7231
I	9672	8690	8944	7373	7436	6847	6708	5530
J	21243	20262	18651	17080	16581	15992	13988	12810
K	16657	15675	14803	13232	12956	12367	11102	9924
L	11752	10770	10689	9118	9080	8491	8017	6839
M	13742	12760	12358	10787	10653	10063	9269	8090

N	9468	8486	8773	7202	7275	6686	6580	5402
O	12234	11252	11093	9522	9460	8871	8320	7141
Q	12686	11704	11472	9901	9818	9229	8604	7426
R	10179	9197	9369	7798	7836	7247	7027	5849
S	9257	8275	8596	7025	7108	6519	6447	5269

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov zo ŠÚ SR, MF SR, TREXIMA, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

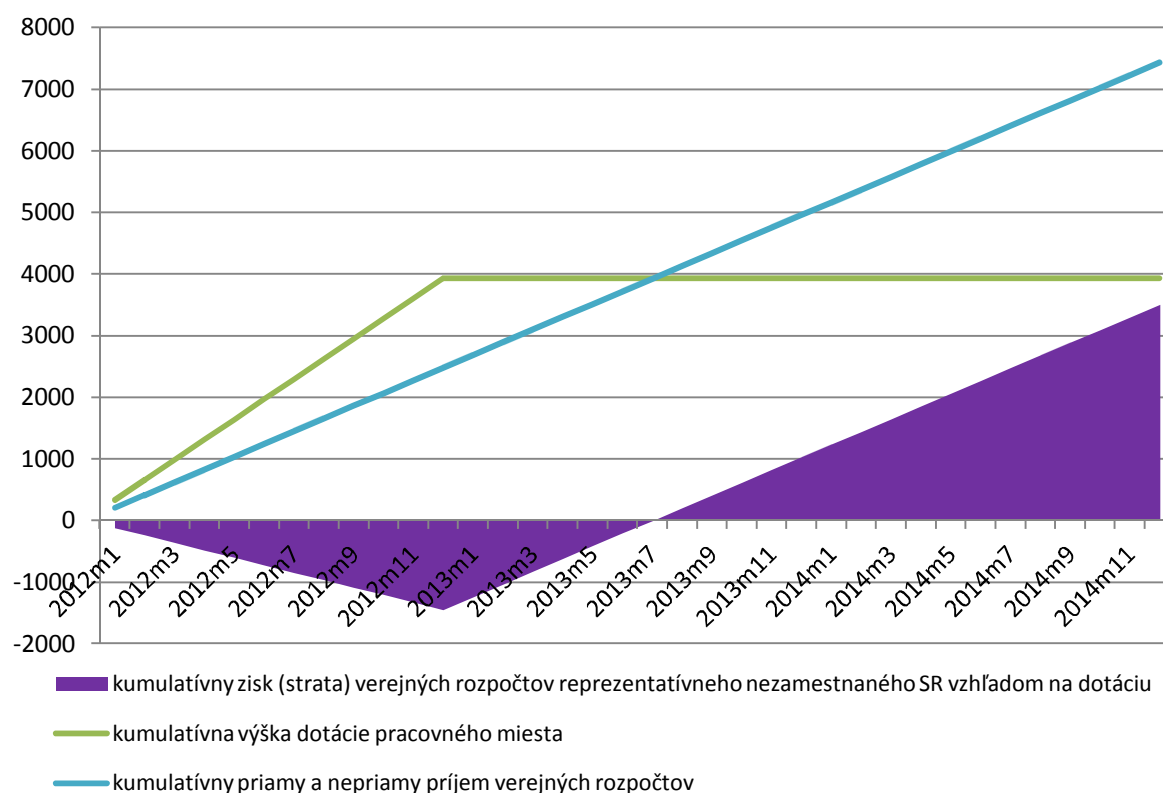
4 Analýza nákladov a výnosov

V predchádzajúcich častiach bola zadefinovaná metodika výpočtu nákladov nezamestnanosti z pohľadu verejných rozpočtov a následne boli tieto náklady vypočítané na základe rôznych úrovni miezd a odlišných sociálnych podmienok. V tejto kapitole využijeme predchádzajúce poznatky a pokúsime sa načrtnúť prípadné východiská pre riešenie nezamestnanosti, pričom budeme sledovať návratnosť hypotetických opatrení. V prvej situácii budeme uvažovať s nákladmi nezamestnanosti na reprezentatívneho nezamestnaného, pričom bude použitá mzda vypočítaná na základe priemernej dávky v nezamestnanosti pri výške dotácie novovytvoreného miesta na úrovni minimálnej mzdy roku 2012 (327,2 eur). V druhej situácii budeme predpokladať, že mzda na novovytvorenom pracovnom mieste bude na úrovni 624 eur (mzda na základe PDvN) a určíme maximálnu výšku dotácie, pri ktorej sa štátu opláti vytvorenie nového miesta podporiť. Ďalej budeme uvažovať s nákladmi nezamestnanosti pri troch typoch uchádzačov o zamestnanie (poberateľ DvN, poberateľ DvHN a PkD, uchádzač bez dávok) pri dvoch výškach dotácie pracovného miesta (dotácia vo výške minimálnej mzdy, dotácia vo výške mzdy vypočítanej na základe PDvN), pričom nás bude predovšetkým zaujímať dĺžka návratnosti danej dotácie. Súčasne v rámci analýzy nákladov a výnosov budeme sledovať maximálnu efektívnu výšku dotácie pracovného miesta, ktorú je rozumné vynaložiť z verejných zdrojov na podporu pracovného miesta.

Reprezentatívny nezamestnaný v SR s dotáciou na úrovni minimálnej mzdy

Uvažujme s výškou nákladov nezamestnanosti reprezentatívneho uchádzača o zamestnanie, ktorý sa stal na začiatku roka 2012 nezamestnaným. Pred stratou zamestnania nezamestnaný zarábala mzdu vo výške mzdy vypočítanej na základe priemernej dávky v nezamestnanosti (624 eur). Ďalej predpokladajme, že štát sa rozhodne dotovať novovytvorené pracovné miesto počas doby jedného roka vo výške 327 eur mesačne (minimálna mzda roku 2012), aby tohto uchádzača o zamestnanie zamestnal, s tým, že zamestnávateľ sa zaviazal udržať pracovné miesto jeden rok po uplynutí dotácie, pričom nominálna mzda zamestnanca nemôže klesnúť pod úroveň minimálnej mzdy. Uvedenú situáciu budeme sledovať z hľadiska návratnosti dotácie oproti dvom odlišným úrovniam – návratnosť dotácie z hľadiska vynaložených nákladov na dotáciu samotnú a návratnosť dotácie oproti celkovým nákladom nezamestnanosti, ak by uchádzač o zamestnanie zostal nezamestnaným. Na nasledovnom obrázku (Obrázok 34) uvádzame prvú situáciu:

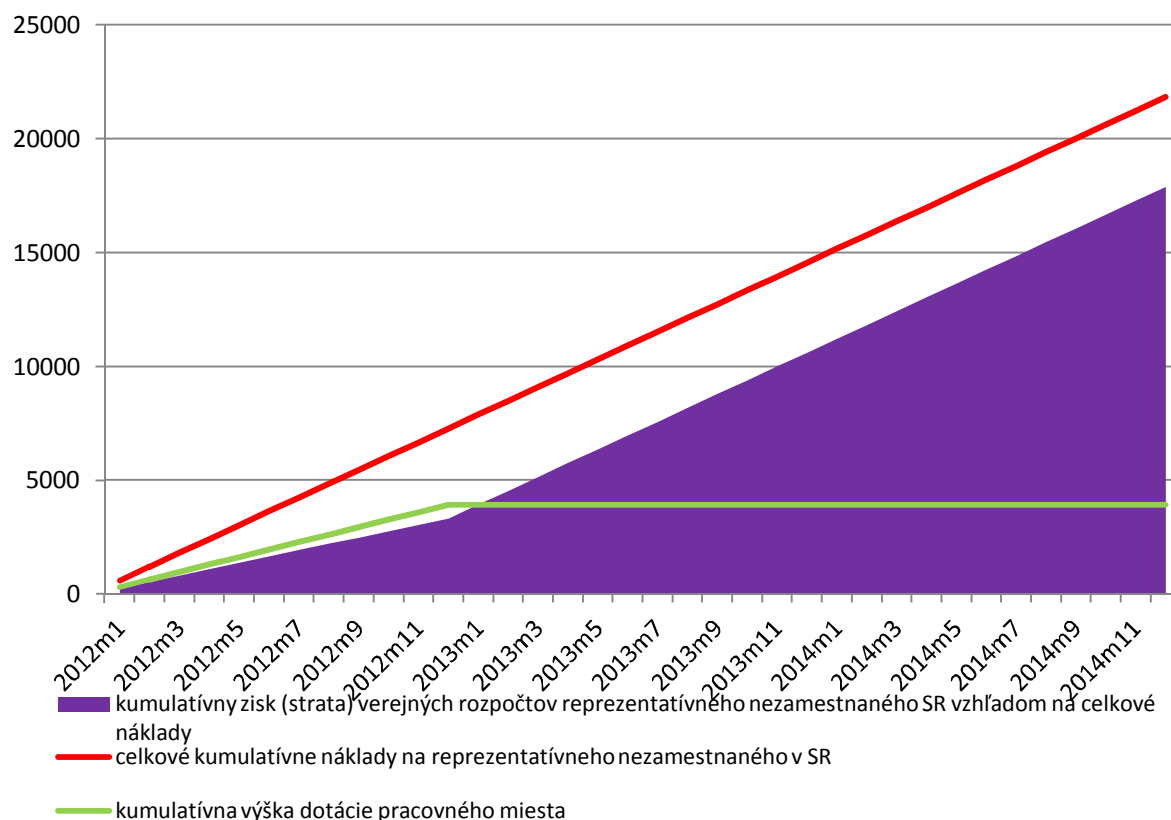
Obrázok 34 Návravnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, reprezentatívny nezamestnaný, minimálna mzda, v euro

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Zelená čiara na grafe reprezentuje kumulatívne výdavky štátu na dotáciu počas obdobia jej vyplácania (jeden rok). Po jednom roku sa kumulatívne dotácie zastavia na konštantnej úrovni, nakoľko štát po uplynutí tohto obdobia pracovné miesto nedotuje. Modrá čiara reprezentuje kumulatívny príjem štátu spojený s vyplácaním SaZP od zamestnanca a zamestnávateľa, platbami DPFO, nárastom spotrebných daní spojených so zvýšenou spotrebou nezamestnaného a nárastom výberu daní z príjmu právnických osôb. V bode, v ktorom kumulatívny príjem (modrá čiara) pretne výdavky štátu sa štát dostáva do neutrálnej situácie z hľadiska jeho vynaložených nákladov a príjmov. Od tohto momentu každý ďalší mesiac, počas ktorého bude sledovaná osoba zarábať, vyjadruje zisk štátu. Zisk resp. strata sú vyjadrené prostredníctvom fialovej plochy, ktorá nadobúda kladné hodnoty od šiesteho mesiaca po skončení trvania dotácie. Z uvedeného vyplýva, že ak jednotlivец bude pracovať aspoň sedem mesiacov po vyčerpaní dotácie, táto forma investície bude pre štát neutrálna, pričom každý ďalší mesiac bude prinášať zisk štátu. Uvažujme rovnakú situáciu návratnosti dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti vynaložených na nezamestnaného, ak by zostal nezamestnaný.

Obrázok 35 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, reprezentatívny nezamestnaný, minimálna mzda, v euro

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Červená čiara reprezentuje kumulatívne výdavky štátu na nezamestnaného, ak by počas celého sledovaného obdobia zostal nezamestnaným. Oproti nákladom nezamestnanosti vynaložených v prípade nezamestnania sa uchádzača o zamestnanie sa štát dostáva do kladných čísel od prvého okamihu vynaloženia dotácie. Je to spôsobené nižšími výdavkami dotácie v porovnaní s nákladmi nezamestnaného. Fialová plocha reprezentujúca zisk rastie rýchlejšie ako v predchádzajúcom prípade, pretože výhodnosť dotácie v porovnaní s celkovými nákladmi nezamestnanosti nespočíva len v náraste príjmov štátu v dôsledku nárastu príjmu nezamestnaného, ale aj v nižších nákladoch na dotáciu oproti celkovým nákladom nezamestnanosti.

Ak by sme predpokladali, že štát sa rozhodne dotovať novovytvorené miesto pre všetkých nezamestnaných roku 2012 (405 889), celkové náklady a ziskovosť oproti jednotlivým situáciám po dvoch rokoch by bola nasledovná:

Tabuľka 46 Celkové náklady nezamestnanosti a ziskovosť dotácie oproti jednotlivým situáciám z hľadiska výšky nákladov nezamestnanosti 2012, na jedného UoZ, 10000 UoZ, na priemerný počet UoZ 2012

ukazovateľ	na 1 UoZ	na 10 000 UoZ	na všetkých UoZ
celková výška dotácie na reprezentatívneho nezamestnaného SR	3926 eur	3,9 ml. eur	1593,7 ml. eur
celková výška nákladov na 1 reprezentatívneho nezamestnaného ak by zostal nezamestnaný	14551 eur	14,6 ml. eur	5906,2 ml. eur
zisk (strata) verejných rozpočtov reprezentatívneho nezamestnaného SR vzhľadom na celkové náklady	10625 eur	10,6 ml. eur	4312,5 ml. eur
zisk (strata) verejných rozpočtov reprezentatívneho nezamestnaného SR vzhľadom na dotáciu	1028 eur	1,03 ml. eur	417,4 ml. eur

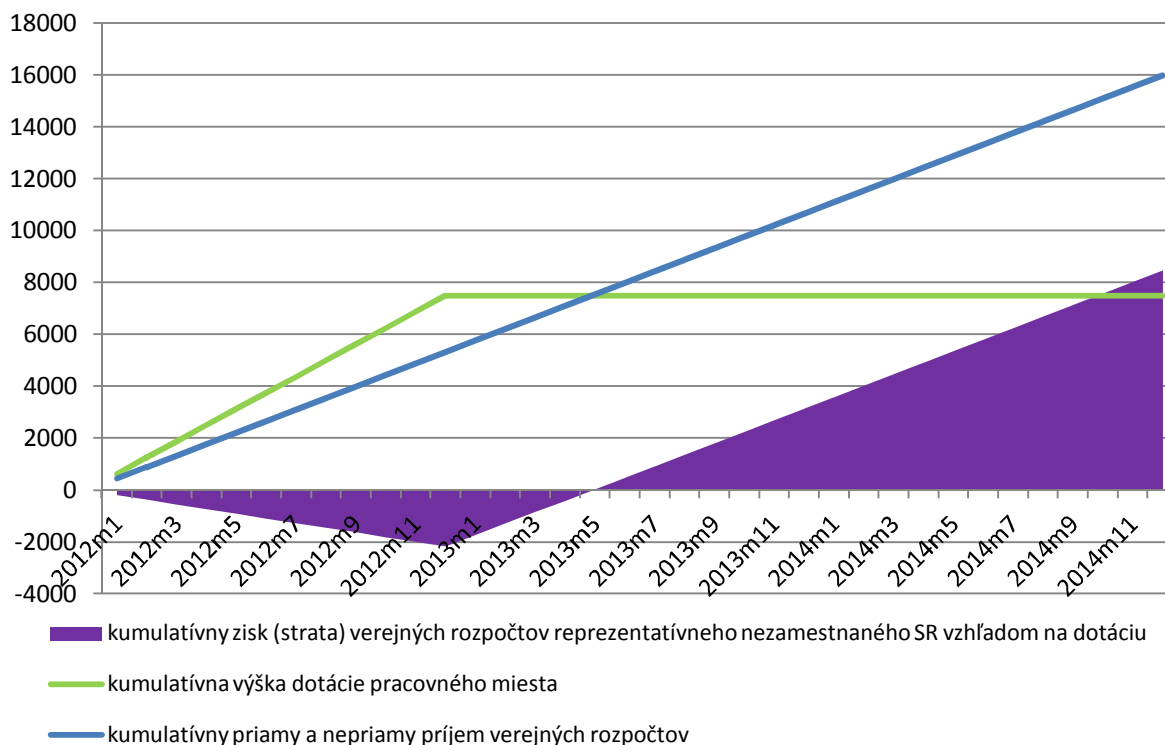
Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Z tabuľky (Tabuľka 46) je možné dedukovať, že ak by štát dotoval novovytvorené pracovné miesto vo výške minimálnej mzdy počas obdobia jedného roka a jednotlivец by zostal minimálne jeden rok po vyčerpaní dotácie zamestnaný, zisk štátu oproti dotácii by bol približne 1000 eur. Avšak ak by sme rovnakú situáciu porovnali oproti nákladom vynaloženým v prípade, že by sledovaná osoba zostala nezamestnaná, štát by oproti tejto situácii na základe uvedených prepočtov získal viac ako 10 000 eur.

Dotácia mzdy na úrovni priemernej DvN - reprezentatívny nezamestnaný SR

V predchádzajúcom prípade bolo uvažované s výškou dotácie na úrovni minimálnej mzdy a rovnakej výške vyplácanej mzdy. Uvažujme situáciu, kedy zamestnávateľ bude vyplácať jednotlivcovi 624 eur (reprezentatívna mzda nezamestnaných počítaná na základe priemernej DvN). Ďalej predpokladajme, že štát sa rozhodne dotovať novovytvorené pracovné miesto počas doby jedného roka vo výške 624 eur mesačne, aby tohto uchádzača o zamestnanie zamestnal, s tým, že zamestnávateľ sa zaviazá udržať pracovné miesto jeden rok po uplynutí dotácie, pričom nominálna mzda zamestnanca nemôže klesnúť pod úroveň 624 eur. Bude nás predovšetkým zaujímať návratnosť investície do pracovného miesta. Sledujme najskôr situáciu návratnosti dotácie z pohľadu nákladov vynaložených na dotáciu.

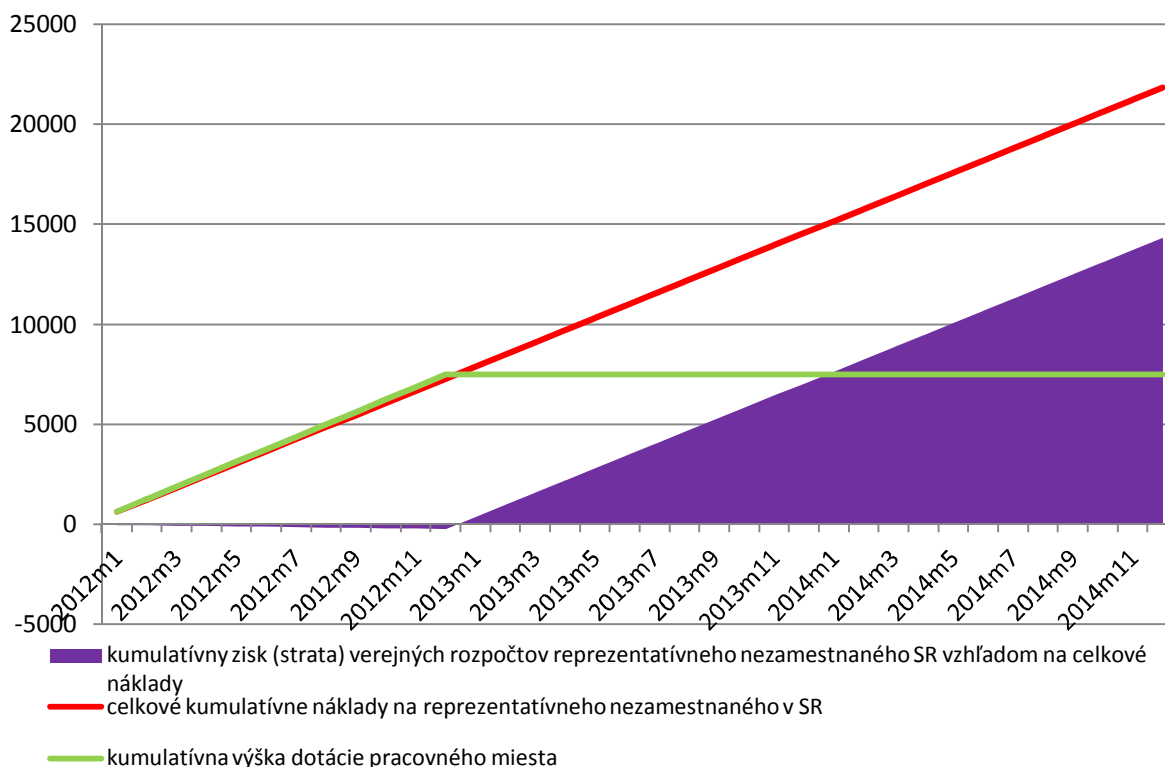
Obrázok 36 Návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, reprezentatívny nezamestnaný, mzda podľa PDvN, v euro

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Z vyššie uvedeného obrázku (Obrázok 36) možno konštatovať, že návratnosť dotácie pracovného miesta z pohľadu nákladov na ňu vynaložených je päť mesiacov po vyplatení dotácie. Obdobie, počas ktorého zelená krivka nadobúda vyššie hodnoty ako modrá úsečka reprezentujú stratu štátu, vyjadrenú zápornými hodnotami fialovej plochy. Po dvoch rokoch pracovania pôvodne nezamestnanej osoby je štát v plusových číslach zhruba vo výške 3160 eur. Avšak ak sa pozrieme na rovnakú situáciu z pohľadu nákladov nezamestnanosti, ak by uchádzač o zamestnanie zostal nezamestnaný, situácia bude odlišná.

Obrázok 37 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, reprezentatívny nezamestnaný, mzda podľa PDvN, v euro

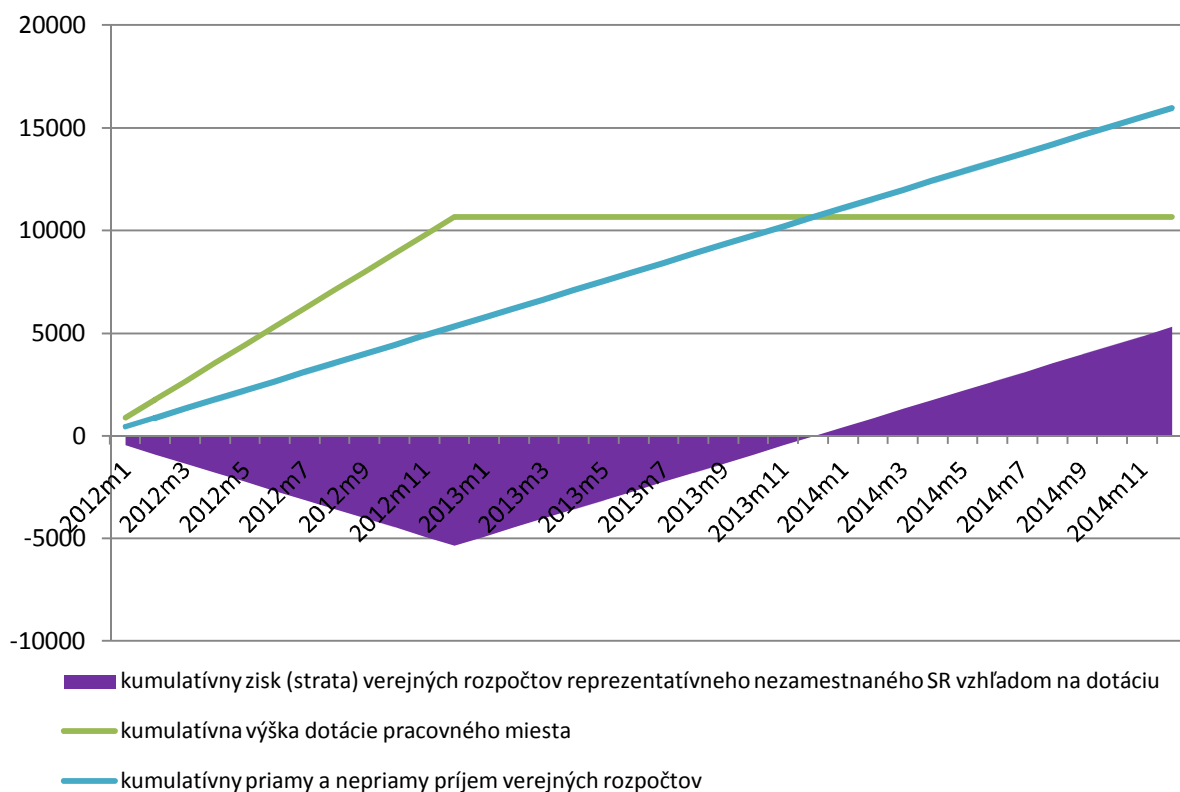
Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

V uvedenom prípade možno sledovať, že náklady na dotáciu sú takmer na rovnakej úrovni ako náklady spojené s nezamestnaným jednotlivcom, ak by zostal nezamestnaným. Dá sa povedať, že uvedená situácia počas prvého roka dotovania pracovného miesta skoro nevytvára žiadnu stratu a je akousi alternatívnou formou využitia finančných prostriedkov, o ktoré by štát prišiel, ak by sa daná osoba nezamestnala. Na druhú stranu, po prvom roku investícia do pracovného miesta vytvára zisk a to už od prvého mesiaca po vyčerpaní dotácie. Po dvoch rokoch od začatia vyplácania dotácie štátny rozpočet získa viac ako 7 000 eur, oproti situácii, ak by nezamestnaná osoba zostala bez práce.

Neutrálna dotácia pri mzde na základe priemernej DvN - reprezentatívny nezamestnaný SR

Uvažujme situáciu, kedy zamestnávateľ bude vyplácať jednotlivcovi 624 eur (reprezentatívna mzda nezamestnaných počítaná na základe priemernej DvN) pri rovnakých podmienkach dotácie, pričom nás bude zaujímať, že akú výšku by mal štát zvoliť, aby investícia po dvoch rokoch bola pre štát neutrálna. Ak by sme analyzovali uvedenú situáciu z pohľadu nákladov vynaložených na samotnú dotáciu vyzeralo by to nasledovne:

Obrázok 38 Návratnosť neutrálnej dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, reprezentatívny nezamestnaný, mzda na základe PDvN, v euro

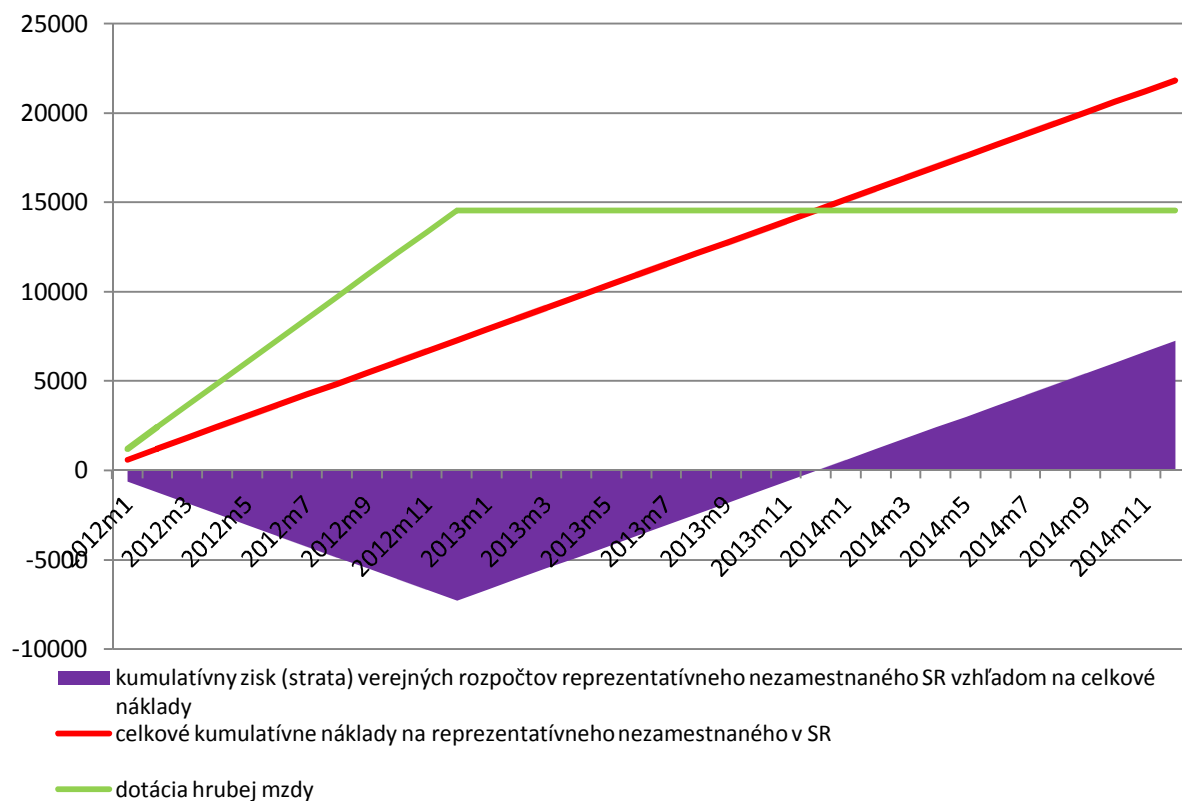

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Z grafu (Obrázok 38) vyplýva, že ak by výška dotácie pracovného miesta počas jedného roka bola na úrovni 887 eur a zamestnávateľ by udržal pracovné miesto rok po vyplatení dotácie, pričom hrubá mzda uchádzača o zamestnanie by bola 624 eur, z hľadiska nákladov vynaložených na dotáciu by investícia do pracovného miesta bola neutrálna. To znamená, že ak by sa štát rozhodol dotovať novovytvorené pracovné miesto do výšky 887 eur za uvedených podmienok by investícia z pohľadu nákladov vynaložených na dotáciu bola pre štát výhodná. Takáto dotácia by za jeden rok jej trvania bola na úrovni 10647 eur.

Ak by sme uvažovali s neutrálnosťou dotácie (návratnosťou presne po dvoch rokoch) z pohľadu nákladov vynaložených na nezamestnaného, ak by zostal nezamestnaný, situácia by bola výrazne odlišná (Obrázok 39).

Obrázok 39 Návratnosť neutrálnej dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, reprezentatívny nezamestnaný, mzda na základe PDvN, v euro

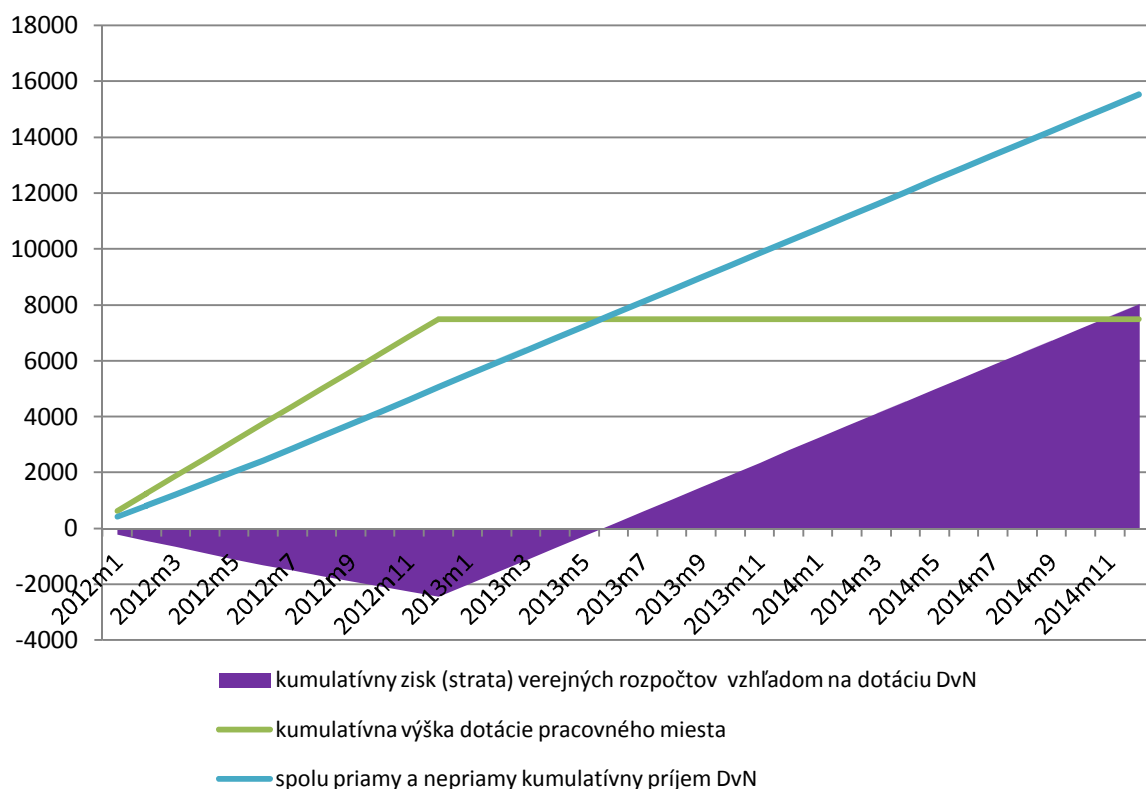
Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Pri hodnotení rovnakej situácie z pohľadu nákladov na UoZ, ak by zostal nezamestnaným, a zároveň dotácia bola neutrálna presne po dvoch rokoch, by bolo možné dotovať pracovné miesto až na úrovni 1 213 eur mesačne, čo znamená celkovú ročnú dotáciu na úrovni 14 551 eur. Ak by sme abstrahovali od nákladov spojených so všeobecnými službami úradov práce (24,25 eur za rok 2012 na jedného nezamestnaného/mesiac), ktoré by z krátkodobého hľadiska nemuseli reagovať na novú situáciu na trhu práce v dôsledku poklesu nezamestnanosti, štátu by sa z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti oplátilo dotovať pracovné miesto do výšky 1 164 eur.

Mzda na základe priemernej DvN – poberateľ DvN

Uvažujme s výškou nákladov nezamestnanosti uchádzača o zamestnanie, ktorý sa stal na začiatku roka 2012 nezamestnaným a má nárok na dávku v nezamestnanosti počas obdobia šiestich mesiacov, pričom po uplynutí tejto doby poberá dávku v hmotnej núdzi a príspevky k dávke. Pred stratou zamestnania nezamestnaný zarábala mzdu vo výške odhadu mzdy na základe priemernej dávky v nezamestnanosti (624 eur), pričom ostatné podmienky dotácie sú nezmenené. Uvedenú situáciu ilustrujeme na grafe nižšie.

Obrázok 40 Návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, poberateľ s DvN, mzda podľa PDvN, v euro

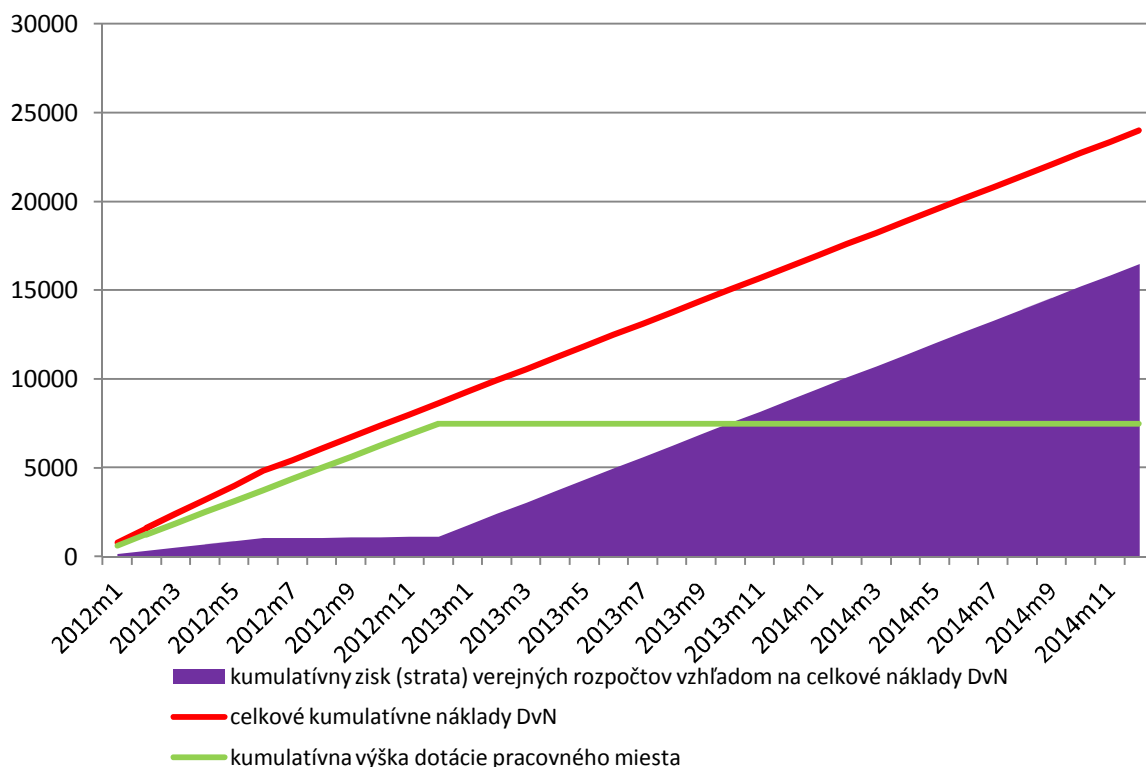

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Zelená čiara na grafe reprezentuje kumulatívne výdavky štátu počas obdobia dotácie (jeden rok). Po jednom roku sa kumulatívne dotácie zastavia na konštantnej úrovni, nakoľko štát po uplynutí tohto obdobia pracovné miesto nedotuje. V bode, v ktorom príjem štátu (modrá čiara) pretne výdavky štátu, sa štát dostáva do takzvanej neutrálnej situácie z hľadiska jeho vynaložených výdavkov a príjmov. Od tohto momentu každý ďalší mesiac, počas ktorého bude sledovaná osoba zarábať, vyjadruje zisk štátu. Zisk resp. strata sú vyjadrené prostredníctvom fialovej plochy, ktorá nadobúda kladné hodnoty v siedmom mesiaci po skončení trvania dotácie. Z uvedeného vyplýva, že ak jednotlivец bude pracovať aspoň sedem mesiacov po vyčerpaní dotácie, táto forma investície bude pre štát neutrálna, pričom každý ďalší mesiac bude reprezentovať zárobok pre štát.

Ak sa na túto situáciu pozrieme z pohľadu nákladov, ktoré by štát musel na jednotlivca vynaložiť ak by uchádzač o zamestnanie zostal nezamestnaný, čistý výnos štátu sa dostaví ešte skôr (Obrázok 41).

Obrázok 41 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, poberateľ DvN, mzda podľa PDvN, v eur

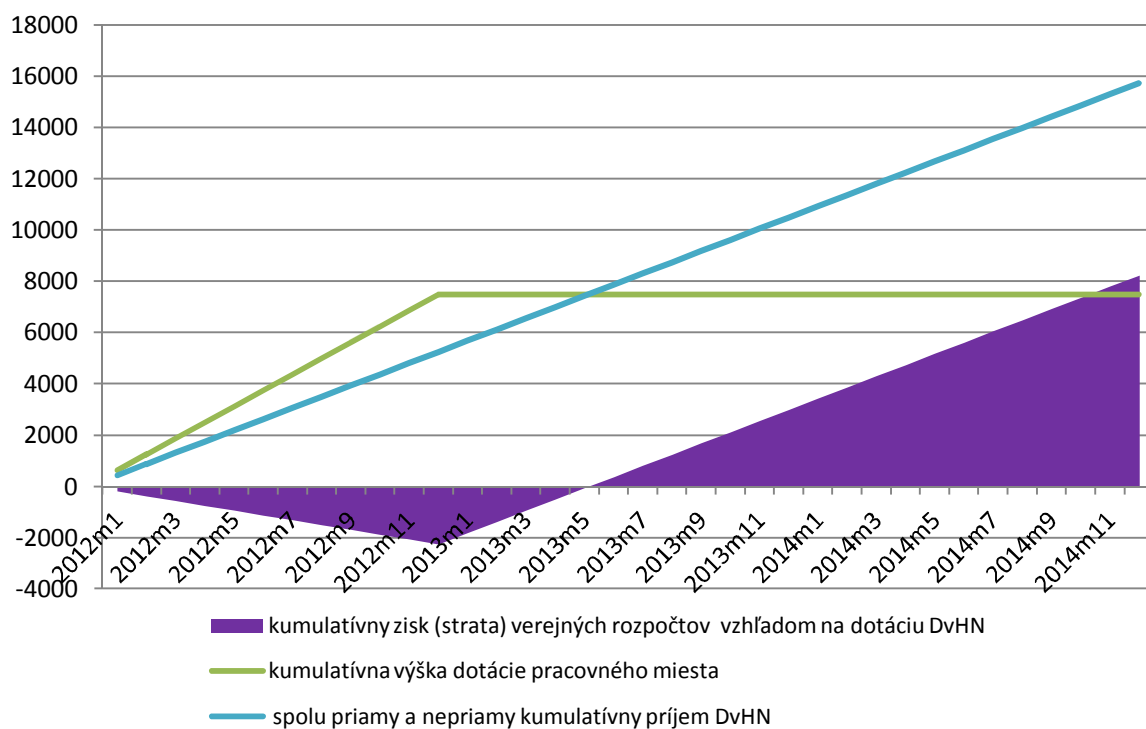
Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

V tomto prípade červená čiara reprezentuje kumulatívne výdavky štátu na nezamestnaného, ak by počas celého sledovaného obdobia zostal nezamestnaným. Štát sa dostáva do kladných čísel okamžite, nakoľko plocha reprezentujúca zisk verejných rozpočtov (fialová plocha) nadobúda kladné hodnoty od prvého momentu dotácie. Je to spôsobené skutočnosťou, že náklady na dotáciu sú nižšie ako náklady spojené s nezamestnaným jednotlivcom, ktorý je poberateľom dávky v nezamestnanosti. Kumulatívny zisk štátu nadobúda dva zlomy. K prvému dochádza po šiestich mesiacoch v dôsledku poklesu nákladov nezamestnanosti z dôvodu vyčerpania dávky v nezamestnanosti a druhý zlom je zaznamenaný po roku, kedy štát prestáva vyplácať dotáciu.

Mzda na základe priemernej DvN – poberateľ DvHN a PkD

Zobrazme si rovnakú situáciu, avšak za predpokladu, že nezamestnaný nemá nárok na dávku v nezamestnanosti, ale iba na dávku v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke. Takýto príklad môže reprezentovať aj dlhodobo nezamestnaného, ktorý poberá dávku v hmotnej núdzi.

Obrázok 42 Návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, poberateľ s DvHN a PkD, mzda podľa PDvN, v euro

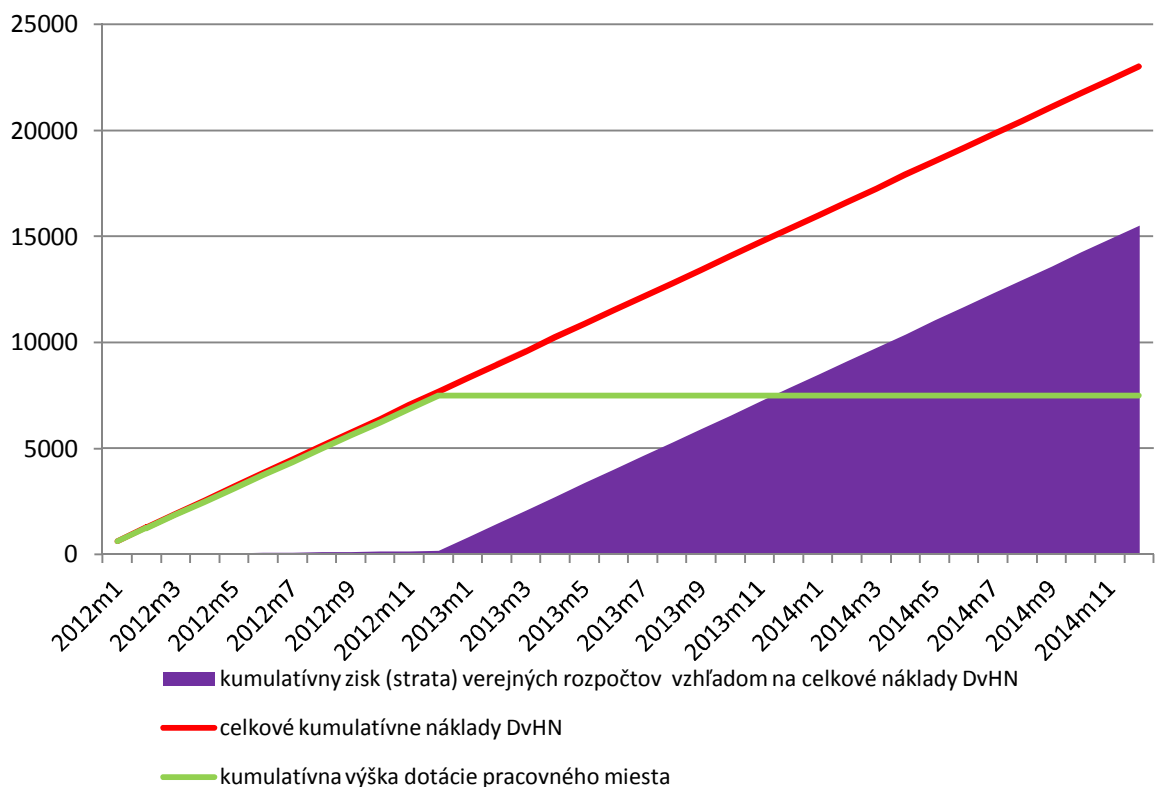
Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

V tomto prípade môžeme sledovať, že návratnosť dotácie je o niečo rýchlejšia ako v prípade poberateľa dávky v nezamestnanosti, nakoľko rozdiel v príjme štátu na daniach zo spotreby je pri poberateľovi dávky v hmotnej núdzi vyšší ako pri poberateľovi dávky v nezamestnanosti. Uvedená skutočnosť je spôsobená výraznejším zvýšením životnej úrovne zamestnaním sa poberateľa dávky v hmotnej núdzi ako pri zamestnaní sa poberateľa dávky v nezamestnanosti a to sa prejaví strmším sklonom priamky kumulatívnych príjmov štátu (modrá priamka).²² Štát sa pri dotovaní pracovného miesta nezamestnaného poberateľa dávky v hmotnej núdzi dostane do kladných čísel už v šiestom mesiaci po skončení dotovania pracovného miesta.

Situáciu návratnosti dotácie z pohľadu nákladov na nezamestnaného, ak by zostal nezamestnaným ilustrujeme na nasledujúcom grafe (Obrázok 43).

Obrázok 43 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, poberateľ DvHN a PkD, mzda podľa PDvN, v euro

²² Rozdiel v životnej úrovni je predpokladaný iba počas prvých šiestich mesiacov, nakoľko po ich uplynutí je v analýze uvažované, že poberateľ DvN poberá DvHN a PkD.

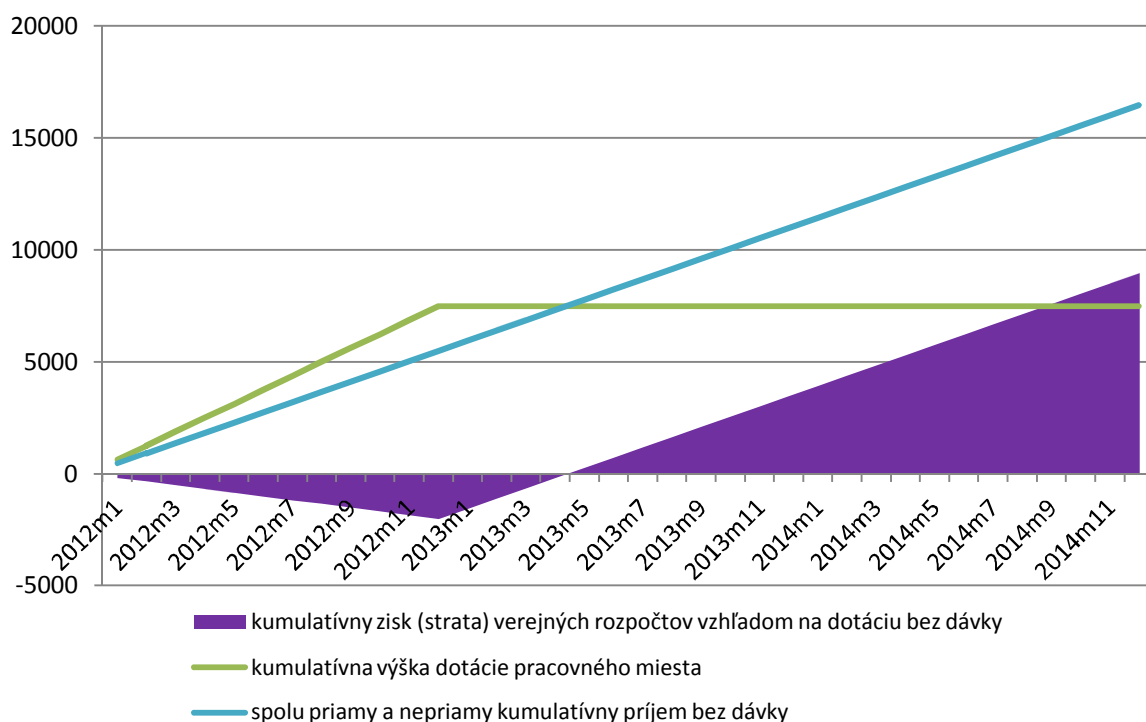
Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR

V porovnaní so situáciou návratnosti dotácie v prípade poberateľa dávky v nezamestnanosti dochádza k pomalšiemu rastu zisku (fialová plocha), čo je spôsobené nižšími nákladmi na nezamestnaného v prípade poberateľa dávky v hmotnej núdzi počas prvých šiestich mesiacov a teda výška dotácie pracovného miesta je relatívne vyššia (zelená krivka) oproti celkovým nákladom nezamestnanosti (červená priamka) v porovnaní s nákladmi na poberateľa dávky v nezamestnanosti. Z pohľadu celkových nákladov vynaložených na jednotlivca, ak by zostal nezamestnaný investícia do novovytvoreného miesta sa stáva výnosnou okamžite po začatí čerpania dotácie. Ak by sme zohľadnili fakt, že náklady spojené so všeobecnými službami úradov práce z krátkodobého hľadiska nereagujú elasticky na zmeny v počte nezamestnaných, dá sa povedať, že v uvedenom prípade je dotácia pracovného miesta počas prvého roka pre štát neutrálna – náklady spojené s nezamestnaným a náklady vynaložené na dotáciu sú približne rovnaké.

Mzda na základe priemernej DvN – UoZ bez nároku na dávky

Rovnaký prípad ilustrujme pre uchádzača o zamestnanie bez nároku na dávky. Ten môže reprezentovať dlhodobo nezamestnanú osobu, ktorá nemá nárok na poberanie dávok, nakoľko je posudzovaná s osobami, ktoré majú dostatočne vysoký príjem. Situácia je zobrazená na nasledujúcom obrázku (Obrázok 44).

Obrázok 44 Návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, uchádzač o zamestnanie bez dávok, mzda podľa PDvN, v euro

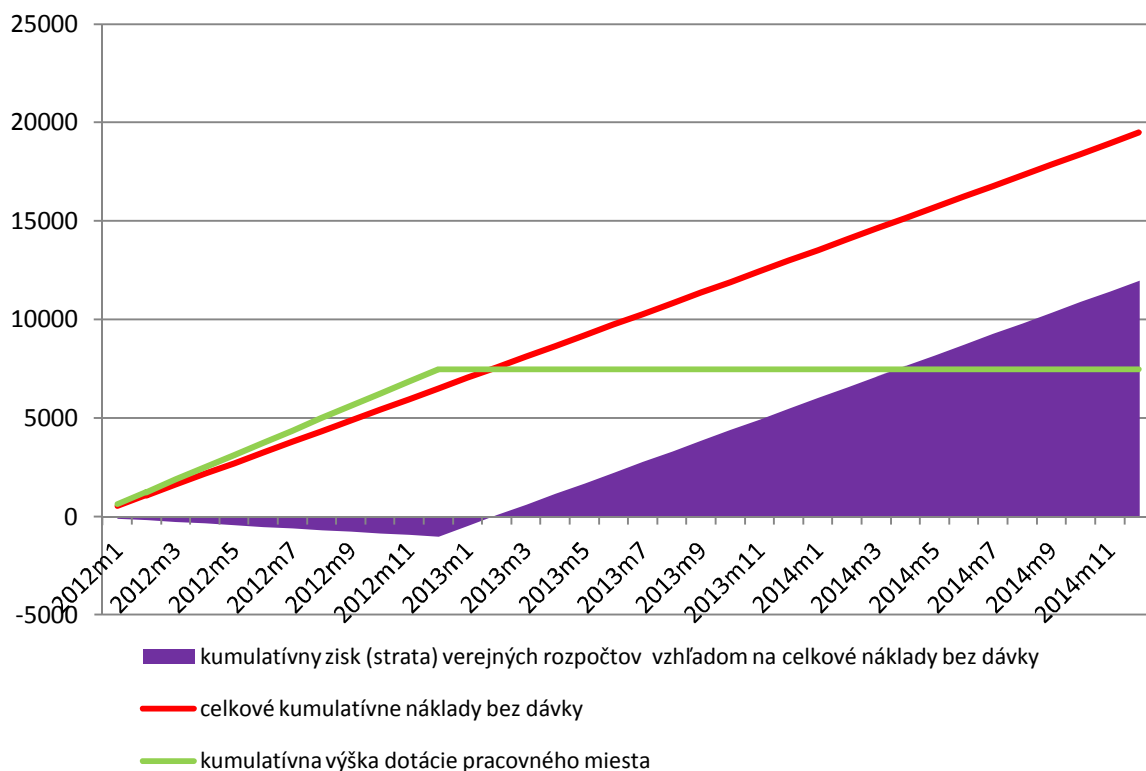

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR

Na základe výsledkov možno konštatovať, že návratnosť dotácie je najrýchlejšia v prípade nezamestnaného bez dávok, pretože príjmy štátu z uvedeného uchádzača rastú najrýchlejšie v porovnaní s predchádzajúcimi prípadmi, nakoľko príjmy štátu na daniach zo spotreby sú výraznejšie, keďže dodatočný príjem nezamestnaného bez dávky v prípade zamestnania je najvyšší v porovnaní s prípadmi poberateľov dávok. Dotácia pracovného miesta sa javí byť neutrálnou už v piatom mesiaci po jej vyčerpaní.

Uvedme rovnaký príklad, ale z pohľadu celkových nákladov nezamestnaného, ak by sa nezamestnal.

Obrázok 45 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, uchádzač o zamestnanie bez dávok, mzda podľa PDvN, v euro

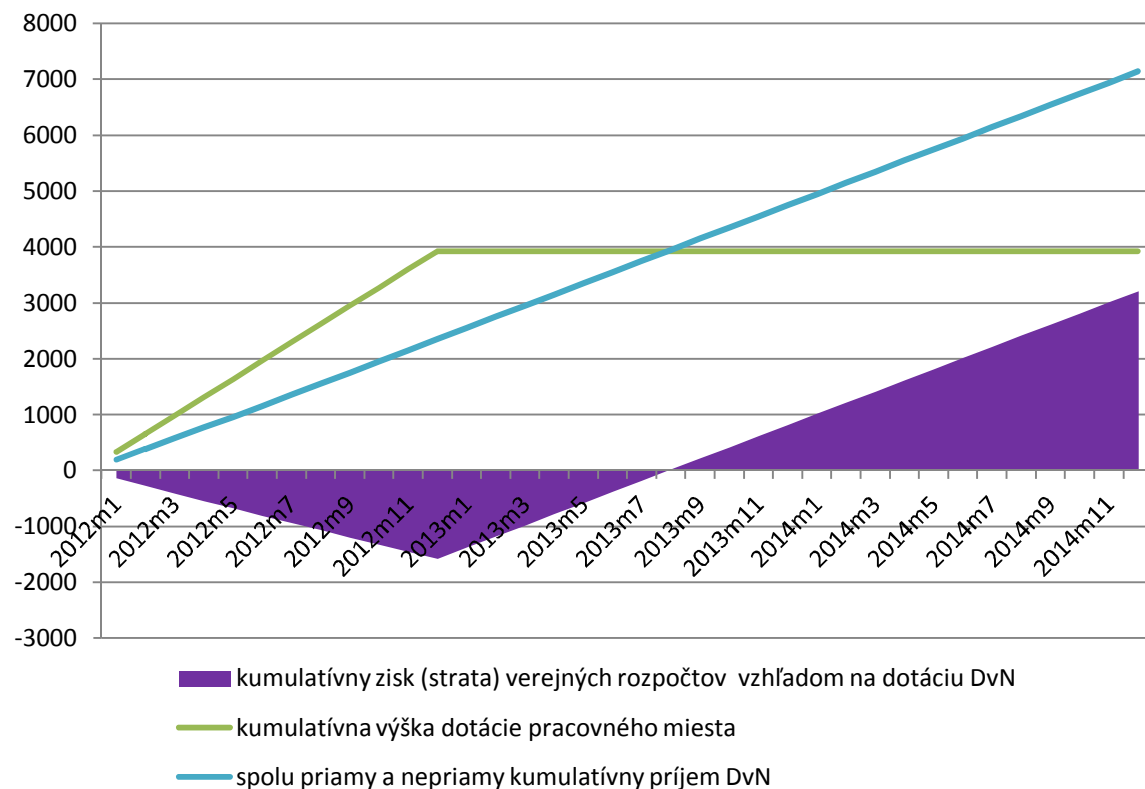
Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR

Ak porovnáme návratnosť dotácie v prípade uchádzača o zamestnanie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti, ak by sa nezamestnal s prípadmi poberateľov dávok, môžeme pozorovať, že v tomto prípade dochádza k najpomalšiemu rastu zisku štátu (fialová plocha). Je to spôsobené dosiahnutím najnižších nákladov nezamestnanosti štátu na uchádzača, ktorý nie je poberateľom dávok v porovnaní s ostatnými prípadmi. Výška dotácie (zelená krivka) v porovnaní s celkovými nákladmi na nezamestnaného (červená priamka), ak by zostal nezamestnaný je relatívne najvyššia v rámci sledovaných prípadov a dokonca v absolútnom vyjadrení je výška dotácie vyššia ako pôvodné náklady na nezamestnaného bez dávok. To má za následok, že štát sa dostáva do kladných čísel až v druhom mesiaci po vyčerpaní dotácie.

Minimálna mzda – poberateľ DvN

V predchádzajúcich situáciách sme uvažovali, že nezamestnaný pred stratou zamestnania zarábala hrubú nominálnu mzdu vypočítanú na základe priemernej dávky v nezamestnanosti a zároveň, že štát dotuje pracovné miesto vo výške tejto mzdy. Uvedme podobnú situáciu, avšak s rozdielom, že nezamestnaný pred stratou zamestnania zarábala minimálnu mzdu a štát bude dotovať pracovné miesto vo výške minimálnej mzdy. Rovnako ako v predchádzajúcej situácii najskôr predpokladáme, že uchádzač o zamestnanie má nárok na dávku v nezamestnanosti. Situácia by vyzerala nasledovne (Obrázok 46):

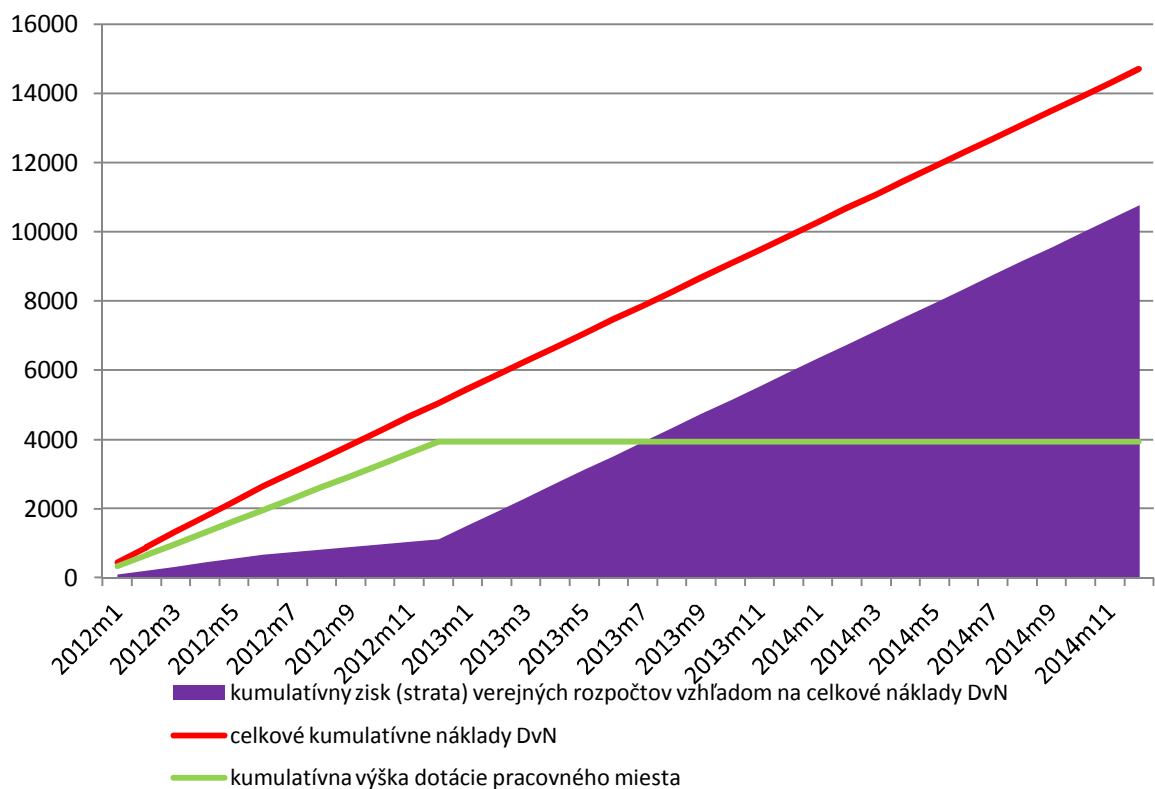
Obrázok 46 Návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, poberateľ s DvN, minimálna mzda, v euro

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

V porovnaní s rovnakou situáciou pri výške dotácie na úrovni mzdy počítanej z priemernej dávky v nezamestnanosti, dochádza k neskoršej návratnosti dotácie (zhruba o dva mesiace). Napriek tomu, že výška dotácie je v prípade dotovania pracovného miesta na úrovni minimálnej mzdy nižšia, pri takejto nízkej mzde štát nemá žiaden príjem z DPFO, pretože mzda po odpočítaní odvodov je pod úrovňou nezdaniteľného minima. Sklon priamky kumulovaného príjmu štátu (modrá priamka) je pozvoľnejší ako v rovnakej situácii pri vyššej mzde. Dotácia sa stáva neutrálnou v ôsmom mesiaci po vyčerpaní dotácie. Zobraťme si rovnakú situáciu vzhľadom na celkové náklady nezamestnanosti, ak by bol uchádzač o zamestnanie počas celej doby nezamestnaný.

Obrázok 47 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, poberateľ DvN, minimálna mzda, v eur

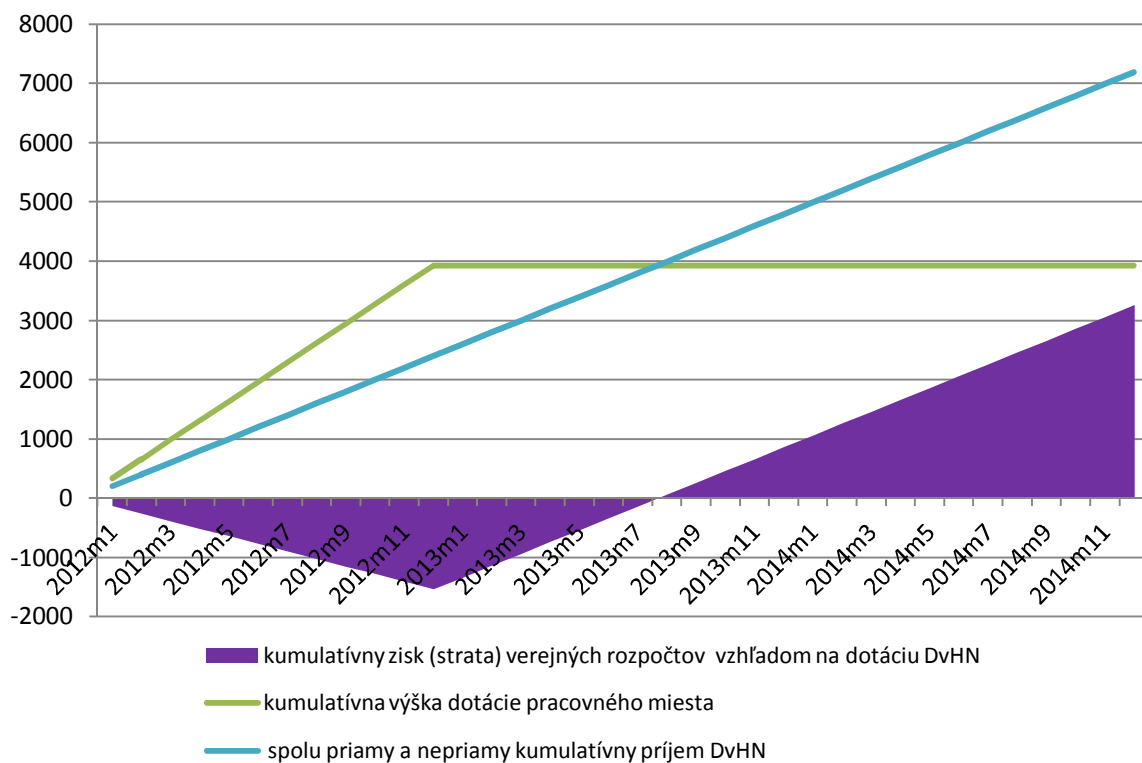
Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Pri pohľade na návratnosť dotácie vzhľadom na celkové náklady nezamestnanosti môžeme pozorovať, že dotácia sa stáva neutrálnou okamžite po začatí jej čerpania. Plocha reprezentujúca zisk (stratu) štátu (fialová plocha) rastie od prvého momentu dotovania pracovného miesta, čo je spôsobené vyššími nákladmi nezamestnanosti poberateľa dávky v nezamestnanosti v porovnaní s nákladmi na dotáciu.

Minimálna mzda – poberateľ DvHN a PkD

Ilustrujme rovnakú situáciu kedy uchádzač o zamestnanie je poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávkam.

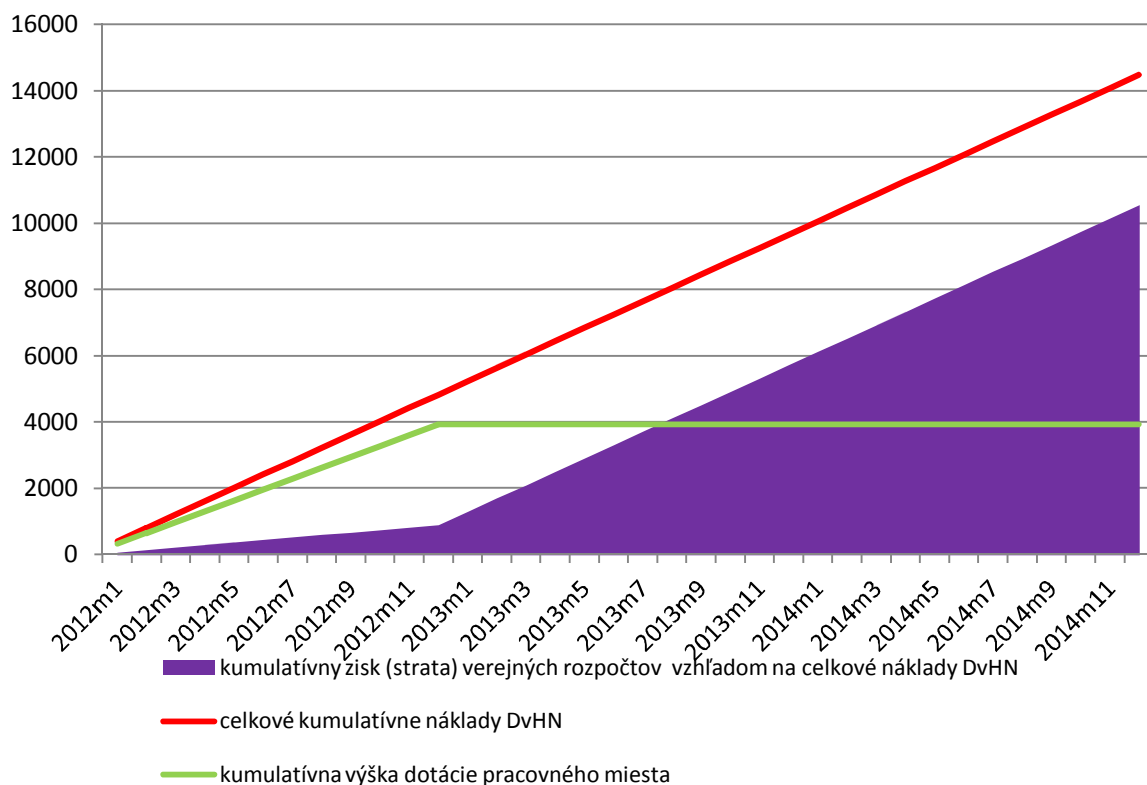
Obrázok 48 Návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, poberateľ s DvHN a PkD, minimálna mzda, v euro

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR.

Situácia je porovnateľná s predchádzajúcim prípadom (poberateľ dávky v nezamestnanosti), nakoľko návratnosť dotácie v prípade poberateľa dávky v hmotnej núdzi je iba o niekoľko dní kratšia. Je to spôsobené strmším sklonom priamky kumulatívnych príjmov štátu (modrá priamka) v dôsledku vyššieho výberu daní zo spotreby, keďže minimálna mzda počas prvých šiestich mesiacov relatívne výraznejšie zlepši životnú úroveň poberateľa dávky v hmotnej núdzi ako v prípade poberateľa dávky v nezamestnanosti. Dotácia pracovného miesta sa stáva neutrálnou osem mesiacov po skočení jej čerpania. Pri porovnaní rovnakej situácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti, ak by uchádzač o zamestnanie zostal nezamestnaný, vývoj návratnosti dotácie by bol nasledovný (Obrázok 49):

Obrázok 49 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, poberateľ DvHN a PkD, minimálna mzda, v euro

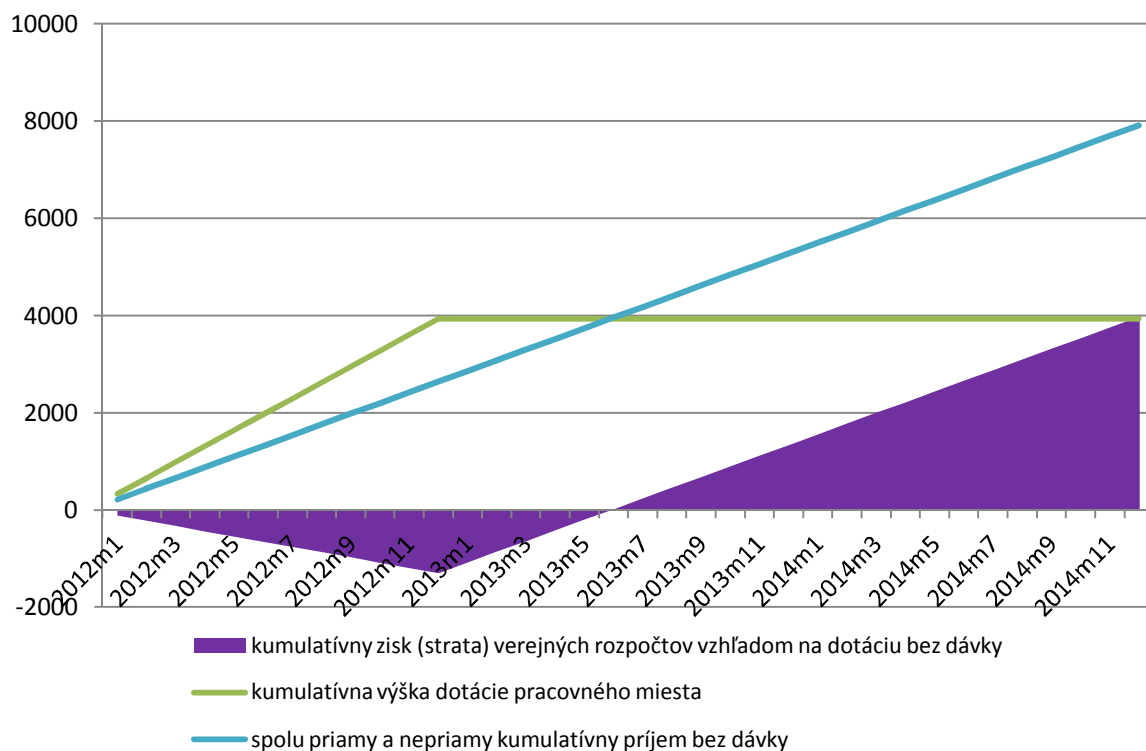
Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR

Vzhľadom k predchádzajúcej situácii (poberateľ dávky v nezamestnanosti) je doba návratnosti rovnaká. Je to v dôsledku relatívne podobných celkových nákladov nezamestnanosti poberateľa dávky v nezamestnanosti, ktorý pred stratou zamestnania zarábala minimálnu mzdu a poberateľ dávky v hmotnej núdzi. Rozdiel spočíva v dosiahnutí nepatrne nižšieho zisku pre štát v dôsledku nižších nákladov nezamestnanosti v prípade poberateľa DvHN a PkD v porovnaní s poberateľom DvN.

Minimálna mzda – uchádzač bez nároku na dávky

Posledný prípad v rámci minimálnej mzdy, ktorý sledujeme je uchádzač o zamestnanie bez nároku na dávky. Situácia návratnosti dotácie z pohľadu na ňu vynaložených nákladov je ilustrovaná na grafe (Obrázok 50).

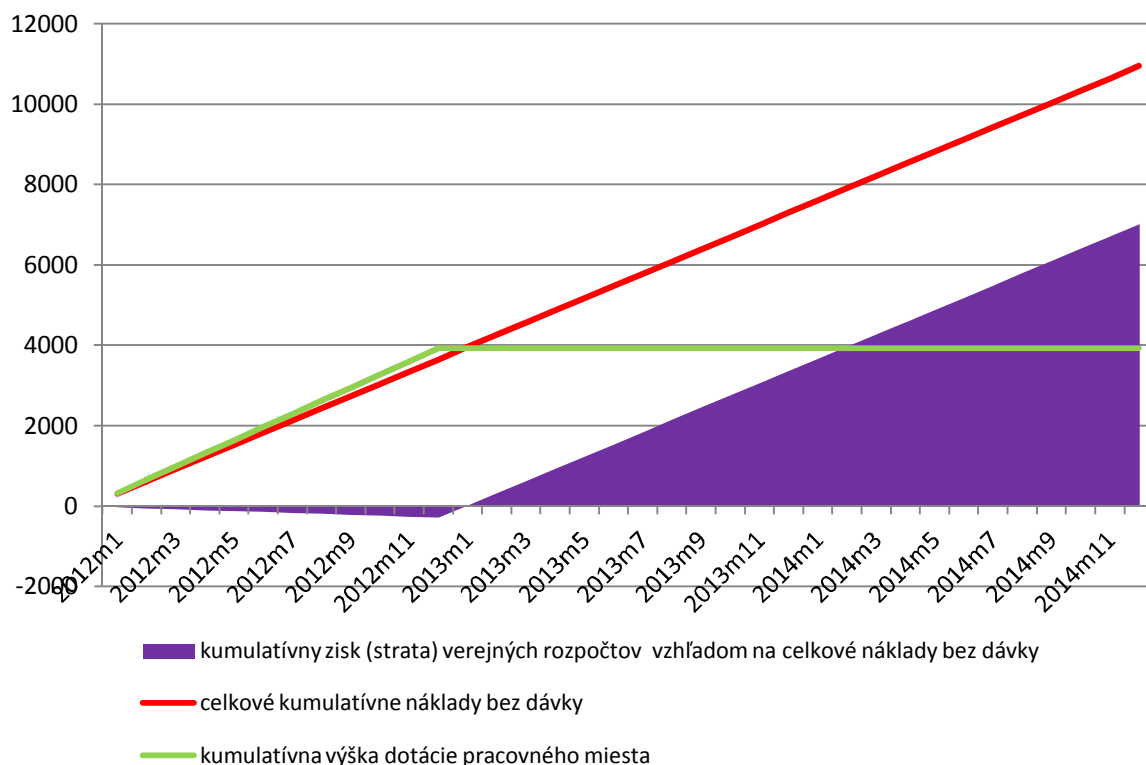
Obrázok 50 Návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, uchádzač o zamestnanie bez dávok, minimálna mzda, v euro

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR

Z pohľadu nákladov vynaložených na dotáciu jej návratnosť je najrýchlejšia v prípade nezamestnaného bez nároku na dávky. Je to v dôsledku rýchlejšieho rastu kumulatívnych príjmov štátu uvedeného uchádzača v porovnaní s predchádzajúcimi prípadmi (poberateľ dávky v nezamestnanosti alebo dávky v hmotnej núdzi), nakoľko príjmy štátu na daniach zo spotreby sú výraznejšie, keďže dodatočný príjem nezamestnaného bez dávky v prípade zamestnania sa je najvyšší v porovnaní s prípadmi poberateľov dávok. Dotácia sa stáva neutrálnou už v šiestom mesiaci po jej vyčerpaní. Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti, ak by uchádzač o zamestnanie zostal nezamestnaný vyzerá nasledovne:

Obrázok 51 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, uchádzač o zamestnanie bez dávok, minimálna mzda, v euro

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR

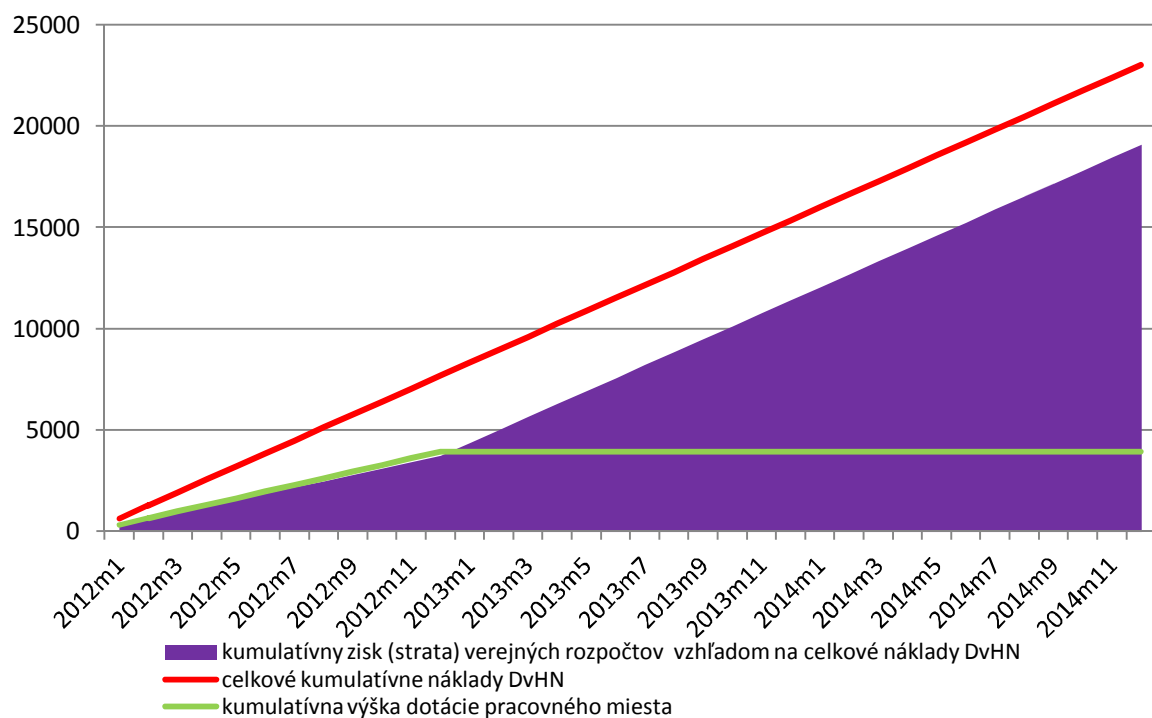
Na základe výsledkov na grafe vyššie (Obrázok 51) môžeme pozorovať, že v tomto prípade dochádza k najpomalšiemu rastu zisku štátu (fialová plocha) v rámci jednotlivých prípadov z pohľadu celkových nákladov vynaložených na nezamestnaného, ak by zostal nezamestnaný. Je to spôsobené dosiahnutím najvyššej straty štátu počas dotovania pracovného miesta v porovnaní s ostatnými prípadmi celkových nákladov nezamestnanosti, kedy dochádzalo počas celého obdobia dotácie k nárastu zisku štátu. Výška dotácie (zelená krivka) v porovnaní s celkovými nákladmi na nezamestnaného (červená priamka), ak by zostal nezamestnaný je relatívne najvyššia v rámci sledovaných prípadov a dokonca v absolútnom vyjadrení je výška dotácie vyššia ako pôvodné náklady na nezamestnaného bez dávok.

Minimálna mzda vs. mzda vypočítaná pomocou priemernej DvN

V predchádzajúcich situáciách sme uvažovali s prípadmi kedy štát dotoval pracovné miesto v rovnakej výške ako bola mzda nezamestnaného pred stratou zamestnania. V tejto časti budeme uvažovať s dvoma situáciami. V prvom prípade predpokladáme, že štát si nemôže dovoliť dotovať pracovné miesto v plnej výške pôvodnej mzdy, ale iba vo výške minimálnej mzdy (327 eur), ktorá mu bude vyplácaná napriek tomu, že mzda uchádzača o zamestnanie pred stratou zamestnania bola na úrovni mzdy vypočítanej pomocou priemernej dávky v nezamestnanosti roku 2012 (624 eur). V tomto prípade budeme abstrahovať od poberateľa

dávky v nezamestnanosti, keďže by bolo pre neho neefektívne sa zamestnať za mzdu podobnú úrovni dávky v nezamestnanosti. Uvedieme len prípad poberateľa dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke, nakoľko situácia uchádzača o zamestnanie bez dávok je podobná. V druhej situácii štát bude dotovať pracovné miesto v rovnakej výške (327 eur), avšak zamestnávateľ sa musí zaviazat', že poskytne zamestnancovi mzdu vo výške jeho predchádzajúcej mzdy (624 eur). Ostatné predpoklady sú rovnaké ako v predchádzajúcich situáciách (štát dotuje pracovné miesto počas jedného roka). Uvažujme najskôr prvú situáciu s nezamestnaným, ktorý je poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke. Návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených sa meniť nebude, avšak zmení sa návratnosť z pohľadu celkových nákladov vynaložených na uchádzača o zamestnanie ak by zostal nezamestnaným. Situáciu ilustrujeme na nasledujúcom grafe (Obrázok 52).

Obrázok 52 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, poberateľ DvHN a PkD, dotovaná minimálna mzda – vyplácaná minimálna mzda – pôvodná mzda na základe PDvN, v euro

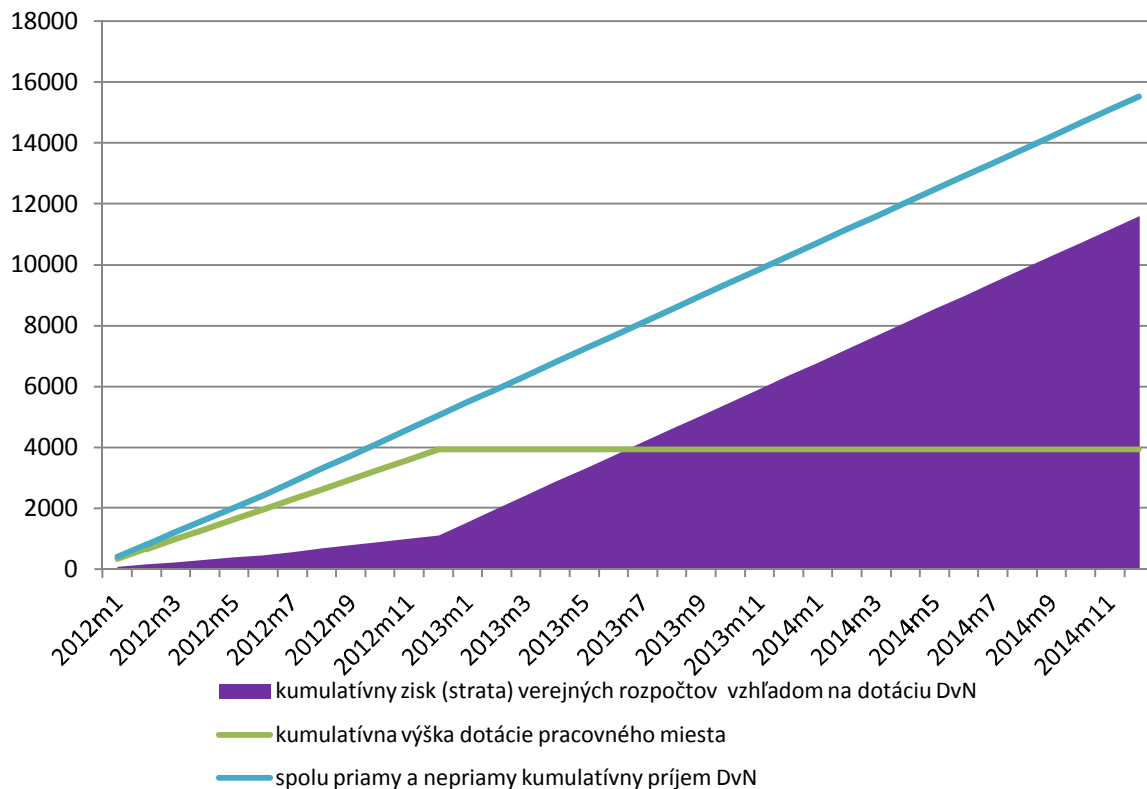

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR

Z obrázku je zrejmé, že v takomto prípade bude ziskovosť dotácie vyššia v porovnaní s celkovými nákladmi vynaloženými na nezamestnaného, ak by zostal nezamestnaný, pretože výška dotácie je výrazne nižšia v porovnaní s týmito nákladmi. Otázne je aká časť uchádzačov o zamestnanie, ktorí pred stratou zamestnania zarábali približne dvojnásobnú mzdu by bola ochotná nastúpiť do práce za zhruba polovičnú hranicu (327 eur).

Uvažujme druhý prípad, kedy sa zamestnávateľ zaviazal vyplácať mzdu na úrovni 624 eur, napriek tomu, že štát dotuje pracovné miesto iba vo výške minimálnej mzdy (327 eur). Uvedme najskôr poberateľa dávky v nezamestnanosti, pričom sledujeme návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených.

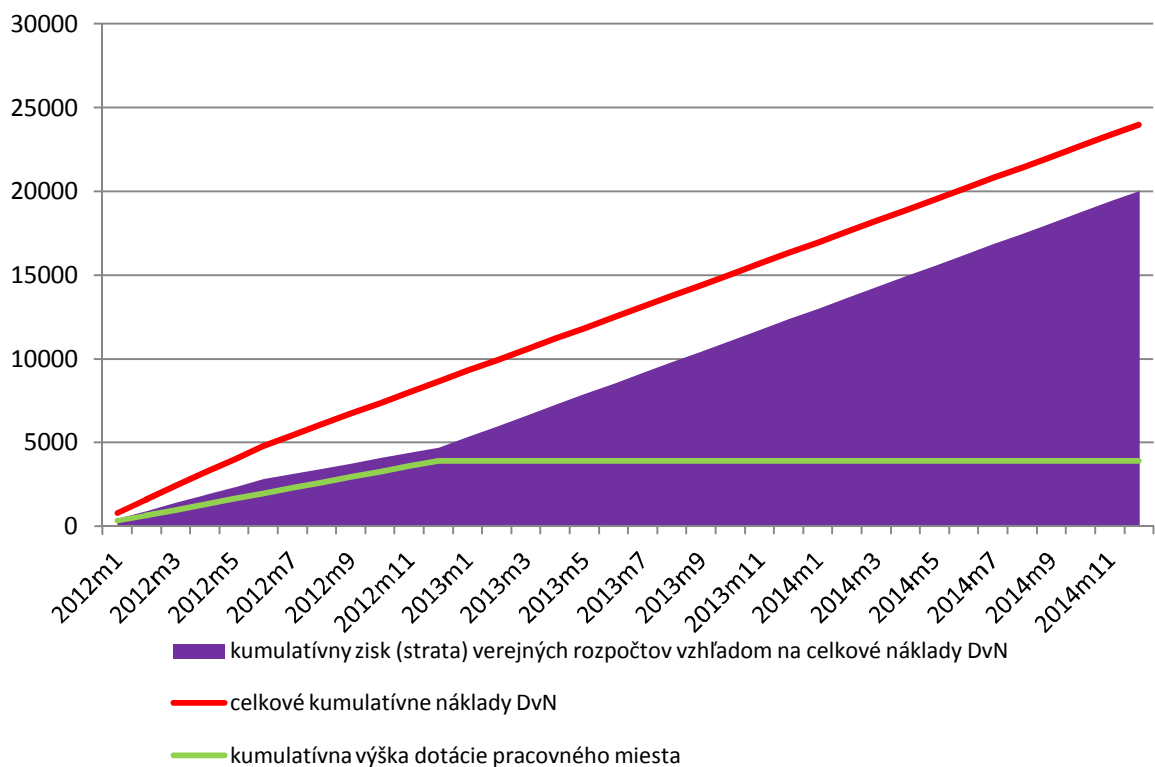
Obrázok 53 Návratnosť dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených, poberateľ DvN, dotovaná minimálna mzda – vyplácaná mzda na základe PDvN – pôvodná mzda na základe PDvN, v euro

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR

Na základe výsledkov uvedených na obrázku môžeme dedukovať, že návratnosť dotácie v uvedenom prípade je okamžitá, nakoľko náklady na ňu vynaložené sú nižšie ako príjmy plynúce štátu v dôsledku zamestnania poberateľa dávky v nezamestnanosti. Ak by sme porovnali návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov na uchádzača o zamestnanie v prípade, že by zostal nezamestnaným, vývoj by bol nasledovný:

Obrázok 54 Návratnosť dotácie z pohľadu celkových nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa, poberateľ DvN, dotovaná minimálna mzda – vyplácaná mzda na základe PDvN – pôvodná mzda na základe PDvN, v euro

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠÚ SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR

Z grafu vyššie (Obrázok 54) je zrejmé, že rovnako ako v predošlom prípade dochádza k okamžitej návratnosti dotácie, pričom výška zisku štátu v tomto prípade rastie rýchlejšie, čo je spôsobené strmším sklonom nákladov nezamestnanosti na nezamestnaného ak by sa nezamestnal (červená krivka), ako aj nižšou úrovňou dotácie v porovnaní s predchádzajúcim prípadom.

Návratnosť dotácie v prípade poberateľa dávky v hmotnej núdzi a uchádzača o zamestnanie bez nároku na dávky je taktiež okamžitá. V rámci návratnosti dotácie z hľadiska celkových nákladov na nezamestnaného (poberateľ dávky v hmotnej núdzi a uchádzač bez nároku na dávky) ak by zostal nezamestnaný je zisk štátu tiež vyšší, ako v prípade návratnosti dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených. Nakoľko vývoj návratnosti dotácie v prípade poberateľa dávky v nezamestnanosti a uchádzača bez nároku na dávky je takmer identický²³ ako v prípade poberateľa dávky v hmotnej núdzi, obrázky týchto prípadov neuvádzame.

Výška dotácie v z hľadiska regionálnej štruktúry

²³ Menia sa sklony jednotlivých kriviek, ale vždy dochádza k okamžitej návratnosti nákladov vynaložených na dotáciu.

V predchádzajúcich prípadoch sme sa zaoberali dotovaním novovytvoreného pracovného miesta na úrovni SR bez zohľadnenia medziregionálnych mzdových rozdielov. V tejto časti uvádzame údaj o výške neutrálnej dotácie v jednotlivých krajoch v závislosti od mzdových podmienok v regiónoch. Analyzujeme výšku dotácie, ktorá bude po dvoch rokoch neutrálna, pričom predpokladáme, že uchádzač o zamestnanie pred stratou zamestnania zarábala medián mzdu v danom kraji a zároveň, že sa za rovnakú mzdu zamestná. Podmienky dotácie novovytvoreného miesta sú v ostatných aspektov identické s predchádzajúcimi situáciami. Uvedené ilustrujeme v nasledovnej tabuľke:

Tabuľka 47 Neutrálna výška dotácie z pohľadu nákladov na ňu vynaložených a nákladov nezamestnanosti v prípade nezamestnania sa v regionálnom porovnaní v roku 2012, DvN, DvHN, bez dávky

Kraj	BA	TT	TN	NR	ZA	BB	PO	KE	SR
Medián hrubej mesačnej mzdy v roku 2012	924	741	689	669	711	678	637	729	733
Výška neutrálnej dotácie z pohľadu nákladov na dotáciu samotnú (DvN, potom DvHN)	1331	1042	959	928	995	943	878	1022	1029
Výška neutrálnej dotácie z pohľadu nákladov na dotáciu samotnú (DvN, potom bez dávok)	1361	1072	990	958	1025	973	908	1053	1059
Výška neutrálnej dotácie z pohľadu nákladov na dotáciu samotnú (DvHN a PkD)	1360	1064	979	946	1015	961	895	1043	1050
Výška neutrálnej dotácie z pohľadu nákladov na dotáciu samotnú (bez dávok)	1400	1104	1019	986	1055	1002	936	1084	1090
Výška neutrálnej dotácie z pohľadu nákladov na UoZ ak by zostal nezamestnaný (DvN, potom DvHN)	1897	1568	1493	1432	1536	1457	1384	1544	1558
Výška neutrálnej dotácie z pohľadu nákladov na UoZ ak by zostal nezamestnaný (DvN, potom bez dávok)	1749	1420	1346	1285	1389	1310	1237	1397	1411
Výška neutrálnej dotácie z pohľadu nákladov na UoZ ak by zostal nezamestnaný (DvHN a PkD)	1754	1463	1400	1343	1437	1366	1301	1442	1455
Výška neutrálnej dotácie z pohľadu nákladov na UoZ ak by zostal nezamestnaný (bez dávok)	1558	1267	1203	1146	1241	1169	1105	1245	1259

Zdroj: Vlastné prepočty autorov na základe údajov z ŠU SR, MF SR, Sociálnej poisťovne SR a UPSVaR

Najvyššia možná dotácia je v Bratislavskom kraji, nakoľko medián mzdy v tomto kraji (924 eur) je najvyšší. Vyššia medián mzda ako je medián mzdy v SR (733 eur) je dosahovaná ešte v Trnavskom kraji (741 eur) a približne na podobnej mzdovej úrovni SR sa nachádza aj Košický kraj (729 eur). Výška neutrálnej dotácie oproti nákladom na dotáciu samotnú v závislosti od predchádzajúcej situácie uchádzača o zamestnanie (či má nárok na niektorú z dávok alebo nie) sa v Bratislavskom kraji v roku 2012 pohybovala na úrovni 1331 eur, ak sa jedná o osobu, ktorá má nárok na DvN, až po hranicu 1400 eur v prípade uchádzača, ktorý nemá nárok na žiadne dávky. Výška dotácie novovytvoreného miesta z pohľadu nákladov na dotáciu samotnú môže byť vyššia v prípade nezamestnaného bez nároku na dávky, nakoľko

návratnosť dotácie je rýchlejšia keďže pred zamestnaním jednotliviec nebol kúpyschopným a získaním pracovného miesta si v rámci sledovaných sociálnych skupín (DvN, DvHN a PkD, bez dávky) najviac zvýšil svoju životnú úroveň najvyšším dodatočným príjmom a zároveň reprezentuje pre štát najvyšší príjem daní zo spotreby. Výška neutrálnej dotácie medzi jednotlivými krajinami v závislosti od typu uchádzača sa za rok 2012 pohybovala v intervale 878 eur (PO – DvN potom DvHN) – 1400 eur (BA – bez dávok). Ak sa pozrieme na rovnakú situáciu, avšak z pohľadu nákladov nezamestnanosti, ak by uchádzač o zamestnanie zostal nezamestnaným, situácia bude presne opačná.²⁴ Najvyššiu dotáciu je možné vyplatiť uchádzačovi s dávkou v nezamestnanosti, nakoľko takýto jednotliviec generuje najvyššie náklady pre verejné rozpočty. Naopak uchádzač bez nároku na dávky dosahuje najnižšie náklady v nezamestnanosti a preto je výška dotácie v rámci sledovaných skupín najnižšia. V prípade porovnania dotácie oproti nákladom na nezamestnaného, ak by zostal nezamestnaným sa výška dotácie v rámci jednotlivých regiónov pohybovala na úrovni 1105 eur (PO – bez dávok) až po 1897 eur (BA – DvN potom DvHN).

---

²⁴ Vo výpočtoch neutrálnej dotácie oproti nákladom verejných rozpočtov, ak by nezamestnaný zostal nezamestnaným je uvažované aj s nákladmi na všeobecné služby úradov práce (2*24,25 eur za rok 2012 na jedného nezamestnaného/mesiac).

Záver

Dôležitosť analýzy nákladov nezamestnanosti je v prípade SR vysoko aktuálna a spoločensky žiaduca, nakoľko má jednu z najvyšších mier nezamestnanosti spomedzi všetkých členských krajín EÚ. Na tento fakt upozornila aj Európska komisia v správe o makroekonomických nerovnováhach na rok 2014 (European Commission, 2013), kde uvádza, že SR už dlhodobo čelí takej vysokej nezamestnanosti, ktorá presahuje Komisiou stanovené kritéria. Samotný odhad nákladov nezamestnanosti predstavuje aj výzvu z pohľadu vedeckého, nakoľko metodika, ktorá by bola vhodná s použitím všeobecne dostupných údajov čo najpresnejšie odhadnúť skutočné náklady na jedného nezamestnaného nie je v súčasnej dobe jednoznačne definovaná. Rovnako vyslovenie záveru, koľko sa oplatí resp. neoplatí štátu alokovať finančných prostriedkov na znovu zamestnanie jedného nezamestnaného je značne zložitá otázka, a preto sme sa ju pokúsili zodpovedať využitím odhadov nákladov nezamestnanosti. Vysloviť jednoznačný výsledok je však prakticky nemožné, nakoľko výpočet v sebe skrýva množstvo premenných, ktoré sú odhadnuté na základe subjektívne definovaných predpokladov. Z tohto dôvodu je potrebná dôkladná analýza, pričom je potrebné brať do úvahy rôzne variantné scenáre ekonomického vývoja a rôzne typy nezamestnaných.

Predložená analýza sa venuje odhadu nákladov na jedného nezamestnaného na jeden mesiac v podmienkach slovenskej ekonomiky na národnej regionálnej a odvetvovej úrovni. Následne je analýza rozšírená na odhad celkových nákladov na jedného nezamestnaného podľa medián dĺžky nezamestnanosti na národnej a regionálnej úrovni. Okrem toho sú odhadnuté náklady na jedného nezamestnaného na jeden rok a celkové ročné náklady nezamestnanosti na národnej a regionálnej úrovni. Analýza ďalej obsahuje odhady nákladov nezamestnanosti aj podľa vzdelania. Na záver prezentujeme analýzu nákladov a výnosov.

Metodický postup navrhnutý v tejto analýze vychádza z kombinácie postupu použitého Čadil et. al (2011) a Maarten et. al (2012), pričom samotný postup doplníme odhadom nákladov verejnej správy na administráciu nezamestnaných, na APTP a na odhad nepriamych nákladov z výberu dane z príjmov právnických osôb, ktorý by bol vygenerovaný keby nezamestnaný bol pracujúci a tvoril pridanú hodnotu.

Počas odhadu sme uvažovali s priamymi a nepriamymi nákladmi nezamestnanosti. Priame boli: výpadok príjmov verejnej správy spôsobený zníženým výberom priamych daní a odvodov od zamestnanca a zamestnávateľa, výdavky verejnej správy na dávky v nezamestnanosti, výdavky na zdravotné poistenie nezamestnaného a výdavky verejnej správy

na administráciu nezamestnaných a na APTP. Nepriame náklady boli odhadnuté ako výpadok na spotrebe nezamestnaného v dôsledku poklesu jeho príjmu a pokles produkcie spôsobený nezamestnanosťou, čo sa prejaví prostredníctvom výpadku na výške vyzbieraných nepriamych daní. Okrem toho do nepriamych nákladov sme zahrnuli odhad výpadku vyzbieraných daní z príjmov právnických osôb, ktorý by bol vyprodukovaný využitím dodatočnej pracovnej sily.

Jednou z kľúčových otázok pri odhade bola výška mzdy nezamestnaného, ktorú by poberal, ak by bol zamestnaný. Nakoľko sa jedná o odhad, kde je vysoká miera neistoty, v analýze bol použitý interval, v ktorom by sa pravdepodobne mzda nezamestnaného nachádzala, ak by bol zamestnaný. Okrem toho sme použili odhad mzdy na základe priemernej výšky dávky v nezamestnanosti. Táto hodnota sa vo všetkých sledovaných rokoch nachádzala v odhadnutých intervaloch. Ďalšia dôležitá otázka bola odhad reprezentatívnej dĺžky nezamestnanosti, ktorý bol vypočítaný na dvanásť mesiacov na národnej úrovni ako medián hodnota.

Štruktúra nákladov poskytuje pohľad na zdroje nákladov SR. Štát najviac stráca na výpadku na priamych daniach a sociálnych a zdravotných odvodoch. Táto položka činí približne polovicu všetkých mesačných nákladov (v roku 2012 bola jej hodnota viac než 55 %). Druhá najväčšia položka nákladov je tvorená nepriamymi nákladmi, približne 20 % všetkých nákladov. Ostatná časť (odvody poistenca platené štátom, DvHN a PkD pre UoZ a výdavky na všeobecné služby úradov práce a APTP spolu) tvorili v roku 2007 takmer 35 % všetkých nákladov, ale ich podiel postupne klesal, najmä s nárastom počtu nezamestnaných a v roku 2012 poklesol na približne 25 %, kedy táto položka bola vytlačená nárastom výpadku na priamych daniach a sociálnych a zdravotných odvodoch.

Ako priemerného nezamestnaného sme identifikovali osobu, ktorá ak by sa zamestnala, tak by zarábala mzdu, ktorá vychádza z priemernej výšky dávky v nezamestnanosti. Samozrejme, je potrebné rozlíšiť, či nezamestnaný má nárok na dávku v nezamestnanosti (prvých šesť mesiacov nezamestnanosti) alebo na dávku v hmotnej núdzi a na príspevok k dávke (ak sa jedná o sociálny prípad) alebo nemá nárok ani na jednu z vyššie spomínaných dávok (ak je nezamestnaný viac než šesť mesiacov a nie je sociálny prípad). Mesačné celkové náklady na reprezentatívneho nezamestnaného v priemere boli v roku 2012 na úrovni 606 eur, čo znamená, že ročne štátny rozpočet stojí jeden nezamestnaný v priemere 7272 eur ak je dvanásť mesiacov nezamestnaný. Celkové náklady na jedného nezamestnaného na jeden

mesiac sa pohybovali v roku 2012 v intervale od 456 eur (DH) po 626 eur (HH). Na základe výsledkov celkových ročných nákladov môžeme konštatovať, že v roku 2012 výpadok verejných rozpočtov na jedného dlhodobo nezamestnaného sa pravdepodobne pohyboval v rozmedzí 5472 – 7512 eur, pričom sa dá očakávať, že výška výpadkov verejných rozpočtov sa viac prikláňa k hornej hranici intervalu. Nezamestnaný, ktorý zarábala minimálnu mzdu a má nárok na dávku v nezamestnanosti stojí verejné financie 440 eur mesačne, čo je viac ako samotná minimálna mzda, ktorá je 327 eur pre rok 2012. Tento výsledok vyvoláva otázku, koľko je vlastne vhodné investovať do zamestnania nezamestnaného, keď jeho náklady ak je nezamestnaný preyšujú minimálnu mzdu. Vo všeobecnosti by úvaha mohla smerovať k otázke, či by nebolo výhodnejšie pre štát dotovanie vytvorenia pracovného miesta napr. na úrovni minimálnej mzdy.

Z pohľadu regionálnej dĺžky nezamestnanosti za rok 2012 je najkratšia medián dĺžka nezamestnanosti v Bratislavskom kraji na úrovni sedem mesiacov a najdlhšia v Banskobystrickom kraji až sedemnásť mesiacov, pričom v tesnom závесе sú Prešovský a Košický kraj, s dĺžkou nezamestnanosti šestnásť mesiacov. Regionálna analýza ukázala, že najvyššia mesačná medián mzda je v Bratislavskom kraji 924 eur a najnižšia v Prešovskom kraji 637 eur. Z uvedeného vyplýva, že najvyššie náklady na jedného nezamestnaného na jeden mesiac sú potom v kraji Bratislavskom 779 - 1162 eur a najnižšie v kraji Prešovskom 552 - 817 eur. Oproti tomu však najvyššie celkové náklady na jedného nezamestnaného, prepočítané podľa medián dĺžky nezamestnanosti vykazuje kraj Košický 11534 - 12759 eur a najnižšiu kraj Trnavský 5067 - 7109 eur. Je to spôsobené rozdielnym počtom mesiacov, ktoré nezamestnaný strávi v stave nezamestnanosti. Táto informácia umožňuje lepšie využitie nástrojov politiky trhu práce, aby sa z regionálneho pohľadu efektívne alokovali prostriedky na znižovanie nezamestnanosti. Ďalej, najvyššie celkové ročné náklady nezamestnanosti vykazuje kraj Košický 565 - 747 mil. eur v tesnom závесе s Prešovským krajom na úrovni 559 - 742 mil. eur. Najnižšie celkové náklady nezamestnanosti vykazuje Bratislavský kraj na úrovni 109 - 157 mil. eur.

Z pohľadu odvetvovej klasifikácie najvyššie mesačné ekonomické náklady nezamestnanosti vykazujú odvetvia dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu 1026 – 1533 eur, informácie a komunikácie 1052 – 1572 eur a poisťovacie služby 998 – 1491 eur. Naopak, najnižšie náklady nezamestnanosti vykazujú odvetvia ubytovacie služby 408 – 598 eur a administratívne a podporné služby 426 – 626 eur.

Ak by sme uvažovali, že SR by vynaložila 624 eur mesačne počas jedného roka na vytvorenie jedného pracovného miesta, s tým, že zamestnávateľ sa zaviazal udržať pracovné miesto jeden rok po uplynutí dotácie, pričom nominálna mzda zamestnanca nemôže klesnúť pod úroveň 624 eur, tak by náklady spojené s touto aktivitou boli takmer na rovnakej úrovni ako náklady spojené s nezamestnaným jednotlivcom, ak by zostal bez práce. Dá sa povedať, že uvedená situácia počas prvého roka dotovania pracovného miesta skoro nevytvára žiadnu stratu a je akousi alternatívnou formou využitia finančných prostriedkov, o ktoré by štát prišiel, ak by sa daná osoba nezamestnala. Táto forma investície by priniesla zníženie tlaku na verejné financie už po prvom roku dotovania, v porovnaní so stavom, keď by bola takáto osoba nezamestnaná. Po dvoch rokoch od začatia vyplácania dotácie štátny rozpočet získa viac ako 7 000 eur, oproti situácii, ak by nezamestnaná osoba zostala bez práce.

Celková návratnosť ročnej investície na úrovni 624 eur v porovnaní s nákladmi na vynaloženú dotáciu do pracovného miesta, kde by sa vyplácala hrubá mzda 624 eur by bola 5 - 6 mesiacov v závislosti od toho, či má nezamestnaný nárok na DvN, DvHN a PkD alebo nemá nárok ani na jednu z dávok. V prípade, ak by štát vynaložil do rovnakého pracovného miesta (s hrubou mzdou 624 eur) iba 327 eur mesačne, čo je minimálna mzda, tak by náklady spojené s touto aktivitou priniesli zníženie tlaku na verejné financie okamžite oproti stavu nezamestnanosti takejto osoby.

Návratnosť ročnej investície na úrovni 327 eur v porovnaní s nákladmi na dotáciu do pracovného miesta, kde by sa vyplácala minimálna mzda by bola 6 - 8 mesiacov po vyčerpaní dotácie, v závislosti od typu poberateľa dávok.

Ak by výška dotácie pracovného miesta počas jedného roka bola na úrovni 887 eur a zamestnávateľ by udržal pracovné miesto rok po vyplatení dotácie, pričom hrubá mzda uchádzača o zamestnanie by bola 624 eur, z hľadiska nákladov vynaložených na dotáciu by investícia do pracovného miesta bola neutrálna. To znamená, že ak by sa štát rozhodol dotovať novovytvorené pracovné miesto do výšky 887 eur za uvedených podmienok by investícia z pohľadu nákladov vynaložených na dotáciu bola pre štát výhodná. Takáto dotácia by za jeden rok jej trvania bola na úrovni 10 647 eur.

Uvedené výsledky slúžia k analýze, či politika vytvorenia pracovného miesta formou dotácie v spolupráci so zamestnávateľmi je možná alternatíva na zmiernenie nepriaznivého stavu na trhu práce, ktorá by zároveň znížila tlak na verejné financie.

Ak by sa štát rozhodol dotovať pracovné miesto s hrubou mzdou 624 eur, či už vo výške minimálnej mzdy (327 eur) alebo v plnej výške hrubej mzdy (624) tak by po dvoch rokoch dosahoval zisk. V prípade dotácie na úrovni minimálnej mzdy v porovnaní s nákladmi vynaloženými na dotáciu by sa zisk pohyboval zhruba v intervale 6 360 eur – 7 040 eur a v prípade nákladov nezamestnanosti, ak by nezamestnaný zostal bez práce zisk verejných rozpočtov by sa pohyboval na úrovni 9 060 – 12 400 eur. Ak by štát dotoval pracovné miesto na úrovni hrubej mzdy, výška zisku v porovnaní s nákladmi na dotáciu by bola približne v intervale 2 800 eur – 3 500 eur a oproti nákladom nezamestnanosti, ak by nezamestnaná osoba zostala bez práce by zisk dosahoval úroveň 5 500 eur – 8 800 eur v závislosti od typu nezamestnaného (DvN, DvHN a PkD, bez dávok).

Takéto opatrenia však budú vyžadovať prísnu koordináciu a nestranný racionálny a pragmatický prístup, ktorý bude odolný voči korupčnému správaniu a zneužívaniu takéhoto opatrenia, aby priniesli žiaduce výsledky. Vo všeobecnosti platí, že najvyššie náklady sú spojené s krátkodobo nezamestnaným, ktorý má nárok na dávku v nezamestnanosti, a preto je výhodné sa zamerať aj na zamestnanie takýchto osôb, lebo pravdepodobne majú pracovné návyky a preto sa ľahšie zamestnajú, prípadne rekvalifikujú. Samozrejme vytvorenie pracovného miesta pre dlhodobo nezamestnaných je rovnako dôležité, musíme však mať na zreteli, že generujú nižšie náklady ako krátkodobo nezamestnaný a je pri nich vysoká pravdepodobnosť straty pracovných návykov, a tak majú nižšiu šancu na zamestnanie sa a udržanie si pracovného miesta.

Náklady na jedného nezamestnaného v závislosti od toho, o akého nezamestnaného sa jedná, sa výrazným spôsobom odlišujú. Najviac štát stojí nezamestnaný počas prvých šiestich mesiacov nezamestnanosti, kedy má nárok na poberanie dávky v nezamestnanosti. Politika trhu práce by preto mala popri boji proti dlhodobej nezamestnanosti venovať patričnú pozornosť aj tým čerstvo nezamestnaným, lebo takéto kroky môžu významne prispieť k zníženiu celkových nákladov nezamestnanosti. Nezanedbateľný je aj fakt, že čerstvo nezamestnaný ešte nestratil pracovné návyky a pravdepodobnosť jeho znovu zamestnania je výrazne vyššia ako v prípade dlhodobo nezamestnaného.

Predložený výpočet abstrahuje od sociálnych nákladov, ktoré môžu mať aj ekonomické konsekvencie, preto vypočítané náklady môžu mierne podhodnocovať skutočné celkové náklady. Ďalej, väčšina ekonomických nákladov sa realizuje počas prvých šiestich mesiacov nezamestnanosti. Na druhej strane, práve v prípadoch dlhodobej nezamestnanosti sa postupne

čoraz intenzívnejšie prejavujú sociálne dôsledky. Pri interpretácii výsledkov a kreovaní politických odporúčaní a záverov na základe týchto výsledkov je potrebné mať tieto skutočnosti na pamäti.

Použitá literatúra

ČADIL, J.; PAVELKA, T.; KAŇKOVÁ, E.; VORLÍČEK, J. 2011. Odhad nákladů nezaměstnanosti z pohledu veřejných rozpočtů. Politická ekonomie. 2011, No. 5, pp. 618–637.

DAO, M.; LOUNGANI, P. 2010. The Human Cost of Recessions: Assessing It, Reducing It. IMF Staff Position Note (SPN/10/17), November 11, 2010. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/spn/2010/spn1017.pdf>

DOMONKOS, T.; JÁNOŠOVÁ, M.; OSTRIHOŇ, F. 2013. Analysing inclusive growth: empirical evidence from the Slovak Republic. Ekonomický časopis. 2013, Vol. 61, No. 9, pp. 918-933.

DOMONKOS, T.; PÁNIKOVÁ, L. 2008. Analýza a modelovanie dopytu po práci v podmienkach slovenskej ekonomiky [online]. Bratislava : Infostat - cevavstat, 2008. 13 s. <http://www.infostat.sk/cevavstat/modelovanie/prispevky/Domonkos_prispevok.pdf>.

ELBONA. 2006. Náklady státu na jednoho nezaměstnaného. Elbona, 2006. <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/vyzkumnestudie>

EUROPEAN COMMISSION. 2010. Europe 2020: A Strategy for Smarter, Sustainable and Inclusive Growth. March 3rd. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>

EUROPEAN COMMISSION. 2013. Alert Mechanism Report 2014. http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/macroeconomic_imbalance_procedure/index_en.htm

HELLIWELL, J. F.; a HUANG, H. 2011. NBER Working Paper Series New Measures of the Costs of Unemployment: Evidence From The Subjective Well-Being of 3.3 Million Americans. National Bureau of Economic Research, [Working Paper No. 16829]. www.nber.org/papers/w16829

KNOTEK, E. S. II 2007. How Useful is Okun's Law? Economic Review. Vol. 2007, Q IV, pp. 73-103.

MAARTEN, G.; VALSAMIS, D.; VAN Der BEKEN, W. 2012. Why invest in employment? A study on the cost of unemployment. Final report. On behalf of: European Federation for Services to Individuals (EFSI). Brussels, December 2012. www.efsi-europe.eu/fileadmin/MEDIA/publications/Cost_of_unemployment_report/English_Study_on_the_cost_of_unemployment_January_2013.pdf

STRATFORD, D.; WALL, H. J. 2000. The Revealed Cost of Unemployment. Federal Reserve Bank of St. Louis Review. Vol. 82, No. 2, pp. 1-10. <http://research.stlouisfed.org/publications/review/00/03/0003sd.pdf>

MOOSA, I. A. 1997. A Cross-Country Comparison of Okun's Coefficient. Journal of Comparative Economics. Vol. 24, No. 3, pp. 335-56.

LEE, J. 2000. The Robustness of Okun's Law: Evidence from OECD Countries. *Journal of Macroeconomics*. Vol. 22, no. 2, pp. 331-56.

OSTRIHOŇ, F. 2013. Podiel príjmu z úrokov a podnikania na disponibilnom príjme domácností SR. In *International scientific seminar New trends in econometrics and operations research*. *Ekonom*, 2013, s. 156-160.

STOCK, L.,; VOGLER-LUDWIG, K. 2010. NAIRU and Okun's Law – The Macro-Economy in a Nutshell? Final report. Thematic Paper for the European Commission, Directorate General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, Munich, 22 June 2010.

Prílohy

Príloha I.

Dávka v nezamestnanosti

Určenie výšky dávky v nezamestnanosti, ak je klient zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie do 31.12.2012

„Dávka v nezamestnanosti sa poskytuje za dni a jej výška je 50 % denného vymeriavacieho základu.

$50 \% \times \text{DVZ} \times \text{počet dní v mesiaci}$

Denný vymeriavací základ (DVZ) na určenie sumy dávky v nezamestnanosti je podiel súčtu vymeriavacích základov, z ktorých poistenec zaplatil poistné na poistenie v nezamestnanosti alebo poistné na výsluhový príspevok podľa zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov dosiahnutých v rozhodujúcom období, a počtu dní rozhodujúceho obdobia.

Rozhodujúce obdobie na zistenie denného vymeriavacieho základu je obdobie dvoch rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti. Z rozhodujúceho obdobia na zistenie denného vymeriavacieho základu sa vylučujú obdobia, za ktoré poistenec nie je povinný platiť poistné na poistenie v nezamestnanosti podľa § 140 alebo poistné na výsluhové zabezpečenie podľa zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov.

Ak v rozhodujúcom období nie sú dva roky, za ktoré možno zistiť denný vymeriavací základ na určenie sumy dávky v nezamestnanosti, denný vymeriavací základ sa zistí z tohto kratšieho obdobia.

Denný vymeriavací základ sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.

$\text{DVZ} = \sum \text{vymeriavacích základov} / \text{počet dní rozhodujúceho obdobia}$

Všeobecný vymeriavací základ podľa predchádzajúceho odseku je

- v období od 1. januára do 30. júna kalendárneho roka všeobecný vymeriavací základ, ktorý platil v kalendárnom roku dva roky predchádzajúcom kalendárnemu roku, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti,

- v období od 1. júla do 31. decembra kalendárneho roka všeobecný vymeriavací základ, ktorý platil v kalendárnom roku predchádzajúcom kalendárnemu roku, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti.
- Výpočet maximálneho denného vymeriavacieho základu:
- Druhý polrok 2010 a prvý polrok 2011
- $DVZ_{max} = 3 \times VVZ/365$
- $DVZ_{max} = 3 \times 8\,934/365$
- $DVZ_{max} = 73,4302$ eura
- Denný vymeriavací základ v druhom polroku roku 2010 a v prvom polroku 2011 je najviac vo výške 73,4302 eura. Maximálna suma dávky v mesiaci, ktorý má 31 dní, je teda 1138,20 eura a v mesiaci, ktorý má 30 dní, je 1 101,50 eura. Pri výpočte na druhý polrok 2010 a prvý polrok 2011 sa použil všeobecný vymeriavací základ za rok 2009.
-
- Druhý polrok 2011 a prvý polrok 2012
- $DVZ_{max} = 3 \times VVZ/365$
- $DVZ_{max} = 3 \times 9\,228/365$
- $DVZ_{max} = 75,8466$ eura
- Denný vymeriavací základ v druhom polroku roku 2011 a v prvom polroku 2012 je najviac vo výške 75,8466 eura. Maximálna suma dávky v mesiaci, ktorý má 31 dní, je teda 1 175,70 eura a v mesiaci, ktorý má 30 dní, je 1 137,70 eura. Pri výpočte na druhý polrok 2011 a prvý polrok 2012 sa použil všeobecný vymeriavací základ za rok 2010.
-
- Druhý polrok 2012
- $DVZ_{max} = 3 \times VVZ/365$
- $DVZ_{max} = 3 \times 9\,432/365$
- $DVZ_{max} = 77,5233$ eura
- Denný vymeriavací základ v druhom polroku roku 2012 je najviac vo výške 77,5233 eura. Maximálna suma dávky v mesiaci, ktorý má 31 dní, je teda 1 201,70 eura a v mesiaci, ktorý má 30 dní, je 1 162,90 eura. Pri výpočte na druhý polrok 2012 sa použil všeobecný vymeriavací základ za rok 2011.
-

- Ak poistenec nemal v rozhodujúcom období vymeriavací základ na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti, denný vymeriavací základ sa určuje z vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5.
- Vymeriavací základ podľa § 138 ods. 5 je mesačne najmenej vo výške 44,2 % jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa platí poistné, a ktorý je platný ku dňu vzniku nároku na dávku v nezamestnanosti s určením pripadajúcim na jeden deň podľa počtu kalendárnych dní v mesiaci, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti. Vymeriavací základ podľa § 138 ods. 5 sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.
- Od 1. januára 2012 do 31. decembra 2012 suma denného vymeriavacieho základu určeného z vymeriavacieho základu podľa § 138 ods. 5 v mesiaci, ktorý má 31 dní, je 10,9642 eura a v mesiaci, ktorý má 30 dní, je 11,3297 eura.
- Ak v rozhodujúcom období je len obdobie poistenia v nezamestnanosti získané prerušením povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky, denný vymeriavací základ sa zisťuje z rozhodujúceho obdobia dvoch rokov predchádzajúcich začiatku prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky. To platí aj pri opakovanom čerpaní rodičovskej dovolenky, ktorá bezprostredne nadväzuje na obdobie poistenia v nezamestnanosti zamestnanca počas poskytovania materského. Takto určený denný vymeriavací základ nesmie byť nižší ako denný vymeriavací základ podľa § 138 ods. 5.
- Ak v rozhodujúcom období je len obdobie poistenia v nezamestnanosti zamestnanca, za ktoré nemá vymeriavací základ, a obdobie poistenia v nezamestnanosti dobrovoľne poistenej osoby v nezamestnanosti, výška dávky v nezamestnanosti sa určí z vymeriavacieho základu dobrovoľne poistenej osoby v nezamestnanosti, ak získala najmenej 26 týždňov poistenia v nezamestnanosti ako osoba dobrovoľne poistená v nezamestnanosti; ak toto poistenie v nezamestnanosti trvalo menej ako 26 týždňov, výška dávky v nezamestnanosti sa určí podľa § 138 ods. 5.,²⁵

---

²⁵ <http://www.socpoist.sk/>

Príloha II.

Zložky implicitnej daňovej sadzby zo spotreby podľa IFP SR.

Daňové príjmy vstupujúce do výpočtu:

Daň z pridanej hodnoty,

Dane z dovozu a dovozné clá,

- *dovozné clá,*
- *dane z dovozu okrem DPH a dovozných ciel,*
- *dane z dovezených poľnohospodárskych produktov,*
- *vyrovnávacie peňažné sumy vyberané z dovozu,*
- *spotrebné dane a špeciálne dane z určitých dovážaných produktov,*
- *všeobecné dane z predaja platené z dovážaných výrobkov a služieb,*
- *dane zo špecifických služieb,*
- *zisky verejných podnikov majúcich monopol nad dovozom určitého tovaru alebo služby,*

Dane z produktov okrem DPH a daní z dovozu,

- *spotrebné dane ,*
- *dane platené pri registrácii áut,*
- *dane zo zábavnej činnosti,*
- *dane z lotérií, hier a stávk, iné ako dane z výhier,*
- *dane z poistného,*
- *ostatné dane zo špecifických služieb,*
- *všeobecné dane z predaja a obratu,*
- *zisky fiškálnych monopolov,*
- *ostatné dane z produktov,*

Ostatné dane z produkcie,

- *dane z medzinárodných transakcií,*
- *dane zo znečistenia,*
- *neúplná kompenzácia DPH vyplývajúca z paušálneho system,*

Ostatné bežné dane,

- *dane na osobu,*
- *dane z výdavkov,*
- *platby domácností za povolenia.*

Konečné výdavky domácností na spotrebu vstupujúce do výpočtu:

Konečné výdavky domácností na spotrebu.

Príloha III.

Tabuľka 48 Klasifikácia sektorov NACE

Sekcia	Názov
A	POĽNOHOSPODÁRSTVO, LESNÍCTVO A RYBOLOV
B	ŤAŽBA A DOBÝVANIE
C	PRIEMYSELNÁ VÝROBA
D	DODÁVKA ELEKTRINY, PLYNU, PARY A STUDENÉHO VZDUCHU
E	DODÁVKA VODY; ČISTENIE A ODVOD ODPADOVÝCH VÔD, ODPADY A SLUŽBY ODSTRÁŇOVANIA ODPADOV
F	STAVEBNÍCTVO
G	VEĽKOOBCHOD A MALOOBCHOD; OPRAVA MOTOROVÝCH VOZIDIEL A MOTOCYKLOV
H	DOPRAVA A SKLADOVANIE
I	UBYTOVACIE A STRAVOVACIE SLUŽBY
J	INFORMÁCIE A KOMUNIKÁCIA
K	FINANČNÉ A POISŤOVACIE ČINNOSTI
L	ČINNOSTI V OBLASTI NEHNUTEĽNOSTÍ
M	ODBORNÉ, VEDECKÉ A TECHNICKÉ ČINNOSTI
N	ADMINISTRATÍVNE A PODPORNÉ SLUŽBY
O	VEREJNÁ SPRÁVA A OBRANA; POVINNÉ SOCIÁLNE ZABEZPEČENIE
P	VZDELÁVANIE
Q	ZDRAVOTNÍCTVO A SOCIÁLNA POMOC
R	UMENIE, ZÁBAVA A REKREÁCIA
S	OSTATNÉ ČINNOSTI
T	ČINNOSTI DOMÁCNOSTÍ AKO ZAMESTNÁVATEĽOV; NEDIFERENCOVANÉ ČINNOSTI V DOMÁCNOSTIACH PRODUKUJÚCE TOVARY A SLUŽBY NA VLASTNÉ POUŽITIE
U	ČINNOSTI EXTRATERITORIÁLNYCH ORGANIZÁCIÍ A ZDRUŽENÍ

Zdroj: ŠÚSR